

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra divadelních a filmových studií

Diplomová práce

**Rozvoj kin na území města Uherské Hradiště
v letech 1897 - 2016**

Bc. Ludmila Šišáková

Obor: Teorie a dějiny dramatických umění

The historical development of cinemas in
the town of Uherské Hradiště since 1897 to 2016

Vedoucí práce: doc. Zdeněk Hudec, Ph.D.

Olomouc 2017

Obsah

1	ÚVOD	6
1.1	Metodologický úvod	9
1.2	Prameny a literatura	16
2	UHERSKÉ HRADIŠTĚ	22
2.1	Kulturní historie města	22
3	POČÁTKY KINOFIKACE UHERSKÉHO HRADIŠTĚ V KONTEXTU VÝVOJE V ČESKÝCH ZEMÍCH DO ROKU 1911	27
3.1	Historický a právní kontext do roku 1911	27
3.2	Počátky kinofikace v Uherském Hradišti do roku 1911	31
3.3	Shrnutí období kinofikace Uherského Hradiště od počátků do roku 1911	33
4	KINOFIKACE UHERSKÉHO HRADIŠTĚ 1912 - 1938	35
4.1	Historický a právní kontext v letech 1912 - 1938	35
4.2	Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1912 - 1938	37
4.2.1	První stálý kinematograf Jakuba Plačka	38
4.2.2	Kinematograf Františky Jägermannové	40
4.2.3	Studentská kolej sv. Antonína.....	42
4.2.4	Jaroslav Černý z Neratovic a Družina československých válečných poškozenců	43
4.2.5	Kino Sokol.....	45
4.2.6	Městské kino Reduta	48
4.3	Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1912-1938	50
5	KINOFIKACE UHERSKÉHO HRADIŠTĚ 1939 - 1945	52
5.1	Historický a právní kontext 1939-1945.....	52
5.2	Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1939-1945	56
5.3	Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1939-1945	57
6	KINOFIKACE UHERSKÉHO HRADIŠTĚ 1946 - 1989	59
6.1	Historický a právní kontext 1946 - 1989	59
6.2	Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1946 - 1989	62
6.2.1	Kino Mír.....	65
6.2.2	Kino Hvězda	66
6.3	Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1946-1989	70
7	KINOFIKACE UHERSKÉHO HRADIŠTĚ 1990 - 2016	71
7.1	Historický a právní kontext 1990 - 2016	71
7.2	Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1990 - 2016	73
7.2.1	Kino Mír.....	75
7.2.2	Kino Hvězda	75

7.2.3	Letní filmová škola	77
7.3	Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1990-2016	80
8	ZÁVĚR.....	81
9	PRAMENY A LITERATURA	84
9.1	Prameny.....	84
9.2	Periodika	84
9.3	Literatura	85
9.3.1	Literatura k metodologii	85
9.3.2	Literatura o Uherském Hradišti	85
9.3.3	Kinematografie obecná.....	86
9.3.4	Absolventské práce	87
9.3.5	Internetové zdroje	87
10	PŘÍLOHY.....	88
10.1	Seznam tabulek.....	88
10.1.1	Tabulky.....	89
10.1.2	Seznam obrazových příloh	90
11	ABSTRAKT V ČEŠTINĚ	108
12	ABSTRAKT V ANGLIČTINĚ	109

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, dne 20. dubna 2017.

Podpis:

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce, panu doc. Zdenku Hudcovi Ph.D. za cenné rady a připomínky. Díky patří také řediteli Státního okresního archivu v Uherském Hradišti, panu Mgr. Lukáši Čoupkovi Ph.D., a všem pracovníkům archivu za trpělivost a ochotu, kterou mi při psaní práce věnovali.

1 Úvod

Cílem této diplomové práce je podrobně chronologicky zmapovat historii a vývoj kin v Uherském Hradišti od počátků do současnosti na pozadí fungování kinematografie na našem území. V práci zkoumám historii jednotlivých kin a jejich vývoj v průběhu doby se zaměřením na technologické, personální a ekonomické aspekty v historickém, společenském a kulturním kontextu vývoje města.

Hlavním impulsem pro vznik této práce byl fakt, že k Uherskému Hradišti zatím nevznikla žádná podrobnější publikace týkající se kin a jejich rozvoje. K dispozici existuje pouze kniha Josefa Korvase *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském Hradišti*¹, která sestává z přepisů archivních dokumentů, fotografií a rozhovorů osobností souvisejících s historií kina. Druhou publikací, která se věnuje uherskohradištským kinům a dále pojednává o historii kin na Moravě, je sborník Karla Taberyho *Kinofikace Moravy*.²

V roce 1927 vzniklo kino Sokol provozované v sále místní sokolovny. Jeho provoz však byl zrušen v roce 1941 a nikdy se nedočkal obnovení. V roce 1929 vzniklo v Uherském Hradišti Městské kino, které provozovala městská rada v místní Redutě a které plnilo svou funkci až do roku 1954. V roce 1954 vzniklo kino Mír (do r. 1990) a roku 1967 kino Hvězda, které funguje jako hlavní kino města dodnes, a které v roce 2007 podstoupilo zásadní rekonstrukci prostor a modernizaci vybavení. Pod Okresní správu kin Uherské Hradiště však patřily i kina sousedních měst - za Staré Město kino Sputnik (později Lidový dům) a v Kunovicích kino Lípa, které provozuje filmové projekce do současnosti.

Od r. 1991 se o provoz těchto kin stará instituce Městská kina. Materiály této instituce jsou uloženy v SOkA Uherské Hradiště ve fondu Městská kina, příspěvková organizace.

Práce je strukturována chronologicky v jedenácti hlavních kapitolách. Nejprve věnuji kapitolu historii Uherského Hradiště se zaměřením na kulturněhistorické pozadí 19. století, které bezprostředně předchází námí

¹ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007.

² TABERY, Karel: *Kinofikace Moravy*. Univerzita Palackého. Olomouc 2004.

sledovanému období. Zařazení této kapitoly do práce považuji za vhodné z toho důvodu, že jde o období formování kulturní zkušenosti a paměti regionu, na které kinematograf navázal a následně jej rozvíjel³. Následující léta dvacátého století až po současnost jsou popsána vždy v úvodu jednotlivých kapitol zaměřených na hlavní téma práce. V těchto kapitolách se zabývám kinofikací Uherského Hradiště rozdělených do šesti období - od nejstarší zmínky o působení kočovné společnosti Dominika Nováka a jeho ženy Anny v roce 1897 do roku 1911 (kapitola 3.), dále pak od roku 1912, kdy vznikl první stálý kinematograf na území města do roku 1938 (4.), následuje kapitola věnující se uherskohradištským kinům v období druhé světové války (5.) a poté od roku 1946 do roku 1989 (6.) a nakonec od roku 1990 až po současný stav kinematografie v regionu a plány do budoucna (7.). Jednotlivé kapitoly jsou dále děleny na podkapitoly popisující nejprve obecný historicko-právní kontext doby, poté rozvoj jednotlivých kin v Uherském Hradišti a každou kapitolu uzavírá krátké shrnutí. Osmou kapitolu tvoří závěr, který následuje shrnutí v angličtině, seznam pramenů a literatury a přílohy.

Lokální dějiny se vyvíjejí v posledních letech jako jedno z nejdynamičtějších odvětví filmových studií. Příčinu tohoto zájmu spojuje Pavel Skopal, autor sborníku *Kinematografie a město*,⁴ s novou filmovou historií a jejím důrazem na výzkum primárních pramenů. Mezi další související pole výzkumu Skopal zahrnuje program kulturní historie, která usiluje o důslednou kontextualizaci a realizuje mikrohistorická bádání a dále pak debatu o regionalismu ve společenskovedních oborech. Výzkum dějin kinematografie - ať už produkce, distribuce nebo propagace - ve specifických kulturních, sociálních, demografických či urbanistických podmínkách určitého místa (města) umožňuje klást otázky a získávat odpovědi, které jsou na jednu stranu lokálně specifické a na druhou stranu významně ovlivňují i všeobecné dějiny kinematografie.⁵

³ Nová filmová historie klade mimo jiné důraz na sledování jedince, děl i událostí v historickém kontextu, a před jednoznačná svědectví o převratných událostech a výjimečných osobnostech, které razí tradiční historiografie, klade zájem o kulturní zkušenost a kulturní paměť.

⁴ SKOPAL, Pavel: *Kinematografie a město - Studie z dějin lokální filmové kultury*. Ústav filmu a audiovizuální kultury. Brno 2005.

⁵ tamtéž, s. 5.

Novou filmovou historií lze do jisté míry chápat jako inovativní přístup k pozitivistickému stanovisku k dějinám, který byl praktikován v devatenáctém a dvacátém století. Vlastní výzkum práce tedy postupuje podle metodiky Josefa Bartoše, která je v archivnictví využívána jako standardní metodologický aparát. Tyto zásady se v mnoha bodech stýkají se zásadami nové filmové historie, jak blíže popisuji v první kapitole věnované metodologii.

Za zakládající práci formulující výzkumný program lokálního historického výzkumu v oblasti kinematografie je považována kniha *Film History: Theory and Practice* autorů Gomeryho a Allena⁶. Svůj program autoři zformulovali pomocí položení základních otázek, které si může badatel při lokálním výzkumu klást, např. Kdo vlastnil místní kino? Jakou techniku využíval a jaké filmy promítal? apod. Petr Szczepanik ve své antologii *Nová filmová historie*⁷ vystihuje principy nové filmové historie pomocí její komparace s tradiční historiografií. Nová filmová historie klade důraz na vědecké zkoumání, propojení historie a teorie, začleňování dějin ekonomických, politických, sociálních a technologických do kontextu kinematografie, zahrnutí široké škály dokumentů do pramenné základny, i těch, které zdánlivě nesouvisejí se zkoumaným problémem, sledování jedince, děl i událostí v historickém kontextu, zájem o kulturní zkušenost a kulturní paměť, kritické zhodnocení pramenů, spojování dokumentů do homogenních souborů, mikrohistorie a vyhýbání se narativnímu, lineárnímu líčení událostí.⁸ Na tyto otázky se tato práce soustřeďuje.

Výsledkem je historická práce, která se opírá o primární archivní materiál a dostupnou literaturu a která odpovídá zásadám tzv. nové filmové historie.

⁶ ALLEN, Robert, Clyde. GOMERY, Douglas: *Film History: Theory and Practice*. New York: McGraw - Hill. 1985.

⁷ SZCZEPANIK, Petr: *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Hermann a synové. Praha. 2004.

⁸ SVATOŇOVÁ, Kateřina: *Nová filmová historie - přehled*. KFS FF UK (dostupné online z: <http://film.ff.cuni.cz/rozcestnik/teorie/NFH.pdf>)

1.1 Metodologický úvod

Metodologicky tato práce vychází primárně z kapitol Metody historického výzkumu a Zpracování a dokumentace poznatků popsaných v publikaci *Metodika a technika historické práce* Josefa Bartoše.⁹ Zároveň zde však nastiňuji také principy tzv. nové filmové historie, o nichž píše Douglas Gomery a Robert C. Allen v publikaci *Film History: Theory and Practice*,¹⁰ Petr Szczepanik v publikaci *Nová filmová historie: antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*,¹¹ a Pavel Skopal ve sborníku *Kinematografie a město - Studie z dějin lokální filmové kultury*¹².

Na tomto místě bych ráda uvedla specifický přínos těchto publikací pro mou práci. Zatímco nová filmová historie jako hlavní badatelský směr současných historiků tvoří metodologickou základnu této práce, udává její základní rámec a směr, Bartošův přínos spočívá v podrobném rozpracování jednotlivých badatelských kroků. Ačkoliv autor pojem 'nová filmová historie' ve své publikaci nepoužívá, svými postupy ji rozhodně neodporuje a obdobně jako autoři této nové metodologie se vymezuje vůči zdůrazňování pamětní stránky při studiu historie, která je podle něj příliš poplatná popisnému chápání historie jako pouhé kompilace faktů a dat. Bartoš také zdůrazňuje potřebu interdisciplinárního bádání a využívání poznatků speciálních věd (hospodářství, politika, technika, umění) a věd společenských (filozofie, ekonomie, sociologie, politologie, statistika apod.),¹³ a klade důraz na vnímání zkoumaného problému ovlivněného celospolečenskými podmínkami daného období. V souvislosti s prací s archivními prameny autor zdůrazňuje potřebu jejich kritického zhodnocení a směřování k archeologickému přístupu. Prameny nemají být používány jako nezpochybnitelné dokumenty a fakta nemají sloužit jako statické obrazy paměti, ale je třeba je vnímat jako subjektivní a tento proces ve své práci přiznat.

⁹ BARTOŠ, Josef: *Metodika a technika historické práce*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1982.

¹⁰ ALLEN, Robert, Clyde. GOMERY, Douglas: *Film History: Theory and Practice*. New York: McGraw - Hill. 1985.

¹¹ SZCZEPANIK, Petr: *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Hermann a synové. Praha. 2004.

¹² SKOPAL, Pavel: *Kinematografie a město - Studie z dějin lokální filmové kultury*. Ústav filmu a audiovizuální kultury. Brno 2005.

¹³ BARTOŠ, Josef: *Metodika a technika historické práce*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1982. s. 23-24.

V badatelské práci vědce i historika se uplatňuje systém myšlení, minulé zkušenosti i cílové zaměření, včetně aktivizace starších informací uložených v paměti. Každý historik využívá vědomě i nevědomě celou škálu mimopramenných zdrojů jako je lidské vědění, zkušenosti, zákony lidského poznání a myšlení, hlavní principy sociologie, psychologie, lidské práce i tvorby, teorie i praxe a v neposlední řadě celou přítomnost jako nespornou výslednici minulosti.¹⁴

K této diplomové práci se vztahuje několik pojmů a postupů, které jsou prakticky aplikovány v průběhu bádání v dalších kapitolách. V první řadě je nutné zmínit tzv. historickou metodu, tedy základní badatelskou metodu užívanou v případě, kdy je sledován vznik, vývoj a zánik určitého předmětu výzkumu, jeho pohyb a dynamika v čase a historických souvislostech.¹⁵ Konkrétně v našem případě sledujeme vznik a vývoj kinematografických institucí na území města Uherského Hradiště včetně specifčnosti a zvláštností souvisejících s celkovým kulturním obrazem regionu a jejich rozvojem v kontextu dějin české kinematografie. Vzhledem k tomu, že se práce opírá o studium primárních archivních pramenů a zahrnuje nejen dějiny kinematografie, ale i ekonomie (financování a rozpočty kin), sociologie (návštěvnost, rozložení obyvatelstva) a technologie (technická výbava kin, modernizace), odpovídá tak principům nové filmové historie.

Josef Bartoš ve své publikaci popisuje postup bádání, který se skládá z několika jednotlivých kroků.

Prvním zásadním pojmem je **heuristika**, tedy zjištění a shromáždění příslušného okruhu literatury a pramenů a jejich studium. Nejde však o akci jednorázovou, ale naopak badatel je povinen neustále doplňovat a rozšiřovat okruh zdrojů až do ukončení celé práce. Důležitý je taky poměr využití literatury a pramenů.¹⁶ Takto nashromážděný materiál poskytuje naší práci faktografický základ, od kterého se pak odvíjí použitá metodologie i struktura práce. Prvním krokem bylo vyhledání a uspořádání primárního archivního materiálu doplněného

¹⁴ BARTOŠ, Josef: *Metodika a technika historické práce*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1982, s. 51-52.

¹⁵ SZCZEPANIK, Petr: *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Hermann a synové. Praha. 2004. s. 13.

¹⁶ tamtéž, s. 68.

o sekundární a terciární literaturu knihoven, katalogů periodik či internetových zdrojů. V našem případě se práce zakládá především na pramenné základně fondů uložených v SOkA Uherské Hradiště, ať už písemných (žádosti o udělení a prodloužení licencí, stížnosti na konkurenci, statistiky návštěvnosti, zprávy ze zasedání městských rad) či obrazových (fotografie, stavební plány). Z městských kronik a periodik se dozvídáme postavení kin v rámci kulturního vyžití města, nejvíce navštěvované snímky či návštěvy významných filmových osobností. Použitá literatura a prameny jsou blíže popsány v následující kapitole, kde uvádím jejich obsah i konkrétní přínos této práci.

Na tomto místě je vhodné nastínit rozdíl mezi literaturou a pramenem a uvést základní úskalí práce s nimi. Z literatury zjišťujeme, co bylo o daném tématu napsáno a jak to bylo napsáno. Nezbytnou součástí je - kromě děl ryze kompilačních - autorův subjektivní pohled na určitou problematiku. Každá literární publikace je tedy poznamenána autorovou interpretací, která ale dle poznatků nové filmové historie není nikdy zcela objektivní.

Prameny jsou však přímým objektem výzkumu, jsou prostředkem k poznání historické reality. Prameny často nejsou totožné s minulou skutečností, i když ji dokumentují. Často jde o zprávy lidí o historické skutečnosti, tedy o „obrazy“ dané reality, od níž se mohou z různých důvodů lišit. Z toho vyplývá, že každý pramen musíme zkoumat jednak sám o sobě, jednak v souvislostech s ostatními prameny a všemi okolnostmi. Pramennou základnu tvoří především materiály Státního okresního archivu Uherské Hradiště. V případě této práce jsou archivní prameny z velké části jednotné povahy, jedná se především o protokoly ohledacích komisí, soupisy povinného technického zázemí, žádosti o udělení licencí spolkům a jejich průvodní dopisy i samotné licence k povolování filmových představení kočovným společnostem v Uherském Hradišti. Až v období prvních stálých kin nabývá archivní materiál rozmanitějšího charakteru. Vedle dokumentů souvisejících s technickou výbavou kin, jejich stavebních plánů, finančního zabezpečení a kolaudací se zde nacházejí také zprávy související s údržbou a vedením kina včetně ročních rozpočtů, zpráv ze schůzí městské rady a statistických přehledů návštěvnosti. Pouze období protektorátu je co do množství a rozmanitosti dochovaného archivního materiálu poněkud chudší. Po skončení druhé světové války však materiál opět narůstá

především z toho důvodu, že v roce 1945 začal v okrese Uherské Hradiště z popudu Československého státního filmu rozsáhlý kinofikační proces. Dostupný materiál tohoto období souvisí především se stavbou dvou kin - v roce 1953 začalo město s výstavbou kina Mír a v počátku šedesátých let započaly přípravy k výstavbě moderního širokoúhlého kina Hvězda. Dalším zdrojem informací se mi staly také městské kroniky uložené ve stejném archivu a také místní periodika dostupná ve fondech Vědecké knihovny v Olomouci.

Dalším pojmem je **interpretace**, tedy přečtení, pochopení a výklad obsahu pramene a zjištění informační kapacity pramenů. Na interpretaci pramenů navazuje jejich kritika, která je chápána jako jedna z forem vědeckého vysvětlování za pomoci vědeckých metod, postupů a mimopramenných poznatků. Analýza a kritika pramenů se pak člení na vnitřní a vnější. Jejich rozdělení spočívá v samostatné analýze pramene jako historického dokumentu, posuzování jeho pravosti a věrohodnosti na straně jedné a o logickou a jazykovou správnost a zjištění vztahu pramene k určité historické skutečnosti. Tyto postupy se však vzájemně prolínají a často tak v průběhu bádání splývají.

Bartoš na závěr rozděluje etapy historického výzkumu z hlediska gnozeologického, tedy jako procesu probíhajícími mezi historikem, historickým pramenem a historickou skutečností:¹⁷

1. Zjištění dokumentární hodnoty pramene, jeho druhu, pramenné hodnoty, prozkoumání obsahu, formy, okolností

2. zjištění informační kapacity pramenů, tedy souhrn veškerých údajů, které pramen může poskytnout

3. konečné využití informační kapacity pramene k poznání vlastní historické skutečnosti, využití historických metod k rekonstrukci skutečného historického stavu či procesu, poznání jeho podstaty, souvislostí a zákonitostí

Do tohoto procesu spadá také tzv. výběr, tedy vytřídění informací, které jsou pro daný výzkum důležité. Bartoš upozorňuje, že ne každý fakt je zároveň faktem historickým a podstatným. Tříděním se badatel může dozvědět skryté informace, např. různé vztahy mezi archiváliemi, hierarchickým uspořádáním

¹⁷ BARTOŠ, Josef: *Metodika a technika historické práce*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1982, s. 70.

např. od obecného ke konkrétnímu či naopak, od hlavního k vedlejšímu atd. Důležité je také uvědomit si kauzalitu, především vztah příčiny a následku, ale i funkčnosti, geneze, dynamiky i struktury.¹⁸

Po rozřídění a srovnání informací následuje samotná rekonstrukce historické skutečnosti, kterou lze rozdělit na dvě základní části. První krok souvisí se zjištěním současné interpretace dané skutečnosti v literatuře. V druhé části badatel provádí na základě pramenů vlastní rekonstrukci, která sestává z hodnocení dokumentární hodnoty pramenů a jejich vzájemnou komparaci. Cílem historikova úsilí je hledat skryté souvislosti a zákonitosti ve zkoumaném procesu.

Výklad historického vývoje tedy neznamená jen vylíčení událostí a jejich prostý popis, ale také kauzální zdůvodnění, rozbor jednotlivých částí a vazeb, vztah k okolním skutečnostem včetně souvislostí s minulými i budoucími procesy, charakteristiku a určení, zařazení do určitého systému, funkci, stanovení zákonitého a určení zvláštností. „*Jde tedy o popis, rozbor, výklad a hodnocení, jehož vrcholem je zobecnění pro další potřeby rozvoje vědy a společenské praxe.*“¹⁹

Nová filmová historie si klade za cíl kritickou analýzu co nejširší pramenné základny ve spojení s vývojem ekonomickým, politickým, sociologickým a technologickým. Tento koncept je popsán v publikaci Petra Szczepanika *Nová filmová historie: antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*²⁰ a v knize *Film History: Theory and Practice*²¹ Roberta Allena a Douglase Gomeryho.

Základ nové filmové historie položili Robert Allen a Douglas Gomery svou myšlenkou, že filmy nevznikají jako samostatné jednotky, ale je nutno je popisovat a chápat v kontextu celkového historického vývoje. Důraz kladou na komplexnost a interaktivnost jednotlivých složek - od technologie

¹⁸ tamtéž, s. 71.

¹⁹ BARTOŠ, Josef: *Metodika a technika historické práce*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1982, citace, s. 71.

²⁰ SZCZEPANIK, Petr: *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Hermann a synové. Praha. 2004.

²¹ ALLEN, Robert, Clyde. GOMERY, Douglas: *Film History: Theory and Practice*. New York: McGraw - Hill. 1985.

až po diváckou recepci.²² V souladu s tímto tvrzením autoři doporučují zahrnout mezi potenciální prameny také materiál, který s filmovou historií souvisí nepřímo, v našem případě půjde například o memoáry, recenze v dobovém tisku, posudky a další dostupný materiál, který může být přínosem pro objektivní zachycení filmové historie. Autoři nabízejí badatelům seznam doporučených otázek z oblastí sociální, technologické, ekonomické a estetické historie, které mají za cíl podat co nejkomplexnější obraz filmové historie. Vzhledem k tomu, že cílem mé práce není zkoumat estetické kvality filmů promítaných v uherskohradištských kinech, byly otázky ohledně estetiky vynechány. Otázky týkající se sociální, technologické a ekonomické historie pak byly upraveny tak, aby odpovídaly jednak cílům mé práce, jednak informační kapacitě dostupného archivního materiálu. Sociální otázky se týkají informací o umístění kina, osoby držitele licence, pracovníků i návštěvníků kin či celkové struktury sítě kin z hlediska jejich funkce a kulturního statutu. Technologické otázky pak kladou důraz na technické vybavení kina, předpisy uvádějící speciální podmínky provozu kina a způsoby zavádění nových technologických změn. Ekonomická historie se soustředí na vlastníky kin (jednotlivci, spolky, města), marketingové strategie kin, pozice v celkovém kulturním vyžití obyvatel města, ceny vstupného, časy projekcí, skladby programů a popř. na míru užití cenzury. Tyto jednotlivé oblasti tato práce ve větší či menší míře pokrývá v závislosti na dochovaných archivních dokumentech.

Petr Szczepanik svou antologii člení do částí podle klíčových dílčích témat nebo přístupů, které byly vybrány jako reprezentativní pro posledních 20 let filmové historiografie. Každý text je doplněn filmografickým a bibliografickým materiálem včetně rozdělení na primární prameny a sekundární literaturu. Autorovým cílem je dle jeho vlastních slov poskytnout dílčí přehled současného myšlení o filmu, který může filmová studia prezentovat širší čtenářské obci jako rovnocenného partnera ostatních společenských a humanitních věd. Szczepanik ve své práci uvádí, že tradiční historiím chybí teoretická reflexe vlastních východisek a propracovanější definice předmětu zájmu, což se projevuje především opomíjením širších kontextů vzniku, šíření a recepce filmových děl. Autor v úvodu své práce charakterizuje cíle nové filmové historie, jejíž základ

²² tamtéž, s. 276.

pramení v revizi tzv. tradiční či klasické filmové historie, kterou zastupují jména jako Georges Sadoul či Jerzy Toeplitz.²³ Oproti tradičním historickým postupům si nová filmová historie klade za cíl kriticky interpretovat prameny. Szczepanik charakterizuje práci nových filmových historiků a mediálních archeologů následovně: „*Badatelé těchto orientací odmítají dělení na teorii a historii a vycházejí z kritické revize tradičních, ideologicky zatížených historiografických koncepcí, které nereflektují svá základní východiska a postupy. Navrhují nové definice jednotek výzkumu, relevantních pramenů, historické kauzality a temporality a kladou důraz na interdisciplinární propojení s ostatními společenskými a humanitními vědami. Důležitější než umělecké hodnoty filmových děl jsou pro ně kulturně-historické kontexty produkce, distribuce, uvádění a recepce, čili technologické, ekonomické, sociální a kulturní podmínky a praktiky výroby, šíření a sociálního použití filmu, stejně jako jeho propojení s příbuznými institucemi, médii, formami a produkty.*“²⁴ Szczepanik parafrázuje teorii nové filmové historie podle Kusterse, jež klade do opozice „staré“ a „nové“: nevědecké x vědecké pracovní postupy; narativní x nenarativní podání; lineární x nelineární schémata; „prameny“ x prameny; tzv. great man theory (teorie o výjimečných osobnostech jako hybatelích dějin) x jedinec v historickém kontextu; všeobšáhla historie x historie v plurálu; makrohistorická x mikrohistorická perspektiva; dějiny jako uniformní časové kontinuum x pluralita historických časů.²⁵

V praxi to pro mou práci znamená, že používám vědeckou metodologii a propojení historie a teorie k dosažení co nejvěrnějšího zachycení zkoumaného problému. Dějiny kin v Uherském Hradišti neposuzuji jako historii ryze kinematografickou, ale kladu důraz na provázanost dějin ekonomických, sociálních a technologických. Informace čerpám ze široké základny dokumentů, ať už archivních pramenů, tak dostupné literatury, periodik a internetových zdrojů. Za účelem zařazení zkoumaných událostí do kulturněhistorického kontextu jsem do práce začlenila také kapitulu o kulturní historii města v 19. století, jelikož na konci tohoto období region navštívily první kočovné biografy. K pramenům přistupuji kriticky a pečlivě zvažuji jejich informační hodnotu

²³ SZCZEPANIK, Petr: *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Hermann a synové. Praha. 2004. s. 12.

²⁴ tamtéž, s. 15.

²⁵ tamtéž, s. 14.

a přínos pro práci, kam patří také eliminování ideologicky zkreslených či nepravdivých informací. Práce je časově přesně vymezena lety 1897 - 2016, ale v potaz je bráno také období bezprostředně předcházející a naopak jsem byla nucena z důvodu absence pramenů vynechat období mezi lety 1897 - 1912. Práce je vymezena na území města Uherského Hradiště, neopomím však ani vývoj sousedních měst Kunovice a Staré město (ačkoliv se jim věnuji pouze okrajově) a kontext celkového vývoje kin v českých zemích.

Z již zmíněného sborníku Pavla Skopala *Kinematografie a město* jsou pro mou práci důležité dvě kapitoly. Nejprve je to úvodní kapitola *Lokální dějiny, město a mediální síť*, kde autor představuje hlavní metody výzkumu lokální historie. Jedním z propojujících metodologických východisek studie je koncept sítě, který chápe film jako součást širší mediální sítě. Floris Paalman v kapitole *Město jako kinematografická síť* chápe síť kin jako určité kulturní prostředí. Kino a město jsou spolu blízce spjaté a k porozumění tohoto vztahu je třeba odhalit souvislosti obsahů filmů a jejich produkce s městskými podmínkami. Důležitý pojem je transmise, která probíhá na vícero úrovních od vzniku filmu až po jeho distribuci. Tyto kulturní transmise pak tvoří celkový obraz města včetně územních, personálních, technický či ekonomických předpokladů města. Obdobně postupuji i v mé práci. Prostřednictvím zkoumání vztahů mezi jednotlivými systémy podávám historii kinofikace na území Uherského Hradiště úzce spojenou s městskou urbanizací a ekonomickými i technickými předpoklady města.²⁶

1.2 Prameny a literatura

V následující kapitole vyhodnocuji primární a sekundární zdroje a jejich konkrétní přínos této práci.

Vzhledem k tomu, že nová filmová historie zdůrazňuje potřebu kritické práce s prameny a zároveň k dějinám kinofikace Uherského Hradiště dosud nevznikla komplexní historická práce, je tato práce založena z převážné části na

²⁶ SKOPAL, Pavel: *Kinematografie a město - Studie z dějin lokální filmové kultury*. Ústav filmu a audiovizuální kultury. Brno 2005.

interpretaci primárních pramenů, a to především na rozsáhlé pramenné základně fondů uložených ve výše zmíněném archivu. Konkrétněji mluvíme o archiváliích ve fondech Archiv města Uherské Hradiště III (AM III), čas. rozsah 1279-1945, ze kterého zle čerpat mimo jiné informace o zapůjčených filmech a bilanci tržeb, dále fond Okresní úřad Uherské Hradiště (OÚ UH), čas. rozsah 1918-1949, který obsahuje údaje o kinech v jednotlivých obcích a kinematografických licencích, rekonstrukcích budov a plánů kinosálů, a v neposlední řadě také z fondu Okresní národní výbor Uherské Hradiště (ONV UH), časový rozsah 1969–1989, který poskytuje informace k programové nabídce kin a statistické údaje. Dalším zdrojem se mi stal zatím nezpracovaný fond Městská kina Uherské Hradiště (MK UH), čas. rozsah 1983 - 2009 a také fond Sokol - tělocvičná jednota Uherské Hradiště, časový rozsah 1871 - 1953.

Využity jsou také další materiály archivu, které poskytují údaje o žádostech o poskytnutí a prodloužení licencí, technologickém zařízení, údaje o personálu, podklady o návštěvnosti a tržbách, popřípadě dobové fotografie atd. Další informace čerpám z periodik a dobového tisku, např. ze *Zájmu Slovače* (1907-1938), *Slováckého kraje* (1940), *Moravsko-slováckého listu* (1932-1945), *Slováckých novin* (1886-1940, 1990-2009), *Kulturního zpravodaje města Uherské Hradiště* (1963-1967), *Zpravodaje města Uherské Hradiště* (1968-2004) a *Zpravodaje tělocvičné jednoty Sokol v Uherském Hradišti* (1929-1941). Dalším pramenem se mi stala také kronika města a školní kroniky, které často uvádějí představení, kterých se žáci účastnili. V neposlední řadě práce zahrnuje také údaje z dochovaných programů kin.

Literaturu lze rozdělit do čtyřech hlavních skupin. Nejprve na literaturu týkající se metodologie (kterou je blíže popsána v předchozí kapitole), literaturu o historii Uherského Hradiště, literaturu související s obecnou kinematografií a nakonec internetové zdroje zahrnující i absolventské práce.

Jednou z hlavních informačních zdrojů pro tuto práci se mi stala kapitola *Historie kin v Uherském Hradišti* od Zdeňka Hudce uveřejněná ve sborníku *Kinofikace Moravy* uspořádaného Karlem Taberym.²⁷ Autor zde stručně popisuje historii kinematografie v Uherském Hradišti od roku 1915 s první zmínkou

²⁷ TABERY, Karel: *Kinofikace Moravy*. Univerzita Palackého Olomouc, Olomouc 2004.

o kočovné společnosti Dominika Nováka z roku 1897 na základě dochovaných archiválií. Jde o práci do velké míry spíše přehledovou, sdružující nejdůležitější mezníky týkající se provozu kin v Uh. Hradišti. Absentují zde však zmínky o situaci uherskohradištských kin v průběhu druhé světové války. Autor dále postupuje chronologicky až do roku 2003. Součástí kapitoly je také podrobný poznámkový aparát, ačkoliv zde můžeme najít poměrně nepřesné odkazy k původním zdrojům. Informace v této kapitole navíc do jisté míry splývají se strukturou další publikace, která mapuje historii kin v mnou sledované oblasti, a kde se nachází několik doslovných citací. Přesto mi byla užitečným zdrojem, především pro rámcové nastínění rozsahu a typů pramenů a literatury týkající se kinofikace Uherského Hradiště.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, literárním základem této práce je publikace Josefa Korvase,²⁸ která vyšla v roce 2007 u příležitosti čtyřicátého výročí otevření městského kina Hvězda. Publikace má převážně kompilační charakter. Autor svou knihu sestavil z přepisů archivních materiálů, fotografií, plánů a nákrešů souvisejících se vznikem kina a k interpretaci některých pramenů se uchyluje pouze v kapitole věnující se historii kin v Uherském Hradišti v širším kontextu (s. 26-36). Obdobně jako u předchozího zdroje zde však není prakticky vůbec popsáno období Protektorátu Čechy a Morava. Kniha sestává z dobových recenzí na novou budovu kina, rozhovorů s osobnostmi spojenými s působením kina od jeho tvůrců, architektů až po návštěvníky a osobnosti filmového průmyslu, dále pak zahrnuje přepisy vzpomínek a memoárů významných návštěvníků či medailony nejvýznamnějších osobností. Samostatně se věnuje také Letní filmové škole, stručně nastiňuje historii amatérského filmu na území města a uvádí přehled filmů natočených v Uherském Hradišti a jeho okolí. Svým z části kompilačním charakterem se do jisté míry stává edicí rozhovorů a přepisů archivních materiálů či novinových článků. Nejvíce přínosnou se mi stala část obsahující rozhovory s osobnostmi. Publikace je užitečnou příručkou pro návštěvníky města, a především pro zájemce o filmovou i regionální historii. Menší nevýhodou je poměrně nedostatečný a nepřesný poznámkový aparát, který v případech, kdy autor odkazuje k archivním pramenům, znesnadňuje další

²⁸ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007.

dohledání informací. Práce mi však prakticky posloužila k základnímu nastínění historie kin v Uherském Hradišti, o přibližném rozsahu literatury a pramenů a v neposlední řadě mi poskytla neocenitelné informace prostřednictvím rozhovorů s významnými osobnostmi kultury regionu.

K zachycení hlavních kulturních znaků Uherského Hradiště mi posloužila především publikace *Uherské Hradiště - královské město na řece Moravě*, která vznikla k výročí sedmistého založení města a podílelo se na ní několik významných autorů z okresu. Kniha je podrobná a v jednotlivých kapitolách zpracovává vybraná témata uherskohradištských dějin. V mém případě jsem čerpala především z kapitol *Hradištská ohlédnutí* od Josefa Jančáře a *Výtvarný život v Uherském Hradišti* od Jaroslava Pelikána. Textové pasáže jsou doplněny rozsáhlým obrazovým materiálem. Negativum ovšem spočívá v poněkud nedostatečném poznámkovém aparátu. Publikace *Na paletě krajů* s podtitulem *Slovácké slavnosti vína a otevřených památek* se zaměřuje na tradici Slovákých slavností vína s bohatým doprovodem fotografií a *Slovácko - Kapitoly z dějin Slovácka* kolektivu autorů Jan Skácel, Miloš Trapl nebo Metoděj Zemek výstižně popisuje dějiny Slovácka od nejstarších dob až do roku 1945.

K obeznámení s vnitřním fungováním kinematografických spolků, kočovných společností a problematikou právních předpisů v oblasti provozu kin mi vedle studie Václava Nováka věnující se historii brněnských kinematografů,²⁹ pro období druhé světové války knihy *Arizace české kinematografie* od Petra Bednaříka³⁰ a publikace *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1986 a 1987* Zdeňka Štábly,³¹ posloužila řada studií uveřejněných ve sborníku *Iluminace*, především *První právní předpisy pro kinematografii na zemi Čech, Moravy a Slezska (1896-1918)* (Kneževic), *Kinematograf, rakouský stát a české země* (Klimeš), *Osudy spolkových biografů v poválečném Československu* (Eismann), *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945 a Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky od roku 1945 do současnosti* (Pištora), *První právní předpisy pro kinematografii na území*

²⁹ NOVÁK, Václav: *Historie brněnských kinematografů - kočovné kinematografy. Kočovní kina hostující v Brně*. In: SKOPAL, Pavel: *Kinematografie a město: Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno 2005.

³⁰ BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*, Praha, Karolinum, 2003.

³¹ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1896 a 1897*. Praha: Československý filmový ústav, 1979.

Čech, Moravy a Slezska 1896-1918 (Klimeš), *Kinozákon 1919* (Klimeš) a *Česká filmová distribuce po roce 1989* (Danielis).

V neposlední řadě jsem čerpala také z celé řady diplomových prací, které mi sloužily jednak jako inspirace pro strukturování práce, jednak jako neocenitelný zdroj tematicky specifikovaných informací týkajících se jednotlivých oblastí, které ve své práci pokrývám. Diplomová práce *V organisaci - síla. Spolkový život kinomajitelů v Československu mezi světovými válkami*³² Lucie Roušové celistvě mapuje spolkovou činnost majitelů kinematografů na našem území v období první republiky se stručným nastíněním této problematiky od počátku dvacátého století. Diplomová práce *Historický nástin kinofikace města Rožnov pod Radhoštěm od počátků po současnost*³³ Adély Beranové chronologicky popisuje historii a vývoj kin v Rožnově pod Radhoštěm od počátků po současnost na pozadí obecného fungování kinematografie na území Československa. Alice Bittnerová ve svých pracích *Historie kin v Olomouci od čtyřicátých let po současnost*³⁴ a *Kinofikace Svatého Kopečka u Olomouce (na pozadí stručného nástinu dějin československé kinematografie) 1927 - 1991*³⁵ obdobně přistupuje k dějinám kin v Olomouci. V neposlední řadě také nutno zmínit práci Kláry Vašákové *Historický nástin kinofikace města Broumov od počátků po rok 1939*,³⁶ která chronologicky zachycuje historii a vývoj městského kina v Broumově.

Mezi další internetové zdroje řadím také webové stránky Letní filmové školy, odkud lze čerpat např. statistické údaje návštěvnosti či přehledy míst

³² ROUŠOVÁ, Lucie: *V organisaci - síla. Spolkový život kinomajitelů v Československu mezi světovými válkami*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Szczepanik. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/179628/ff_m/>.

³³ BERANOVÁ, Adéla: *Historický nástin kinofikace města Rožnov pod Radhoštěm od počátků po současnost*. Olomouc, 2013. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Zdenek Hudec. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/v6gxx5/00179463-153076102.pdf>>

³⁴ BITTNEROVÁ, Alice: *Historie kin v Olomouci od čtyřicátých let po současnost*. Olomouc, 2011. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Bilík. Dostupné z: <http://theses.cz/id/pvmcdv/Diplomov_prce_Alice_Bittnerov.pdf>

³⁵ BITTNEROVÁ, Alice: *Kinofikace Svatého Kopečka u Olomouce (na pozadí stručného nástinu dějin československé kinematografie) 1927 - 1991*. Olomouc 2008. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Bilík. Dostupné z <<http://theses.cz/id/yf6lap/47206-497933984.pdf>>

³⁶ VAŠÁKOVÁ, Klára: *Historický nástin kinofikace města Broumov od počátků do roku 1939*. Olomouc, 2016. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Bilík. Dostupné z <<http://theses.cz/id/s0fz7q/metadataTheses.xml>>

konání LFŠ. Patří sem také některé publikace jako Ročenky města Uherského Hradiště³⁷ dostupné z oficiálních stránek města, které poskytují nejaktuálnější údaje o současném stavu kultury v regionu a také část periodik, jejichž přístup umožňuje digitální knihovna Kramerius Vědecké knihovny v Olomouci.³⁸

³⁷ Dostupné z <<http://www.mesto-uh.cz/Folders/Folders/47355-1-Rocenky+mesta.aspx>>

³⁸ Digitální knihovnu Kramerius lze najít pod tímto odkazem <<http://kramerius.kr-olomoucky.cz/search/>>

2 Uherské Hradiště

Uherské Hradiště a jeho okolí je metropolí tzv. kulturního regionu Slovácko s velkou koncentrací historických a kulturních památek. V rámci následující kapitoly tedy budou tyto dva názvy do jisté míry splývat. Oblast Uherskohradištsko, do jehož regionu patří také města Staré Město a Kunovice, se nachází jihovýchodně od Brna, mezi kopcovitou oblastí Chřibů a horským masivem Bílých Karpat na československém pomezí. Na severovýchodě leží region Valašsko a na západě sousedí s regionem Haná, jehož tradice ovlivnily Slovácko natolik, že hraniční oblast těchto regionů nazývají etnografové Hanácké Slovácko. Dochází zde tedy k prolínání kulturních vlivů. Název Slovácko údajně poprvé použil Jan Kollár v polovině 19. století.³⁹ Na Moravě se vžil hlavně ve třicátých letech 20. století a postupně tak vytlačoval z užívání původní název Moravské Slovensko.

Uherské Hradiště spolu se Starým Městem a Kunovicemi tvoří městskou aglomeraci o 38 000 obyvatel.⁴⁰

2.1 Kulturní historie města

Město Uherské Hradiště bylo založeno 15. října 1257 králem Přemyslem Otakarem II. V roce 1782 ztratilo statut pevnostního města, ovšem za městskými hradbami se začalo stavět nejdříve ve 40. letech 19. století. V roce 1848 byla vybudována Severní dráha císaře Ferdinanda z Vídně do Přerova a Olomouce, která v regionu vedla přes Staré Město. Z nedalekého hradu Buchlova byl přivezen jeden ze základních kamenů Národního divadla jako projev zájmu na účasti na národním obrození.⁴¹

Na konci 19. století byla v Uherském Hradišti vystavěna řada velmi významných budov. Na místě staré pošty a zbrojnice vznikl v roce 1880 Krajský soud s věznicí a nová radnice na Palackého náměstí. Budova Českého gymnázia,

³⁹ JANČÁŘ, Josef. *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2002, str. 60.

⁴⁰ Sčítání lidu, domů a bytů 2011, dostupné online (<http://vdb.czso.cz>).

⁴¹ DVOULETÝ, Michal a kol.: *Na paletě krojů - Slovácké slavnosti vína a otevřených památek*. Uherské Hradiště 2010. str. 37.

kteře bylo vřbec prvnřm řeskřm gymnřziem v regionu, vznikla v roce 1884. Střecha Gymnřzia byla inspirovřna Nřrodnřm divadlem v Praze.

Rozvoj společenské a nřrodnostnř aktivity v poslednřch desetiletřch devatenřctřho stoletř naznařoval narřstajřcř vřznam společenskřch organizacř, kulturnřch a řtenřřskřch spolkř a hospodřřskřch institucř, kteře podstatnř přispřely k hospodřřskřmu, kulturnřmi i nřrodnostnřmu vřvoji mřst i vesnic Slovřcka. Jako nejstarřř spolky vznikaly řtenřřřskř a pěveckř spolky, kteře řřřily nřrodnostnř uvědoměni v době, kdy sprřva mřst byla v nřmeckřch rukou. Neměně dřležitř vřznam mřlo i zaklřdřni pěveckřch a kulturnřch spolkř, z nichř zejměna vynikl Spolek Svatopluk v Uh. Hradiřti z r. 1894, kteřy zřskal za necelř rok svěho přsobenř jřř prvni cenu za soutěř v Praze.⁴²

S historickřmi podmřnkami tehdeřř doby souvisř i vznik tělovřchovnřch organizacř. Nejstarřř z nich byl Sokol, jehoř pořátky sahajř na Uherskohradiřřsku do sedmdesřtřch let 19. stoletř, a kteřy se stal jednřm z dlouhodobřch vlastnřkř kinematografickě licence ve mřstě před druhou svřtovou vřlkou (vedle mřstskě rady).

Prvnřm uherskohradiřřskřm kulturnřm a zřbavnřm sdruženřm byla besřdka Gartenverein zalořenř roku 1838. V roce 1855 se přeměnila na nřmeckř spolek Kasino. Pro pořřdřni koncertř a rřznřch slavnostř se z řlenř Kasina utvořil samostatnř spolek Mřnnergessangverein (1861).

Udřlosti roku 1848 a nřsledujřcř vřvoj hluboce ovlivnily nejen politickou, ale i nřrodnostnř situaci v poněmřeněm Hradiřti. Zdeřř vřznamnř politik JUDr. Alois Prařřak spolu se svřm přibuznřm Ferdinandem Pogliem, s kaplanem P. Vojtřchem Vodičkou, ředitelem řkoly Melicharem Vladykou a nřkolika dalřřmi zalořil v Uherskěm Hradiřti pobočku radikálně nřrodnřho spolku Slovanskř lřpa. Mezi vlastenci, kteři usilovali o zřskřni jazykově, kulturnř a politickě rovnopřvnosti s vlřdnoucř nřmeckou vrstvou společnisti, patřil i praktikant Krajskěho řřadu Karel Schneider. Pod vlivem zemskěho archivřře Antonřna Bořka se podřlel na sbřrřni lidovřch zvykř a přřslovř (např. řasopis Květy z roku 1842).

⁴² FROLEC, Vřclav a kol.: *Slovřcko - kapitoly z dějin Slovřcka*. str. 218.

Dalším projevem vlastenectví bylo šíření knih. V Uherském Hradišti se stal hlavním distributorem učitel Melichar Vladyka. V letech 1842 - 1843 prodal např. šest výtisků České mluvnice, dále pak Vpád Mongolů na Moravu nebo Písně vlastenecké od Ludvíka rytíře Dietricha obsahující píseň Moravo, Moravo, která brzy zlidověla a stala se moravskou hymnou.

V roce 1862 vznikl zásluhou advokáta a vůdce Národní strany na Moravě JUDr. Františka Aloise Šroma, notáře Josefa Ganzwohla a P. Vojtěcha Vodičky český Čtenářský spolek. Pořádal besedy s recitacemi, zpěvem a tancem. V roce 1865 uspořádal v Redutě koncert Slovanského pěveckého spolku z Vídně.⁴³

Z Čtenářského spolku vznikla v roce 1867 Měšťanská beseda, která se stala střediskem českého kulturního a společenského života, zejména když si její členové v roce 1871 postavili vlastní budovu. Ke kulturním aktivitám brzy začalo přispívat i české gymnázium. Na jeho slavnostní otevření v roce 1884 přijel z Olomouce pěvecký spolek Žerotín, který dopoledne zpíval při slavnostní mši a odpoledne účinkoval na koncertě v Měšťanské besedě.

Kulturní snahy se projevovaly především v prosazování rovnoprávnosti češtiny s němčinou ve školách a úřadech, ale také v úsilí o českou politickou správu města. Představitelé Měšťanské besedy JUDr. František Alois Šrom a notář Josef Ganzwohl byli voleni za českou Národní stranu do zemského i říšského sněmu. Šromovým nástupcem v předsednictví Měšťanské besedy se stal poslanec za Národní stranu, bratranec Dr. Aloise Pražáka, JUDr. Josef Fanderlík.

Do devadesátých let devatenáctého století spadají také počátky muzejnictví na Uherskohradištsku. Základem byly velmi skromné sbírky zahrnující exponáty z národopisných výstav, které byly přípravou na Slováckou expozici v rámci Slovanské národopisné výstavy v Praze v r. 1895. Takové výstavy byl upořádány mezi lety 1894 - 1895 v Hodoníně, Velké nad Veličkou, Uherském Brodě a Uherském Hradišti. Návštěvníci tehdy měli možnost zhlédnout díla výtvarných umělců tvořících na Slovácku: Joži Úprky, Cyrila Mendela, Antonína Hudečka a Antoše Frolky. Tak vznikala v kraji jednotlivá muzea.⁴⁴ Uherské Hradiště se také finančně podílelo na uspořádání pražské Národopisné

⁴³ kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007. str. 319 - 323.

⁴⁴ FROLEC, Václav a kol.: *Slovácko - kapitoly z dějin Slovácka*. Muzejní spolek v Brně. 1978. str. 220

výstavy, která si předsevzala předvést život českého a slovanského lidu. Ve vydání Lidových novin z téhož roku se dočteme, že „*Rebelanti Měšťanské besedy odvedli do administrace Lidových novin 10 zlatých.*“ Příspěvek s názvem *Na obeslání národopisné výstavy z Moravy nesl provokativní podtitul „Odpověď vládě a Němcům.“*⁴⁵

Dvanáctého května pak Lidové noviny informovaly: „Před chalupou břevlanskou, která čeká již jen na omalování svého „žudra“, postaven veliký po slovácku pestře malovaný kříž. Také „košť“ slovácký, v němž bude se čepovati pravé slovácké víno, úplně již dohotové čeká zahájení činnosti svého majitele.“⁴⁶

Významné postavení mezi českými muzei náleží Slováckému muzeu v Uherském Hradišti, které vzniklo v roce 1913. Původně se věnovalo etnografii a archeologii, později také historii a výtvarnému umění. O důležitosti a komplexnosti muzea píše regionální knihovník a učitel Bedřich Beneš Buchlovan ve své knize *Putovník po hradištském Slovácku*: „Kdo se chce vydati na pouť po Slovácku s hlubším porozuměním, hradištské museum dá mu nejlepší přípravu: neboť není pouhou sbírkou odumřelých věcí, nýbrž je to předmostí do skutečného života venkova, kde kroje jsou stále ještě živé, kde písní je stále ještě tolik, že sběratelé nemohou udělat tečku, kde jízdy králů promlouvají o duchu bohatýrském, který je zárukou do budoucnosti.“⁴⁷

Slovácké muzeum je pevně spjato se jménem regionálního umělce Jožou Úprkou, moravským malířem a grafikem, představitelem romantického historismu a secesního dekoratismu, jehož dílo je považováno za národopisný dokument folklóru Jižní Moravy. Úprka se díky stipendiu dostal na studia do Paříže, kde se seznámil se současným uměleckým děním, zejména impresionistickým stylem. Za pomoci Alfonse Muchy se v roce 1894 se svým obrazem „Pouť u svatého Antonínka“ zúčastnil pařížského Salónu francouzských

⁴⁵ Lidové noviny. 17. 2. 1895, číslo výtisku 40. str. 2. dostupné online (http://noviny.vkol.cz/kramerus/onthe-fly-pdf_PGetPdf?app=11&id=10314&start=1&end=14)

⁴⁶ Lidové noviny. 12. 5. 1895, číslo výtisku 109. str. 2. dostupné online (http://noviny.vkol.cz/kramerus/onthe-fly-pdf_PGetPdf?app=11&id=10383&start=1&end=12)

⁴⁷ BUCHLOVAN, Bedřich Beneš. *Putovník po hradištském Slovácku*. Národní hospodářský poradní sbor při ONV v Uh. Hradišti. Bzenec 1948. citace str. 12

umělců a získal tam za něj ocenění Mention honorable a tím pro sebe i známost v zahraničí.⁴⁸

Uherské Hradiště hraje se svou bohatou kulturní minulostí, tradicemi, folklorem a lidovým uměním významnou roli ve slováckém regionu. Jeho obyvatelé se aktivně podíleli na národním obrození a šířili povědomí o svém kulturním bohatství prostřednictvím výstav, tisku českých knih a zakládáním spolků a poskytli tak budoucím odkaz, na který mohou být právem hrdí. Tradice a národní uvědomění se na Uherskohradištsku staly součástí živé kultury, která se dále rozvíjí a pokračuje i v dnešních dnech.

⁴⁸ KOCICH, Jiří.: Joža Úprka: Evropan slováckého venkova. dostupné online (<http://www.rodon.cz/pdf/clanek.php?id=7>)

3 Počátky kinofikace Uherského Hradiště v kontextu vývoje v českých zemích do roku 1911

3.1 Historický a právní kontext do roku 1911

V úvodu každé části sledovaného období považuji za nutné uvést základní informace o historickém a právním kontextu vývoje kinematografie v českých zemích. V následující kapitole pojednávám o historicko-právním pozadí od posledního desetiletí 19. století do roku 1912. Uvádím přehled právních úprav, zákonů a nařízení týkajících se provozu kinematografů a podmínek udělování kinematografických licencí a nastiňuji obecné fungování kinematografie na našem území. Rok 1912 je zvolen z toho důvodu, protože v Uherském Hradišti začal působit první stálý kinematograf. Na tuto obecnější kapitolu pak paralelně navazuje rozvoj kin na území města Uh. Hradiště.

První filmové projekce se v českých zemích odehrály již rok po premiéře bratrů Lumièrových v Paříži. Po projekcích v Praze a západočeských lázeňských městech následovaly kočovné biografy nejprve zahraničních, později domácích provozovatelů. V roce 1896 bylo na celém území republiky celkem 23 podniků (z toho 12 v Čechách, 10 na Moravě a 1 ve Slezsku). Jejich majitelé putovali obdobně jako cirkusy či komedianti po městech a obcích. První filmová představení byla záležitostí vyšších vrstev společnosti často zaštiťovaných návštěvou panovnických či vládnoucích rodů. S příchodem Geogrese Mélièse a technickým vývojem se však biograf stává přístupný i širokým lidovým vrstvám. V českých zemích především po roce 1902 dochází k výraznému vzrůstu zájmu diváků o film a provozování kočovných biografů vstupuje do nové fáze: začínají působit zcela samostatně, bez vazby na jiné druhy kočovného podnikání jako např. panoptikum, cirkus nebo kouzelné divadlo. Zároveň vzrůstá počet žádostí o licence, kterých je v roce 1906 podáno celkem 56 oproti 20 v roce 1902. Jedna taková žádost byla podaná i v Uherském Hradišti, a to již v roce 1897, jak se dočteme níže.

Kočovné biografy vystupovaly především na poutích a jarmarcích, na místech, kde se shromažďovalo velké množství lidí.⁴⁹ Z těchto vrstev společnosti se začíná formovat skupina diváků - návštěvníků biografů, pro které mají podstatný význam dvě skutečnosti - film naplňuje jejich touhu naslouchat příběhům a zároveň je cenově dostupný i pro nejhudší vrstvy obyvatelstva.⁵⁰

První kočovné a později i stálé kinematografické společnosti se dlouhou dobu opíraly o dvorský dekret z 6. ledna 1836, který zajišťoval státní kontrolu nad zábavními potulnými společnostmi (cirkusy, hudební a pěvecká přestavení, provazolezci, herecké tlupy atd.), kam se v prvních letech své existence řadily také biografy považované za obdobný druh atrakce. Na tento dekret pak navazovala veškerá nařízení až do roku 1941.⁵² V souvislosti s nárůstem filmové produkce a emancipace kinematografie jako druhu zábavy se specifickým postavením bylo Českým místodržitelstvím v Praze schváleno zvláštní nařízení č. 170040/1898 ze dne 4. prosince 1899 o kinematografických produkcích. Nařízení udávalo základní podmínky pro povolování kinematografických představení, především komu a jak lze toto povolení udělit, a ustanovilo také podmínky bezpečného provozu kinematografu.⁵³

Do konce existence první republiky byl provoz biografů založen na systému licencí. Stát propůjčoval licence soukromým osobám, přičemž tento systém byl dědictvím úpravy z dob Rakousko-Uherska.⁵⁴

⁴⁹ Jerzy Topelitz charakteristicky nazývá dobu přelomu století obdobím „pouťového biografu“.

⁵⁰ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945*. Iluminace, 8, 1996, č. 3, s. 35-37.

⁵¹ Putovní podnik byl téměř všechny v rukou jediného člověka nebo jediné rodiny, vstupné bylo velmi nízké a sály nebyly příliš vytopené. Možnost výdělku vyplývala pouze z krátkého trvání a vysokého počtu denních představení (...) Program trval zhruba patnáct až dvacet minut a skládal se z různých seskupených záběrů a scének. Vzhledem k velmi malému počtu filmů byla produkce stále opakována, což vyžadovalo patřičný počet zájemců - návštěvníků. Z toho vyplývala jak častá změna místa předvádění, tak rovněž zaměření na jarmarky a poutě a podobná místa. Velikost sálů se v průměru pohybovala mezi čtyřiceti až sty místy. (...) Bohatší podniky obvykle vlastnily plátěnou boudu schopnou pojmout i několik set diváků, stojících či sedících na lavicích, parní lokomobilu k výrobě elektrického proudu (...) a obří fonograf či orchestrion nahazující živý orchestr. Citace: Pištora, L: *Filmoví návštěvníci a kina* In: Iluminace, s. 37.

⁵² KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895-1912 (část druhá)*. Iluminace 14, 2002, č. 2, s. 49.

⁵³ KNEŽEVIC, Srdan: *První právní předpisy pro kinematografii na území Čech, Moravy a Slezska (1896-1918)*. Iluminace 6, 1994, č. 2, s. 80.

⁵⁴ EISMANN, Šimon: *Osudy spolkových biografů v poválečném Československu*. In: Iluminace, roč. 11, 1999, č. 4. s. 53-84, s. 53.

Nové nařízení ministerstva vnitra a ministerstva veřejných prací ze dne 18. září 1912 (č. 20783) upřesňovalo pravidla pro pořádání kinematografických produkcí, především šlo o zpřísnění udělování licencí a stanovení nových pravidel pro vybírání daní. Problémem tohoto zákona byl fakt, že stále uvažoval o biographech jako o podnicích, pro jehož provoz bylo nutné získat licenci od příslušného úřadu. Poměrně krátkodobá platnost licencí a nutnost obnovy jejich platnosti uváděla majitele kin do nejistoty, a ti proto žádali o nahrazení licencí koncesovanou živností.⁵⁵ Kočovná kina byla postupně nahrazována kiny stálými,⁵⁶ přičemž v průměru v Evropě převažují kočovné biografy do roku 1906 či 1907, obdobně je tomu i v českých zemích (V Uherském Hradišti vzniklo první stálé kino v roce 1912, jak se dočteme v následujících kapitolách). Stálá kina (filmová divadla) začala být zřizována ve velkých městech, nejdříve v krámech, kavárnách, pivnicích a podobných místech, kde se shromažďoval velký počet zájemců.⁵⁷ Vznik prvních stálých biografů spadá přibližně do roku 1902 v USA, v Evropě nejdříve v roce 1910 (Francie).⁵⁸ Převahu nad počtem kočovných společností v českých zemích stálý biograf definitivně získal v roce 1911. Provozování biografů bylo výnosným podnikáním s rostoucími zisky a až do roku 1914 vznikaly u nás stále další biografy. S počátkem války však řada provozovatelů a technických pracovníků odchází do armády, takže některé biografy ukončily svou činnost.⁵⁹

Licence umožňovaly provozování veřejných kinematografických představení a byly udělovány na dobu jednoho až tří let. Licence byla nepřenositelná a uděloval ji zemský politický úřad, v jehož správním obvodu se měla představení konat (České místodržitelství v Praze, Moravské místodržitelství v Brně a Zemská vláda slezská v Opavě). Kočovné podniky navíc musely povinně žádat o povolení

⁵⁵ ROUŠOVÁ, Lucie: *V organisaci - síla. Spolkový život kinomajitelů v Československu mezi světovými válkami*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Szczepanik. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/179628/ff_m/>. s. 16.

⁵⁶ KNEŽEVIC, Srdan: *První právní předpisy pro kinematografii na území Čech, Moravy a Slezska (1896-1918)*. *Iluminace* 6, 1994, č. 2, 81.

⁵⁷ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945*. *Iluminace*, 8, 1996, č. 3, s. 38.

⁵⁸ U nás se nejdříve objevil první stálý přírodní biograf v Praze na Klamovce v roce 1905. První stálý biograf v českých zemích vznikl v roce 1907 v Brně, v Čechách pak založil ve stejném roce stálý biograf na Starém Městě v Praze Viktor Ponrepo. (Pištora, s. 38)

⁵⁹ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945*. *Iluminace*, 8, 1996, č. 3, s. 39.

i okresní politický nebo policejní úřad⁶⁰ a každý provozovatel biografu si musel zařídit také místní povolení u obecního úřadu. O povolení tedy museli žádat na zemské, okresní i obecní úrovni.

Udělení licence bylo podmíněno několika pravidly. Žadatel musel předložit doklad o odborné způsobilosti a o půlroční praxi v provozování kinematografu. Součástí požadavků byly i osobnostní kvality jako spolehlivost a způsobilost po stránce fyzické i mravní. Majitel licence musel zajistit předepsané osvětlení, větrání, topení, lékařskou péči a bezpečnost, kterou kontrolovala ohlédací komise.⁶¹ Všechny tyto kroky máme podrobně dokumentované i v případě Uherského Hradiště, a to na příkladu Jakuba Plačka, který žádal o udělení licence k provozování stálého kina v roce 1912 (viz dále). Promítané filmy musely projít cenzurou, kterou prováděly okresní politické úřady. Předváděny mohly být pouze filmy, které „neporušovaly slušnost a byly přístupné k shlédnutí (sic!) každému, jmenovitě též mládeži“. Naopak „pořádání tzv. pánských nebo pařížských večerů, předvádění ženských aktů a jiných pikantních filmů“ bylo zakázáno.⁶² Na opětovné udělení licence však provozovatelům nenáležel právní nárok, a ačkoliv zřízení stálého kina vyžadovalo nemalé investice, majitel neměl žádnou záruku, že bude jeho licence obnovena.⁶³

Cena vstupenek se pohybovala okolo čtyřiceti haléřů, což byla cena např. kila pšeničné mouky nebo litru piva. I mezi kočovné biografy se však záhy začala dostávat konkurence a urychlovat tak další vývoj. Malí provozovatelé začali být pohlcováni většími biografy, které nabízejí lepší a kvalitnější služby, nové filmy a hudební vystoupení, zpestřující jednotlivé snímky. Přirozený vznik stálých biografů, o kterých píše v následující kapitole, ovlivnily jednak kvalitativní změny

⁶⁰ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1896-1897*. Praha: Čs. filmový ústav 1979, s. 21.

⁶¹ KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895-1912 (část druhá)*, Iluminace 14, 2002, č. 2, s. 49.

⁶² Ministerské nařízení č. 191/1912 byl výkon cenzury přesunut na úřady II. instance (z okresní na úroveň zemskou), zřízen povinný cenzurní katastr u zemských úřadů (§20), a tím zavedena systematická evidence veškerých filmů povolených k veřejnému předvádění v dané korunní zemi.

⁶³ KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895-1912 (část první)*, Iluminace 14, 2002, č. 1, s. 81.

programu, tak ekonomické změny (zavedení půjčoven jako formy velkoobchodu, vstup bankovního kapitálu do výroby filmů a zostřující se konkurence).⁶⁴

3.2 Počátky kinofikace v Uherském Hradišti do roku 1911

Jak jsme se mohli přesvědčit z kapitoly o kulturní historii Uherského Hradiště, většina kulturních aktivit byla až do počátku 19. století na Uherskohradištsku převážně hudebního rázu, popřípadě spojena s náboženskými slavnostmi. Až do poloviny 20. století chyběly v Uherském Hradišti profesionální kulturní instituce, výjimku tvořily jen dechové kapely. V Měšťanské besedě a v Sokole se konaly díky amatérským hudebníkům a divadelním spolkům a kočovným divadelním společnostem různá představení, koncerty a zábavy. Na společenských akcích spolků se podíleli také profesori gymnázia⁶⁵ a jejich studenti.⁶⁶ Velký kulturní význam pro město měly také místní odbory Národní fronty, které byly zakládány v průběhu let 1911-1912 a které zakládaly knihovny, pořádaly přednášky či hry ochotnického divadla. Volné sdružení přátel lidových písní a lidové hudby dalo podnět v roce 1912 ke vzniku Slováckého krúžku, který později provozoval svou činnost v Slovácké búde ve Smetanových sadech, postavené v roce 1937.⁶⁷

V předchozí kapitole jsme se dozvěděli, že pro poslední desetiletí devatenáctého a první dekádu dvacátého století byl typický vznik prvních kočovných společností a zakládání prvních stálých biografů, což demonstrují dochované archivní materiály i v případě Uherského Hradiště. První kočovný biograf zavítal do města v roce 1897. Bohužel se nám však z tohoto období zachovalo malé množství archivních pramenů a periodik, která by uváděla obsah

⁶⁴ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945*. Iluminace, 8, 1996, č. 3, s.37.

⁶⁵ Gymnázium v Uherském Hradišti bylo založeno v roce 1884 a stalo se první českou školou na Slovácku.

⁶⁶ kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007, s. 319-330.

⁶⁷ tamtéž, s. 331-335.

programů kin či dokládala návštěvnost (konkrétně v roce 1897, který je pro tuto kapitolu nejdůležitější, nemáme zmínky o žádném periodiku vydávaném na území města). Pouze se nám zachovala jedna zpráva z týdeníku Slovan z roku 1896, tedy rok před první návštěvou kočovného biografu v regionu, pojednávající o vzniku kinematografu a promítání pohyblivých obrázků v Paříži.⁶⁸

Obyvatelé Uherského Hradiště se dle dostupných pramenů poprvé setkali s filmovou projekcí prostřednictvím kočovných společností. V říjnu 1897 zde zahájil třídní působení Dominik Novák (nar. 1851 ve Vídni) z Kroměříže,⁶⁹ který se svou ženou Annou vlastnil licenci pro panorama a houpačky. Licenci pro kinematograf obdržel poprvé při svém působení v Brně 22. prosince 1896, kde promítal v restauraci pana Rosáka na Pekařské ulici. Po smrti své ženy se Novák v Brně usídlil natrvalo s žádostí o udělení licence pro stálé kino. Tato žádost mu však byla zamítnuta. Získal pouze licenci pro panorama a skrioptikon⁷⁰ pro Moravu vyjma Brna a Olomouce. Po neúspěšné žádosti o obnovení licence v roce 1918 svou činnost ukončil.⁷¹ O případných dalších kočovných společnostech působících v Uherském Hradišti nemáme zprávy.⁷²

⁶⁸ Slovan: List politický a národo-hospodářský, 1. dubna 1896, č. 27, ročník IV. Citace: Kinematograf právem možno nazvat divem moderní fotografie. Zakládá se v podstatě na náležitém použití moderního fotografování. Již Merey zhotovil aparát, t. zv. „Fotografický revolver“, který podával v minutě až 2000 obrazů. Kinematografu, jakž byli sestrojili jej bratři Lumiérové v Lyoně, třeba pouze 900 obrazů v jediné minutě. Ofotografoval-li se který předmět v pohybu 900krát v minutě, předvedením obrazů těch za sebou oku v době právě takové vzbuzuje se dojem přímého nazírání na sám pohyb zmíněného předmětu. Spůsob (sic!), jakým se to děje, byl stanoven již Edisonovým kinetoskopem. Kinematograf z ohledu toho není také nic jiného nežli zlepšeným kinetoskopem, jehož vady - malý obraz, skrovný počet předmětů znázorněných, třaslavý jev, fotografie, nedostatek plastiky a obmezení na jednoho diváka - byly buď úplně odstraněny aneb zredukovány na minimum. Tak možno spatřit v kinematografé na příklad: zavřená brána tovární, vrátně její se rozervou, náhle se vyhne sta dělníků a dělnic na prostranství, dvorem přejíždí bicyklisté, jeen z nich neobratně nadskočí v sedlo, sleduje všeobecná veselost, vyjede ven nákladní vůz a obecenstvem zamíří k rohu, za nímž zmizí atd. Kinematograf byl tuto zimu pařížskou sensací a publikum v proudech putovalo, aby se z vlastního názoru přesvědčilo o tomto fotografickém divu.

⁶⁹ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1896 a 1897*. Praha: Československý filmový ústav, 1979, s. 165, 186.

⁷⁰ Scriopticon je typ laterny magiky Američana Lorenza Jamese Marcyho - německy mluvících oblastech se tento pojem používal širěji, mohl označovat i jiný typ laterny magiky.

⁷¹ NOVÁK, Václav: *Historie brněnských kinematografů - kočovné kinematografy. Kočovní kina hostující v Brně*. In: SKOPAL, Pavel: *Kinematografie a město: Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno 2005, s. 199-200.

⁷² Josef Korvas zmiňuje ještě Jana Zatloukala, který podle osobních poznámek regionálního historika Jana Rajzla získal licenci pro kočovný biograf 16.6.1922.

Dále archivní dokumenty uvádějí, že v únoru roku 1912 žádal Jaroslav Marek z Vídně o povolení stálého kinematografického provozu v Uherském Hradišti v prostorách "Na Střelnici".⁷³ Tato žádost mu však byla zamítnuta, jelikož byly tyto prostory již přislíbeny již zmíněnému Jakubu Plačkovi z Brna, který svou činnost ve městě započal v dubnu téhož roku, a kterého můžeme považovat za majitele prvního stálého kinematografu na území Uherského Hradiště. O jeho kinematografu pojednává další část této práce.

3.3 Shrnutí období kinofikace Uherského Hradiště od počátků do roku 1911

Počátky kinofikace Uherského Hradiště spadají do posledního desetiletí 19. století. První kočovný biograf zavítal do Uherského Hradiště záhy po první veřejné projekci bratří Lumièrů. Do místních periodik se v roce 1896 dostala zpráva o vzniku kinematografu jako předzvěst příchodu prvních kočovných biografů do Uherského Hradiště. Archivní prameny dokumentují, že nejméně jeden z deseti majitelů kočovných biografů působících na Moravě navštívil v tomto období i Uherského Hradiště, a to Dominik Novák se svou ženou Annou, který dostal povolení k provozování biografu na území města po tři dny roku 1897. Nedostatek dochovaných pramenů nám neumožňuje s jistotou říct, jak obyvatelé města nový způsob zábavy přijali, avšak můžeme předpokládat, že reakce byly obdobně pozitivní, jako tomu bylo v jiných městech. Do té doby byli obyvatelé Uherského Hradiště navyklí spíše na hudební zábavy spojené s náboženskými úkony, popřípadě představení pořádaná ochotnickými či kočovnými divadelními společnostmi.

⁷³ SOKA Uherské Hradiště. Fond Kinematografická představení 1912-1926. Inv. č. 569. f. 1. Později v bývalém hostinci Na Střelnici nalezlo útočiště Slovácké muzeum, kde sídlí dodnes. (JŮZOVÁ, A. JŮZA, V: *Uherské Hradiště: Monografie o stavebním a uměleckém vývoji města*. Spolek přátel literatury a knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana, Uherské Hradiště 2003. s. 61)

V počátku druhého desetiletí již máme první zprávy o zakládání stálých kinematografických společností, které postupně vytlačily kočovné společnosti ze středu zájmu. Těmto změnám se věnuji v následující kapitole.

4 Kinofikace Uherského Hradiště 1912 - 1938

4.1 Historický a právní kontext v letech 1912 - 1938

V následující kapitole pojednávám o historicko-právním kontextu období od roku 1912 do počátku druhé světové války. Uvádím přehled právních úprav, zákonů a nařízení týkajících se provozu kinematografů a podmínek udělování kinematografických licencí, a nastiňuji obecné fungování kinematografie na našem území. Rok 1912 byl zvolen z toho důvodu, protože v tomto roce došlo ke vzniku prvního stálého biografu na území města Uherského Hradiště.

V evropských poměrech převažují kočovné biografy zhruba do roku 1906 - 1907. První stálé kinematografy byly zřizovány ve velkých městech ještě v době převahy svých předchůdců. Od nich se v podstatě lišily jen svou stálostí. Období let 1912 - 1938 je charakterizováno rozkvětem němého a nástupem zvukového filmu. V průběhu války se nárůst dalších biografů v podstatě zastavil. Vznik samostatného státu však přinesl výrazný impuls k podnikání v kinematografii. Oproti válečnému omezení nastal přebytek filmových programů. Situaci pozitivně ovlivňovala také hospodářská konjunktura a výrazný zájem diváků, kteří se po válce chtěli především bavit.⁷⁴ Od roku 1919 máme k dispozici určitá statistická data o počtu biografů, o šest let později na ně navázaly i první číselné údaje o návštěvnosti.⁷⁵ Období let 1930-1936 bylo poznamenáno světovou hospodářskou krizí a nástup zvuku alespoň v počátku tlumil dopad krize na film.⁷⁶ Z první statistické práce Státního úřadu statistického, která se zabývá biografy vyplývá, že na území Čech a Moravy bylo v říjnu 1929 celkem 1319 biografů (z toho 870 v Čechách, a 449 na Moravě). Biograf byl již v každém městě s více než 10 000 obyvateli. V roce 1930 se Československo řadí mezi země s nejhustší sítí

⁷⁴ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945.* Iluminace, 8, 1996, č. 3, s. 40

⁷⁵ Na území republiky včetně Slovenska se nacházelo 490 stálých biografů. Jejich nárůst zpomalila až hospodářská krize kolem roku 1925. (Pištora, s. 41)

⁷⁶ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945.* Iluminace, 8, 1996, č. 3, s. 42.

biografů v Evropě.⁷⁷ Zároveň je v tomto roce značná část biografů v největších městech vybavena zvukovou aparaturou, jak dokládá následující tabulka.⁷⁸

Rok	Československo		České země		Československo počet diváků
	počet biografů	z toho zvukové	počet biografů	z toho zvukové	
1930	1817	148	.	.	92,10
1935	1833	1343	1630	1198	63,65
1937	1850	1720	1642	1521	84,45
1935/30	100,9%	907,4%	-	-	69,1%
1937/30	101,8%	1162,2%	-	-	91,7%

Po roce 1918 se udělování licencí stalo nástrojem politicky motivovaných změn struktury vlastníků a provozovatelů biografů.⁷⁹ Následující rok se nesl v duchu přípravy nové legislativní úpravy provozování biografů a vymezení postoje státu k tomuto médiu. O získání kompetencí k rozhodování o správním systému kinematografie bojovalo ministerstvo vnitra a ministerstvo školství a národní osvěty.⁸⁰ Dne 3. července 1920 vydalo ministerstvo vnitra výnos (č. 38.423-6), který stanovil povinné odvody příjmu kin do fondu státní invalidní péče. Částka se pohybovala v rozmezí od 10-30% z hrubého příjmu, v důsledku čehož majitelé kin stávkovali. Důvodem pro zavedení této daně byl mylný předpoklad invalidních družstev o neobyčejném bohatství majitelů kin. Zároveň si však úřady od zatížení kin dávkami slibovali snížení počtu dalších zájemců o zakládání nových podniků. Následující výnos z října 1920 však tuto dávku zmírnil na rozmezí mezi 5-15% s tím, že kina s hrubým ročním příjmem do 50 tisíc korun byla od dávky kompletně osvobozena.⁸¹

Na konci roku 1920 vláda rozhodla o neprodloužení kinematografických licencí v Praze. Měly je převzat osvětové a dobročinné korporace. Postupně se tak

⁷⁷ Pištora, s. 42-43.

⁷⁸ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945.* Iluminace, 8, 1996, č. 3, citace: s. 44.

⁷⁹ tamtéž, s. 82.

⁸⁰ KLIMEŠ, Ivan: *Kinozákon 1919.* Iluminace 10, 1998, č. 4, s. 119.

⁸¹ tamtéž, s. 130.

stalo i v ostatních městech. Spolky si s převzetím kinematografické licence začaly nárokovat i samotné budovy kin a jejich zařízení, což podnítilo uzavírání různých smluv o pronájmu nebo prodeji prostor kin.⁸²

Podle výnosu ze dne 28. 6. 1924 bylo nařízeno za účelem povznesení domácí výroby filmů, aby do všech licencí kinematografických byla ukládána podmínka, že každý majitel kinematografické licence jest povinen předváděti v licenčním období, není-li toto delší jednoho roku, nejméně pět programů, jež budou sestaveny výlučně z filmů vyrobených v Československé republice: tyto programy musí majitel licence předváděti po stejnou dobu a za stejných podmínek jako předvádí kterékoliv jiné programy.⁸³

4.2 Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1912 - 1938

Jak již bylo řečeno v úvodu, v roce 1912 vzniklo v Uherském Hradišti první stálé kino. Po rozmachu soukromých majitelů biografů (Jakuba Plačka z Brna a Františky Jägermannové) se o licence začaly zajímat také spolky jako Družina československých válečných poškozců nebo Sokol, které spolu vedly konkurenční boj o licence a prostory k promítání poskytované městem. Vznik prvních stálých kin nám poměrně podrobně ilustruje dochovaný archivní materiál i v případě Uherského Hradiště.

Období první republiky přineslo nové podněty do kulturní a spolkové činnosti. Zlepšily se také technické podmínky pro stále rozmanitější formy kulturních a uměleckých aktivit. Po elektrifikaci v polovině dvacátých let přibylo k hudebním a divadelním představením i promítání filmů. Novým organizátorem kulturního dění byly okresní osvětové sbory, které přispívaly k rozšiřování znalostí a vědomostí zejména pořádáním přednášek předních osobností české vědy a kultury (např. Vladislav Vančura, Karel Nový). Uherské Hradiště mělo také silnou tradici dramatického umění. Divadelní odbor Měšťanské besedy (od r. 1898 samostatný Spolek divadelních ochotníků) sehrál každoročně nejméně dvě divadelní hry. Divadelní představení se odehrávala v Redutě a od konce

⁸² KLIMEŠ, Ivan: *Kinozákon 1919*. Iluminace 10, 1998, č. 4, s. 135.

⁸³ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 29

dvacátých let převážně v sokolovně.⁸⁴ Významným mezníkem v kultuře města v tomto období sehrává založení Slováckého muzea v roce 1914 na popud Jana Khérese, profesora gymnázia. Muzeum nejprve sídlilo v jezuitském klášteře a později bylo přemístěno do Smetanových sadů (vedle současného kina Hvězda), kde sídlí dodnes a spolu s kinem Mír a sportovním stadionem tvoří centrum kulturních institucí města. Jednou z největších kulturních a společenských událostí po první světové válce byly oslavy 50. výročí vzniku Sokola⁸⁵ v Uherském Hradišti. Folklorní slavnost byla uspořádána 5. července 1922 a přesahovala rámeček místní i krajské slavnosti.⁸⁶

4.2.1 První stálý kinematograf Jakuba Plačka

Prvním majitelem stálého kina na území města se stal Jakub Plaček z Brna, který zažádal o udělení kinematografické licence v roce 1912. Dochované materiály demonstrují Plačkovu cestu k získání licence k provozování stálého

⁸⁴ kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007. s. 319-332.

⁸⁵ Okolnosti vzniku Sokola jsou spjaty s uvolněním poměrů v Rakousko-Uhersku, které následovalo po odvolání ministra Bacha. Byly zakládány různé kulturní vlastenecké spolky (jako Umělecká beseda, Hlahol či Svatobor), ale nová doba si žádala kromě oživení národní kultury i fyzickou zdatnost každého jedince, proto se tehdy velmi dařilo různým tělocvičným ústavům. Mezi ně patřil také český ústav Malypetrův, který později sehrál důležitou roli při založení Sokola. Jedním ze cvičenců a později cvičitelů tu byl Miroslav Tyrš. Právě v té době oslovil Tyrš české cvičence Schmidtova ústavu a získal je pro založení českého tělocvičného spolku. Spolu s Juliem Grégrem připravil znění stanov nově vzniklé Jednoty pražské a předložili je na c. k. místodržitelství v prosinci 1861. Stanovy byly schváleny, a tak byla do Malypetrova ústavu v Panské ulici svolána na 16. února 1862 (což je datum založení Sokola) ustavující valná hromada. Dostavilo se na ni 75 členů. Starostou byl zvolen Jindřich Fügner, místostarostou (později náčelníkem) Miroslav Tyrš (...). Dalšími osobnostmi, které sympatizovaly s novým spolkem, byli J. E. Purkyně, Jan Neruda, Josef Mánes, J. Barák a další. Hlavním heslem, které razil Tyrš, bylo „Tužme se!“, Barák navrhl pozdrav „Nazdar!“, Fügner tykání a oslovování „bratře“, Mánes namaloval první prapor a skicu prvních krojů (upravených později Ženíškem). Název Sokol se poprvé uvádí ve stanovách z listopadu 1864 (dříve nebyl uveden, aby neprovokoval úřady, neboť byl převzat z názvu černohorských revolucionářů). Zlatý věk prožíval Sokol mezi dvěma světovými válkami, kdy jeho členstvo čítalo bezmála milion lidí a mezi nimi byli i významní představitelé státu včetně prezidentů T. G. Masaryka a Edvarda Beneše. Sokol se svými myšlenkami byl ovšem nepohodlným pro všechny totalitní režimy v našich dějinách. Poprvé byl zakázán na války v roce 1915, podruhé jej rozprášili nacisté v roce 1941 a potřetí jej pohltila "sjednocená tělovýchova" po roce 1948. Snahy o obnovu Sokola v roce 1968 udusila normalizace a teprve v lednu 1990 byl – již počtvrté – obnoven. Dnes Sokol sdružuje 170 000 členů. Citace KOZÁKOVÁ, Zlata: *Založení Sokola*. Dostupné online <<http://www.sokol.eu/obsah/5404/zalozeni-sokola>>

⁸⁶ kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007. 331-335.

kina. Plaček musel obecní radě mimo jiné prokázat, že jeho "*opérateur* není žádné závady, (...) že místnost k provozování kinematografu jakož i ostatní zařízení vyhovuje všem bezpečnostním požadavkům, kladeným na provozování *divadla* v ohledu zdravotním, dále požárové, bezpečnostní a produkční policie."⁸⁷ Další dokument z března téhož roku dokládá, že žadatel musel být „svéprávný, bezúhonný a úplně spolehlivý". Důležitým ukazatelem při rozhodování o udělení licence bylo také žadatelovo celkové zázemí, což je patrné v žádosti radních o objasnění „zda jest (Plaček) vzhledem na majetkové poměry nutně odkázán na žádanou činnost výdělečnou nebo zda jinak zaslouží ohledu."⁸⁸ Majitel kinematografu se také musel doložit průkaz způsobilosti k technickému řízení stálého kinematografu, podaným „buď vysvědčením technologického musea ve Vídni nebo některé vysoké školy technické nebo jiného odborného ústavu." Na základě protokolu sepsaného u obecní rady města bylo rozhodnuto, že po provedení nezbytných změn a úprav prostoru související s bezpečným umístěním aparátu nebylo proti zřízení stálého kinematografického 'divadla' žádných dalších námitek.⁸⁹

Pozornost komise se však soustředila také na Jana Proksche, který měl v Plačkově podniku sloužit jako operatér.⁹⁰ Obecní rada žádala radní Německého Brodu (odkud Proksch údajně pocházel) zda se jedná o člověka seriózního a důvěryhodného.⁹¹

Z dochovaného novinového inzerátu se můžeme dočíst program Plačkova kina na sobotu a neděli 20. - 21. dubna 1912. Mezi komickými a dramatickými snímky byly promítány také snímky přírodní či kolorované. Inzerát také slibuje dvakrát týdně nový program.⁹² Podle zprávy z novin se nové kinematografické divadlo těšilo stále větší přízni obecního a kinomajitel sliboval nový, zvláště bohatě vypravený program. Promítání začínalo vždy o půl osmé večer v budově

⁸⁷ SOKA Uherské Hradiště. Fond Archiv města Uherské Hradiště, Kinematografická představení 1912-1926. Inv. č. 569, f. 2.

⁸⁸ tamtéž, f. 3.

⁸⁹ tamtéž, f. 11.

⁹⁰ citace, tamtéž, f. 20.

⁹¹ tamtéž, f. 20.

⁹² Zájmy slovače, 20. dubna 1912, č. 16, s. 4.

na Střelnici.⁹³ Plaček inzeroval ještě další dva programy pro čtyři dny do konce dubna, avšak poté zprávy o jeho činnosti zanikají.

Další žádost o udělení licence na provozování biografu v Uherském Hradišti pochází ze srpna téhož roku, kdy akademický malíř František Svoboda z Rosic u Brna žádá o povolení provozovat představení za účelem vzdělávacím, poučným, zábavným a mravním.⁹⁴ O tom, jak byla tato žádost vyřízena, se však prameny dále nezmiňují.

4.2.2 Kinematograf Františky Jägermannové

V roce 1915 si žádost o provozování biografu v Uherském Hradišti podala paní Františka (Fanny) Jägermannová, jejíž kino bylo umístěno v tzv. bývalé Přerovské (Slovácké) pivnici v ulici Svatojiřské č. p. 152 (současná poliklinika). Jägermannová, profesí dámská krejčová, se narodila 24. dubna 1877 v Uherském Brodě⁹⁵ a lze ji považovat za majitelku druhého stálého kina na území města. Periodika se však o jejím biografu zmiňují pouze nepřímo, a to v roce 1913, kdy se píše o představení ve prospěch mateřské školky uspořádané majitelem kina, panem Jägermannem. Františka Jägermannová tedy pravděpodobně převzala kinolicenci po svém zesnulém muži, jenž provozoval svůj biograf ve Františkánské ulici,⁹⁶ ačkoliv archivní prameny tento fakt nereflektují.⁹⁷ Za další zmínku můžeme považovat pozvánku na promítání filmu *Quo Vadis* z 30. ledna 1915, kde majitelka kina prosí o hojnou návštěvnost.⁹⁸ Kino však

⁹³ Slovácké noviny, 1912, č. 31, s. 2 a 4; č. 29, s. 3; č. 30, s. 4. Viz přílohy č. 1-4. Na místě budovy Na Střelnici stojí v současnosti Slovácké muzeum. Vznikla v roce 1908 na místě bývalé dřevěné střelnice z roku 1709. (KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 30).

⁹⁴ SOKA Uherské Hradiště. Fond Archiv města Uherské Hradiště, Kinematografická představení 1912-1926. Inv. č. 569. f. 18v.

⁹⁵ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 26

⁹⁶ tamtéž, s. 26.

⁹⁷ Josef Korvas ve své publikaci dodává, že dle živnostenského rejstříku byla kinematografická licence skutečně udělena v letech 1914 a 1915 Václavu Jägermannovi (nar. 1878 v Pardubicích) s platností do 31. 12. 1918. Autor se domnívá, že ke změně majitele došlo někdy mezi lety 1913-1915. Jägermann pravděpodobně provozoval kinematograf ve Slovácké pivnici, č. p. 152. (Korvas, s. 27)

⁹⁸ *Zájmy Slovače*, 30.1.1915, s. 2, č. 5. et Slovácké noviny, 30. ledna 1915, č. 4, s. 2. Viz příloha. č. 5.

v této podobě fungovalo pouze pět let, a to do roku 1920, kvůli špatnému zdraví majitelky, která v tomto roce poslala dopis městské radě, ve kterém prosí o svolení k pobytu pro Františka Dostálka z Vídně. Dostálek „má zkoušku operatérskou a legitimaci, opravňující vésti samostatně podnik kinematografický.“ Sama Jägermannová uvádí, že „jest odkázána sama na sebe, musí sama vésti podnik kinematografický.“⁹⁹ Této žádosti však vyhověno nebylo, jelikož ještě téhož roku projevila zájem o vybavení a kinematografickou licenci Družina československých válečných poškozců, která se s žádostí o udělení licence obrátila na Moravské místodržitelství v Brně. V dochované archiválii z 31. července se dočteme, že „Dosavadní majitelka, paní Fr. Jägermannová, jest pro choromyslnost zbavena svéprávnosti a opatrovníkem jejím jest p. Antonín Rajzl, mechanik v Uherském Hradišti, který s dorozuměním s majitelkou prodali nám celé zařízení kinematografické v ceně 90.000 Kč a odstupují licenci ve prospěch skupiny.“¹⁰⁰ Tuto žádost podepsali Ladislav Koloušek, předseda spolku a Šautruček Otto, jednatel. Že k předání vybavení a licence skutečně došlo dokazuje i dochovaná společenská smlouva, jejímž účelem bylo provozování biografu v Uherském Hradišti.¹⁰¹

Po rozpadu rakousko-uherské monarchie však měli o provozování stálého kina v Uherském Hradišti zájem i další spolky. V roce 1922 kočovný kinooperatér J. X. Zatloukal, majitel kina Světozor, žádal městskou správní radu o dlouhodobý pronájem sálu v Redutě.¹⁰² V roce 1922 požádala o vydání kinematografické, tzv. cestovní licence Studentská kolej sv. Antonína¹⁰³ a v roce 1923 započal provoz kina v prostorách bývalého jezuitského kláštera. Družina československých válečných invalidů však figurovala i v dalším dokumentu s žádostí o potvrzení kinematografické licence z 23. listopadu 1922, který se obrací na Zemskou správu politickou v Brně s úmyslem zajistit příjem válečným vdovám a sirotkům vybudováním nového kina. Licence se má zároveň vzdát nejmenovaný kočovný kinematograf ve prospěch spolku, a pokud to ze strany úřadu nebude možné, spolek žádá o rozšíření licence z dosavadního majitele

⁹⁹ SOKA Uherské Hradiště, fond Archiv města Uherské Hradiště III, Kinematografická představení 1912 - 1926, inv. č. 569, folio 22r.

¹⁰⁰ tamtéž, folio 23r

¹⁰¹ tamtéž, folio 25r

¹⁰² tamtéž, folio 40r.

¹⁰³ tamtéž, f. 3-8.

na další spolčníky.¹⁰⁴ Ke schválení kinematografické licence došlo 23. ledna 1923.¹⁰⁵

4.2.3 Studentská kolej sv. Antonína

Studentská kolej sv. Antonína, působící při klášteře sv. Františka jako ústav pro chudé a nemajetné studenty navštěvující veřejné gymnázium, žádala o licenci pro „pojezdné kino“ jak je uvedeno v žádosti z 2. září 1922 konkrétně pro osobu Leandra Brejchu,¹⁰⁶ kněze řádu. Žadatel zamýšlel pořádat příležitostná biografická představení po moravském Slovácku (Uh. Hradiště, Uh. Brod, Hodonín, Kyjov a Holešov) pomocí malého kina (typu Ica, Drážďany) za mírné vstupné a zároveň žádal o prominutí kinooperatérské zkoušky, jelikož se jednalo pouze o „kino ruční, osvětlované obloukovečkou s napětím pouze 5 Amp., strojek má ochrannou clonku, která ihned spadne, jakmile se film zastaví, a kde není elektr. světla, pracoval by P. Brejcha se světlem drumontovým, se kterým již po 3 roky pracuje při aparátu projekčním s plnou prací (sic!) (...)“.¹⁰⁷ Jak přístroj ve skutečnosti vypadal se můžeme dočíst v dalších průvodních dopisech adresovaných Okresní politické správě v Uh. Hradišti, doplněných o nákresy přístroje s jeho podrobnějším popisem.¹⁰⁸ Žadatel také argumentuje tím, že nejde o kočovné kino v pravém slova smyslu, ale tzv. domácí, ručně přenositelné a bezpečné, takže se něj nelze vztahovat podmínek týkajících se velkého kina.

¹⁰⁴ SOKA Uherské Hradiště, fond Archiv města Uherské Hradiště III, Kinematografická představení 1912 - 1926, inv. č. 569, folio 38r.

¹⁰⁵ tamtéž, f. 39.

¹⁰⁶ Brejcha pořádal pravidelně veřejné přednášky se „světelnými obrazy“ a dále zamýšlel promítat jen dva filmy: Život sv. Františka z Assisi a Život sv. Alžběty, anděla lásky, které byly vydány Leohausem v Mnichově, filmy byly úředně cenzurovány prostřednictvím Pax-filmu v Praze. tamtéž, f. 1.

¹⁰⁷ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949, inv. č. 792, f. 3. citace.

¹⁰⁸ (...) stroj je úplně moderně vyzbrojen všemi i ochrannými opatřeními (...). Bubny na spouštění a navíjení filmu jsou uzavřeny úplně a mimoto ve dvířkách, kudy film prochází, jest zařízení, že kdyby film chytl od delšího vystavení svého paprskům lampy, shořel by pouze v brance bez dalšího nebezpečí. Ale to se nestane, protože jest osvětlován pouze obloukovečkou o 5 Amp. a 30 W. Kondensátor je chráněn tvrdým sklem, takže teplota jest úplně zmírňována. Jakmile film se přestane pohybovat, spadne v okénku ochranná clona a tím paprskům lampy je zabráněno na film svítiti. Výška projektoru: 3 dm. Celý strojek dá se složit i se stativem do dvou přenosných bedniček po 4 dm. výšky a l. a 1/2 m délky. (...) SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích, 1918-1949, inv. č. 792, f. 5. Viz příloha č. 6.

Ve své žádosti zdůrazňuje, že nežádá o koncesi stálou a výdělečnou, nýbrž pouze o doklad k případné kontrole ze strany obecní nebo policejní správy.¹⁰⁹

4.2.4 Jaroslav Černý z Neratovic a Družina československých válečných poškozenců

Jaroslav Černý z Neratovic žádal v dopise z 23. ledna roku 1922 o povolení změny místa provozu svého kinematografu, a to o možnost využívat ke svým kinematografickým projekcím namísto dosavadního Lidového domu (č. p. 78 na Mariánském náměstí) místnost bývalého kina v budově č. p. 152 (dům paní Galuskové), „kterážto místnost byla v této době právě vyprázdněna a (...) živnost hostinská tam zrušena. Ježto místnost ta jest pro tento účel již dříve schválena, domnívá se žadatel, že v době než započne zde kino stálé, bude mu umožněna skromná existence a možnost pracovati občas pro účele všeužitečné (...).“¹¹⁰ V přiloženém dokumentu se dočítáme, že zástupce majitelé domu, pan Hugo Galusek, s žádostí souhlasí a přimlouvá se za to, aby byla příznivě vyřízena.¹¹¹ Černý skutečně tento dům využíval, ale Městskou radou mu bylo povoleno působit zde jen do 12. února téhož roku. V tomto dokumentu se mimo jiné dozvídáme, že dům patřil dědicům Schaniakovým.¹¹² Černý se však musel potýkat s konkurencí v podobě Družiny válečných poškozenců, o němž se dočítáme z dopisu adresovaného starostovi města. Černý si zde stěžuje na nespravedlivé odejmutí licence právě z podnětu členů Družiny invalidů, který se však neopírá o žádné vážné důvody a je výsledkem „klevet některých žen“. Zároveň se zmiňuje o dohodě, která byla uzavřena mezi spolkem a Černým před půl rokem, a která členům spolku umožňovala promítat dvakrát v měsíci

¹⁰⁹ tamtéž, f. 5.

¹¹⁰ SOKA Uherské Hradiště, fond Archiv města Uherské Hradiště III, Kinematografická představení 1912 - 1926, inv. č. 569, folio 28r.

¹¹¹ tamtéž, f. 29r.

¹¹² tamtéž, f. 30. Schaniakovi vlastnili stavební firmu, která se ve městě podílela např. na stavbě železného mostu přes Moravu v letech 1904-1905.

ve své režii, čehož však spolek nevyužíval.¹¹³ Starosta města reagoval opětovným povolením licence s platností od 1. května 1922.¹¹⁴

Družina (spolek) válečných poškozenců však figuroval ve sporech o udělení licence i v roce 1927, kdy požadoval přednostní právo pro provozování kinematografu na úkor tělovýchovných spolků a jiných žadatelů.¹¹⁵ Kino mělo být umístěno v jednom ze tří zvažovaných prostor - v sálu na Střelnici, v Dělnickém domě či v Lidovém domě, který měl být zanedlouho dostavěn.¹¹⁶ Zemská správa politická v Brně udělila v tomto období kinolicienci městské radě, přičemž byla Družině válečných poškozenců dána možnost dohodnout se na podílu ze společného biografu. Ukázalo se však, že Spolek neměl ani po čtyřech letech existence úředně schválené stanovy, nebylo tedy možné považovat jej za spolek autonomní a v podstatě tak právně neexistoval. Z toho důvodu členové spolku žádali později o udělení nové samostatné licence. Nakonec však ani po vzájemné smlouvě s Místní skupinou a okresní péčí o mládež, ve které se váleční poškozenci zavázali odvádět padesát procent z čistého zisku za provozování kinematografické licence ve prospěch Okresní péče o mládež, spolek neuspěl. Jedním z důvodů bylo odmítnutí zástupců spolku přistoupit na podmínky Okresní péče o mládež, která kromě 50% podílu z čistého zisku žádala také poměrné zastoupení v odboru kina a kontrolu při hospodářském a účetním vedení podniku. Druhou licenci tedy obdržela Tělovýchovná jednota Sokol, která na tyto podmínky přistoupila a zavázala se odvádět Okresní péči určitou částku z ročního výdělku.¹¹⁷

V roce 1928 byly Zemským úřadem definitivně zamítnuty žádosti Červeného kříže a Orla, který žádal o licenci pro provozování kin v domě č. 78 na Mariánském náměstí.¹¹⁸ Ze zachovaného seznamu majitelů licencí kin v

¹¹³ tamtéž, f. 31-32

¹¹⁴ tamtéž, f. 34

¹¹⁵ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949, inv. č. 792, f. 3.

¹¹⁶ tamtéž, f. 8.

¹¹⁷ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949, inv. č. 792, f. 9.

¹¹⁸ „Sál, v němž kinematografická představení budou pořádána, jest prostranný, světlý, přiměřeně vysoký, kromě hlavního vchodu má 4 nouzové východy s dveřmi otvírajícími se na venek, osvětlení elektrické a světlo nouzové. Sál jest mimo to opatřen 4 minimaxy a po dobu představení bude postaráno službu bezpečnostní požární. Židle budou spojeny a připevněny ku podlaze, o pohodlný vchod i odchod ze sedadel bude postaráno. Pro aparát bude zřízena

Uh. Hradišti a okolí z roku 1926 se dozvídáme, že licenci získala Městská rada v Uh. Hradišti a Tělocvičná jednota Sokola v Kunovicích. Jednota Sokol Buchlovice se svou žádostí neuspěla a Obecní rada ve Starém Městě získala licenci 16. října 1932.¹¹⁹

4.2.5 Kino Sokol

Tělovýchovná jednota Sokol byla v Uherském Hradišti založena v roce 1872. Vedení měšťanské besedy propůjčilo Sokolu jednu místnost a cvičení probíhala na Střelnici (kde provozoval kino již zmíněný Plaček), či na Staré poště (dnes Slovácká galerie). Sokolové se zasadili také o založení německého gymnázia (dnešní Obchodní akademie). První budova Sokolu ve městě byla otevřena v roce 1909 v původním hotelu Koruna. Stavba nové sokolovny pak byla zahájena v roce 1928, kdy se slavilo 10. výročí vzniku samostatného státu. Tato stavba byla navržena jako jednopatrová budova s vestibulem a velkým sálem.¹²⁰ Zde bylo umístěno také sokolské kino, o kterém pojednávám v následujících řádcích.

Sokol ve své žádosti o udělení kinematografické licence z 3. října 1927 argumentoval především tím, že v Uherském Hradišti, městě asi o 6 000 obyvatel, působilo v té době pouze jedno kino (Městské kino), které bylo nedostačující a z důvodu vysokého zájmu o filmové projekce se nedostávalo vstupenek na všechny zájemce.¹²¹ Jednota byla vlastníkem Sokolovny na č. p. 113 a k pořádání kinematografických představení hodlala použít tělocvičného sálu, který odpovídal předpisům zdravotním, stavebním i bezpečnostním. Zemská správa politická se zavázala udělit spolku licenci, pokud bude splněno několik podmínek, mimo jiné pamatovala i na Družinu válečných poškozců, jehož

zděná ohnivzdorná komora se zděným podstavcem pro stroj, železnými dveřmi a ve všech místnostech bude postaráno o dostatečnou ventilaci. (...). Citace: SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949, inv. č. 792, f. 17.

¹¹⁹ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 29

¹²⁰ O Sokole. Dostupné online: <<http://www.sokol-uh.cz/o-sokole/>>

¹²¹ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949, inv. č. 792, f. 21

členové měli být výhradními zaměstnanci sokolského kina za předpokladu, že nebudou služby a vedení biografu vykonávány pouze ochotnický.¹²²

Za období od července 1928 do července 1929 zde bylo promítnuto 220 filmových představení, z toho 174 pro dospělé, 14 pro školy, 30 pro mládež a 2 dobročinná. Filmů bylo odehráno 130, z toho 14 českých, 16 cizích, z nichž bylo 100 večerních zábavních, 15 kulturních, 11 pohádek a povídek, 4 filmy sokolské, kromě 64 žurnálů a 45 kulturních dodatků.¹²³ Programy svých představení inzeroval Sokol spolu s Městským kinem jednak v místních novinách Moravsko-slováckém listě a svém periodiku Zpravodaj tělocvičné jednoty Sokol v Uherském Hradišti, které začali vydávat v říjnu 1929.¹²⁴ Že Sokol přikládal filmům velký důraz svědčí i tematické zaměření těchto zpravodajů, které se téměř výhradně soustřeďovaly na podrobné programy promítaných filmů. Jednotlivá čísla uveřejňovaly nejnovější zprávy ze světa filmu, o hereckých hvězdách a jejich chystaných projektech. Pozornost byla soustředěna také na technický pokrok jako nástup zvuku či Technicoloru. Podle členů Sokola „film již dávno přestal být pouhou zábavou městské periferie; stal se významným činitelem kulturním vedle divadla a literatury. Filmové premiéry jsou právem již i společenskými událostmi. Dík jeho jedinečným výrazovým prostředkům, k nimž ještě přibyl zvuk, stal se film pro lidi dneška nezbytnějším druhem než kniha a divadlo. Jeho vliv na současný život je nesmírný. (...)“¹²⁵

¹²² Mezi další podmínky patřilo: 2. předvádění lidových filmů, 3. uspořádání minimálně dvakrát měsíčně školní představení s poučným programem za cenu prokázaných režijních výloh, 4. předvádění nejméně pěti celovečerních programů, sestavených výlučně z filmů domácího původu 5. roční příspěvání Okresní péči o mládež částkou 2 000 Kč, místní skupině Družiny válečných poškozců částkou 2 000 Kč a spolku československého Červeného kříže částkou 1 000 Kč. tamtéž.

¹²³ Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, srpen 1930, ročník II, číslo 7, s. 15.

¹²⁴ Vystavěním nového stánku našeho a značným rozšířením místností zde i rozšířena a prohloubena činnost sokolská ve všech složkách. - Aby naše veřejnost byla včas řádně informována o činnosti všech odborů tělocvičné jednoty, odhodlali jsme se vydati „Zpravodaj.“ Bude vycházeti pravidelně každý měsíc a bezplatně rozšiřován členstvu i přátelům jednoty. Prosíme o vlídné přijetí a vyzýváme ku spolupráci každého, kdo má dobrou vůli. Jsme ochotni otevřít i „Hovornu našich čtenářů“ kde mohou svá přání ev. stížnosti sdělovati veřejně. Citace: Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, říjen 1929, ročník I, č. 1, s.1.

¹²⁵ Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, prosinec 1931, ročník III, číslo 12. citace. (...) Nelze pochybovati o tom, že dobrý film odhaluje diváku nové pohledy na svět, objevuje krásu ve věcech zdánlivě všedních, rozšiřuje obzor a dává vníknouti hlouběji do rozmanitosti a bohatství světa nás obklopujícího, baví a poučuje s takovou intenzitou, jež plně odpovídá prudkému tempu dnešní doby. Při srovnání s filmem, má kniha a tisk značnou nesnáž v tom, že vybavování představ v myslí čtenáře, závisí výhradně na míře jeho vzdělání a představitosti, což u filmu odpadá, neboť

V roce 1928 byl předložen návrh kina pro Tělovýchovnou jednotu Sokol, který projektoval architekt František Krásný.¹²⁶ Původní budova, kde byla umístěna restaurace a tělocvičný sál, tvořila s novostavbou sokolovny samostatný objekt sousedící s ulicí Velehradskou a řekou Moravou (č. p. 480).¹²⁷ Až do června roku 1930 bylo promítáno v provizorních prostorách tělocvičny. Nový tělocvičný a divadelní sál měl být vybaven sklápěcími sedadly, na galerii a balkonech sedadly obyčejnými. Projekční komora byla opatřena zvláštním vchodem tak, že kinooperatér nepřišel s obecnstvem do styku.¹²⁸ S kinematografickou licencí souvisely čtyři části budovy - hlediště v přízemí (určeno pouze pro kinematografická a divadelní představení), hlediště v prvním patře (galerie), předsíň (foyer) a projekční komora v I. patře objektu.¹²⁹ Hlediště bylo vodorovné, pouze poslední řady sedadel na galerii byly vyvýšené. Celkový počet sedadel v přízemí bylo 500 (25 řad po 20 místech) a na galerii 72 (6 postranních řad a 4 nad čekárnou), celkem tedy kino mohlo pojmout 572 osob.

Objekt byl vybudován plně ohnivzdorně, zděný, opatřený bleskosvodem.¹³⁰ Do kina byl nainstalován projekční aparát od firmy A.E.G. Union.¹³¹ Zvukový aparát nainstalovalo pražské kino Roxy a v květnu 1930 zde byl promítán první zvukový a mluvicí film.¹³² V listopadu 1930 uvedlo kino muzikál Show of Shows v barevném rozhraní Technicolor.¹³³ Od listopadu 1931 byl při pravidelném programu v kině divákům promítán kromě žurnálu také snímek zeměpisný, přírodní či technický.¹³⁴

nepřetržitě zobrazuje celý děj v nejpřístupnější a nejzhuštěnější formě. Proti divadlu má film velkou výhodu libovolných změn prostředí, místa i děje, možnost znázornění samomluvy obrazem i titulky a zejména zpřístupnění hry sledem vysvětlujících detailů, jež sluší pokládati za jednu z největších předností filmu. (...) tamtéž.

¹²⁶ viz. příloha č. 9.

¹²⁷ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích. f. 55 V úvahu bylo bráno prostorové umístění jednak z hlediska blízkosti skladišť s vznětlivými či výbušnými látkami, jednak v ohledu na případné rušení večerního klidu. (f. 69)

¹²⁸ tamtéž, f. 58.

¹²⁹ tamtéž, f. 69.

¹³⁰ (...) stropy jsou v menších rozponech z armovaného betonu, nad sálem jest strop trámový do travers, v podhledu i v původním prostoru náležitě izolovaný, komora pro operatera provedena jest úplně nespalně, schodiště jsou vesměs žulová, půdní prostor jest od schodiště ohnivzdorně oddělitelný. (citace, tamtéž, f. 64-65.)

¹³¹ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích. inv. č. 792, f 66.

¹³² Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, červen 1930, ročník II, číslo 6, s. 6.

¹³³ Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, říjen 1930, ročník II, číslo 9.

¹³⁴ Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, říjen 1931, ročník III., číslo 10.

V závěru protokolu ke schválení místnosti k provozování kinematografu je uvedeno, že ve městě jsou v činnosti dvě kinematografické provozovny, a v sousedních městech Staré Město /městské kino/ a v Kunovicích /Sokol/, takže se počítalo s tím, že kino bude navštěvovat jen obyvatelstvo místní, a plné hlediště bude spíše výjimečným stavem (v průměru mělo představení navštěvovat asi 300 lidí). Přesto bylo Okresním úřadem v Uherském Hradišti stanoveno, že maximální počet diváků nesmí přesáhnout 350 osob. Operátory podniku byli zvoleni Josef Doležal, zámečnick, a František Ryneš, plynmistr v Uherském Hradišti.¹³⁵

Ke slavnostnímu otevření nové budovy Sokola došlo 17. srpna 1930.¹³⁶

Následující tabulka uvádí přehled počtu filmů promítaných Jednotou Sokol v Uherském Hradišti v letech 1930-1932:¹³⁷

	1930	1931	1932
českých filmů	10	24	17
kulturních a dětských	20	18	16
školních představení	12	15	10

4.2.6 Městské kino Reduta

Dne 20. června 1929 požádala městská rada o udělení licence na provoz stálého kina v Redutě s hledištěm o rozměrech 20,10 x 9,70 x 8,80 m. Této žádosti bylo oficiálně vyhověno 26. září 1929 a nové kino neslo název Městské kino.¹³⁸ V roce 1933 prošla budova Reduty menšími stavebními úpravami, které spočívali jednak v úpravách promítací kabiny, jednak ve změně užívaných vchodů do budovy. Ze zprávy revize promítacích prostorů se můžeme přesvědčit o přísných bezpečnostních podmínkách, které musely být zajištěny: východ

¹³⁵ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích. inv. č. 792, f. 66

¹³⁶ Zpravodaj tělocvičné jednoty „SOKOL“ v Uh. Hradišti, srpen 1930, ročník II, číslo 7, s. 2

¹³⁷ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích. inv. č. 792, f. 73.

¹³⁸ tamtéž, inv. č. 792.

z projekční kabiny musel být ohnivzdorný a důraz byl kladen na funkční ventilaci, která by zplodiny z případného požáru odváděla přímo ven. Nejvyšší přípustný počet návštěvníků byl stanoven na 250 osob, což odpovídalo počtu sedadel v hledišti.¹³⁹ Představení probíhala pravidelně v sobotu a v neděli, a podle dohody se sokolským kinem také ve středu a v pátek. V létě se po šest týdnů nehrálo vůbec.¹⁴⁰ V Městském kině byla 10. července 1931 instalována zvuková aparatura Klangfilm, typ Zeton, takže v následné sezóně se zde promítaly již filmy zvukové.¹⁴¹

Město i Sokol se jako provozovatelé kin zavázaly uvádět ve svých podnicích ročně nejméně pět filmů z české produkce a odvádět pět procent z finančních výnosů ve prospěch státní invalidní péče pro válečné poškozence. V letech hospodářské krize nebyly tyto závazky z důvodu nerentability sokolského kina dodrženy, což se stalo předmětem stížnosti ministerstvu vnitra ze strany poškozených spolků.¹⁴² Licence byly oběma kinům vždy po třech letech pravidelně obměňovány; sokolskému kinu byla naposledy udělena 31. října 1939. V dubnu 1941 byla protektorátními úřady veškerá činnost sokolská zakázána, a tím i kino Sokol muselo nedobrovolně ukončit svůj provoz. K opětovnému obnovení činnosti již nikdy nedošlo. Městské kino v Redutě s občasnými přestávkami v době protektorátu plnilo svou funkci až do doby poválečné.¹⁴³

¹³⁹ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949, inv. č. 792, f. 66.

¹⁴⁰ tamtéž, f. 76-77.

¹⁴¹ Kinematografický přístroj od výrobce AEG z Berlína, rok výroby 1923, pohon elektromotorem o třífázovém proudu 220/380V. Projekční lampa elektrická, oblouková pro stejnosměrný proud. Kotouče pojaly 900m filmu. V kině se topilo kamny. (Korvas, s. 30.)

¹⁴² Korvas, J: s. 32

¹⁴³ Korvas, J: s. 32. Na postu vedoucího městského kina Reduta se postupně vystřídali: do 31.8.1929 Bohumil Sobotka, v následujícím roce Vladimír Červinka, do 31.10. 1938 Julius Kavan. V roce 1932 kino zaměstnávalo jako uvaděčky 5 vdov po padlých místních příslušnících (členky Družiny válečných poškozenců), mimo to jednoho městského dělníka a kinooperátéra. Kinematograf obsluhoval Jan Zatloukal, bytem Uh. Hradiště, narozen 27. 12.1894 v Kroměříži (Získal kočovnou kinematografickou licenci 12.6.1922). (tamtéž, s. 30)

4.3 Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1912-1938

Po počátečním období kočovných kinematografických společností přichází s přelomem letopočtu období zakládání prvních stálých kinematografů. Prvním majitelem stálého kina na území města Uherského Hradiště se v roce 1912 stal Jakub Plaček z Brna, na jehož příkladě jsme mohli pozorovat konkrétní kroky potřebné k udělení kinematografické licence. O tři roky později začala provozovat kinematograf Františka Jägermannová, která vedla svůj podnik ve Slovácké pivnici až do roku 1920, kdy byla nucena licenci ukončit z důvodu špatného zdraví. V tomto roce začínají do provozování kinematografických licencí vstupovat osvětové a dobročinné organizace. V Uherském Hradišti to byla nejprve Družina československých válečných poškozců, která uzavřela smlouvu o předání licence a kinematografického zařízení od již zmíněné Jägermannové s úmyslem zajistit příjem válečným vdovám a sirotkům. Kdy Družina svoji činnost ukončila nejsme schopni s jistotou určit, avšak v roce 1927, kdy podala žádost o provozování stálého kinematografu Tělovýchovná jednota Sokol, působilo ve městě pouze jedno kino, a to Městské kino v Redutě. Sokol ve své žádosti argumentoval především tím, že Městské kino bylo svou kapacitou pro diváky nedostačující. Až do června roku 1930 využívala Jednota pro promítání filmů tělocvičný sál na Sokolovně. Nová budova s moderním sálem určeným pro filmová i divadelní představení, vybavený projekční komorou a zvukovým aparátem, galerií, foyer a vodorovným hledištěm, byla otevřena 17. srpna 1930. Kino dokázalo pojmout až 572 diváků, ačkoliv z bezpečnostních důvodů byl maximální počet stanoven na 250. Kino v této podobě existovalo až do roku 1941, kdy byla jeho činnost a činnost všech spolků ukončena protektorátními úřady.

Kdy přesně započalo svoji činnost Městské kino nemáme v pramenech doloženo, ale dochovala se nám žádost o udělení licence ze dne 20. června 1929 a její schválení ze září téhož roku. Zprávu o existenci městského kina však máme doloženou již z června roku 1923.¹⁴⁴ Kino bylo umístěno v sále místní Reduty a

¹⁴⁴ Naše Slovácko, č. 25, 21.6.1923

bylo schopno pojmout 250 návštěvníků. Ozvučení se kino dočkalo 10. července 1931. V souladu s dobovými nařízeními se městské i sokolské kino zavázalo uvádět ve svých programech ročně nejméně pět filmů z české produkce a odvádět pět procent svých výnosů ve prospěch státní invalidní péče. Sokol musel navíc zaměstnávat výhradně členy Družiny československých válečných poškozců.

Licence byly kinům obnovovány po třech letech. Městské kino v Redutě plnilo svoji funkci až do doby poválečné.

5 Kinofikace Uherského Hradiště 1939 - 1945

5.1 Historický a právní kontext 1939-1945

Do progresivního vývoje československé kinematografie v průběhu 30. let vstoupila německá okupace. Po Mnichovské dohodě a vídeňské arbitráži přišla republika o více než pět set kin, což znamenalo mimo jiné i zmenšení tržby z každého českého filmu o sto padesát až dvě stě tisíc korun. Zbývající kina byla podrobena cenzuře, která vylučovala velkou část českých i zahraničních (především sovětských) filmů.¹⁴⁵

Dne 15. března 1939 vznikl Protektorát Čechy a Morava a Slovenský štát. Obě části bývalé republiky byly podřízeny nacistické svrchovanosti. Pro český film se stala hrozbou německá kinematografie, která mohla vytlačit českou produkci z kin. K tomu však nedošlo, protože by to de facto znamenalo likvidaci české kultury. Při úřadu říšského protektora Konstantina von Neuratha bylo zřízeno kulturněpolitické oddělení, pod které spadal i film, jehož úkolem bylo zajišťovat a podporovat společenství obou národů, přičemž ale bylo vylučováno vše, co se křížilo s říšskými zájmy. V čele oddělení kulturněpolitických záležitostí stanul dr. Karl von Gregory, který uvedl, že: „V dobře vybavených českých ateliérech budou vedle českých filmů natáčeny německé. Vznikne tak jakýsi druh společné produkce. Na tuto co nejužší spolupráci je kladen velký důraz.“¹⁴⁶ Němci oceňovali vysokou kvalitu české kinematografie a velké možnosti jejího rozvoje. Film plnil nejen kulturní, ale zejména - prostřednictvím týdeníků a krátkých filmů - důležitou funkci masového sdělovacího prostředku, což mělo nyní sloužit propagandistické funkci okupantů.¹⁴⁷ A nejen to. Výroba filmů byla v protektorátu o 80% levnější než v Říši, a proto chtěli pražské ateliéry využít pro natáčení vlastních filmů na úkor snížení české produkce na 30 filmů ročně.¹⁴⁸

V souladu s arizací českého prostředí byla nařízena dvojjazyčnost filmových titulků, diapozitivů, plakátů a programů kin. Filmoví producenti museli složit zkoušky z němčiny, filmy s židovskými herci nesměly být promítány. Židé

¹⁴⁵ BARTOŠEK, Luboš: *Náš film: kapitoly z dějin (1896-1945)*. Mladá fronta. Praha 1985. s. 342-343.

¹⁴⁶ BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*. Karolinum. Praha 2003. citace. s. 30.

¹⁴⁷ Bartošek, s. 345-346.

¹⁴⁸ BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*, s. 31

byli propuštěni a následně jim byl zakázán vstup do kin. Firmy, které vyráběly a distribuovaly filmy, byly vyvlastněny pod záminkou, že v jejich vedení stojí židé. České filmy tak mohly vyrábět jen dvě společnosti - Nationalfilm a Lucernafilm. Zároveň byl vydán seznam zakázaných filmů, který byl průběžně doplňován Úřadem pro schvalování filmů (Filmprüfstelle - doslova Filmová zkušebna). Přestaly se dovážet filmy ze zemí, s nimiž Německo vedlo válku. I přesto však návštěvnost českých kin v průběhu války stoupala, částečně také v důsledku zrušení provozu divadel a výstav v roce 1944. Kina tak často zůstávala jedinou možností kulturního vyžití.¹⁴⁹

Organizačně bylo filmové podnikání soustředěno v německo-české veřejnoprávní organizaci Českomoravské filmové ústředí, které bylo přímo podřízené úřadu říšského protektora. Členství v této organizaci bylo povinné pro firmy i jednotlivce, kteří ve filmovém průmyslu pracovali. Ačkoliv byla část předsednictva německého původu, byla tato organizace jedním ze středisek protiněmeckého odporu.¹⁵⁰ Na konci roku 1940 byl v jejím rámci zřízen Sbor filmových rektorů, v němž pracovali renomovaní teoretici a spisovatelé - Miroslav Rutte, Vilém Werner, František Kožík, Vladislav Vančura - pod vedením Karla Smrže. Českomoravské filmové ústředí zorganizovalo dvě přehlídky českých filmů pod názvem Filmové žně!, které byly uspořádány v letech 1940 a 1941 ve Zlíně. Navenek měly budit dojem služby okupantům, ve skutečnosti však byly národními manifestacemi. Za celou dobu okupace nebyl natočen ani jeden český hraný film, který by podporoval nacistickou ideologii a nacistické představy o poválečném uspořádání světa.¹⁵¹

V předválečném období byla většina kin v Československu ve vlastnictví tělovýchovných organizací, různých spolků a obcí. V roce 1937 patřilo z celkového počtu 1850 kin celých 45% kinematografických licencí Sokolu (850 kin), obcím 220 licencí, Orlu a katolickým spolkům 112 a 153 licencí fyzickým osobám. Po vzniku protektorátu provozovalo činnost na území Čech a Moravy 1101 kin.¹⁵²

¹⁴⁹ V roce 1939 navštívilo česká kina téměř padesát pět milionů diváků. V roce 1944 překročila návštěvnost sto dvacet sedm milionů diváků, což byl dvojnásobek z počátku okupace.

¹⁵⁰ Bartošek, s. 347.

¹⁵¹ tamtéž, s. 348.

¹⁵² Bednařík, s. 73-74.

Instalace zvukových zařízení v českých kinech byla dokončena v roce 1938. V roce 1937 bylo v Čechách a na Moravě celkem 1642 biografů, z nichž 1521 bylo zvukových. Návštěvnost biografů se po překonání krize blížila vrcholu návštěvnosti z počátku třicátých let. V roce 1937 navštívilo biografy téměř 80 milionů diváků, což představuje zhruba sedm návštěv na obyvatele za rok.

Odstoupením pohraničí Německu došlo k výraznému omezení sítě biografů. Jejich počet v těchto německy osídlených oblastech představoval přibližně tři desetiny všech biografů (497) a zároveň došlo k úbytku návštěvníků asi o jednu šestinu. Tyto biografy na odstoupeném území sídlily většinou v samostatných budovách a měly dobrou technickou úroveň, takže jejich ztráta byla o to větší a znamenala nejen ránu pro exploraci nově natočených filmů, ale také z hlediska vložených investic. Na začátku okupace se počet biografů v Protektorátu pohyboval okolo 1 110 s asi 400 tisíci sedadly.¹⁵³ Divácký zájem poklesl v roce 1939 asi o 10 milionů (16,6%) a návštěvnost v tomto roce činila 55 milionů diváků. S rokem 1942 však začal počet návštěvníků vzrůstat především v důsledku hledání únikové zábavy.¹⁵⁴ V roce 1943 byla návštěvnost vůbec největší v celé historii české kinematografie, a s počtem 127,2 milionu diváků vycházelo téměř 22 návštěv kina ročně. Většina kin hrála v období protektorátu pouze jednou týdně, přibližně jedna čtvrtina biografů hrála třikrát až pětkrát týdně a pouze 18,6% kin promítala každý den.

Následující tabulka ukazuje počet biografů, sedadel a návštěvníků na území Protektorátu Čechy a Morava.¹⁵⁵

¹⁵³ PIŠTORA, Ladislav. *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945*. Iluminace, 8, 1996, č. 3, s. 45.

¹⁵⁴ tamtéž, s. 46.

¹⁵⁵ tamtéž, s. 44-47.

Rok	Počet		Počet v mil. návštěvníků	
	Biografů	Míst	České země	Slovensko
1939	1 101	357 570	54,72	7,98
1940	1 181	381 190	62,93	11,32
1941	1 157	377 365	65,61	13,17
1942	1 181	424 877	75,79	11,73
1943	1 195	434 436	93,54	13,04
1944	1 244	444 229	127,15	10,28
1945	1 496*		37,1	2,21**

*k 30.4.1945

**k 1.5.1945

Vzrůstající návštěvnosti nahrával fakt, že byly všechny zábavní podniky postupně protektorátními úřady rušeny. Taneční zábavy byly zakázány a v roce 1944 se k nim přidaly i divadla a výstavy. V kavárnách a restauracích probíhaly neustálé kontroly. Filmy tak zůstaly jedním z mála z možných kulturních příležitostí. V kinech byly promítány německé týdeníky, které předcházely každému filmovému představení. Diváci se však proti těmto propagandistickým a zkresleným informacím často bouřili, na což kina reagovala zavedením diapozitivů s prosbou o klid. Později diváci začali chodit až po promítnutí týdeníků, některá kina se snažila týdeníky vynechávat, přestože obojí bylo úřadem říšského protektora zakázáno.

Všechna kina patřící spolkovým organizacím byla v roce 1939 sdružena pod německou správu (Vermögensamt), a do kin byli dosazeni správci. Poté, co byly roku 1941 spolky zrušeny, přešel personál pod správu Českomoravské kinematografické společnosti, založené kvůli správě zabraného majetku bývalých jednot.¹⁵⁶

¹⁵⁶ EISMANN, Šimon: *Osudy spolkových biografů v poválečném Československu*. Illuminace, 11, 1999, č. 4, s. 52-85.

5.2 Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1939-1945

O stavu kin v Uherském Hradišti v období protektorátu nemáme mnoho zpráv. Archivních pramenů, ze kterých v následující kapitole čerpám, se dochovalo velmi málo. Literatura týkající se kinematografie v regionu v tomto období je také skoupá na informace a dochovaná periodika se omezují pouze na uveřejňování programů městského kina.

Do Uherského Hradiště přijela okupační vojska kolem deváté hodiny dopolední, dne 15. března 1939. Vedle vojáků se objevily i oddíly německé policie, SS a gestapa. Obsadily budovu okresního úřadu a později i další veřejné budovy. Gestapo zabralo budovu mateřské školy a její sklepy změnilo ve vězení. Vzhledem k ubytovacím možnostem a výhodnému položení města bylo Uherské Hradiště pro okupanty značně důležité. Perzekuce Židů vedla k jejich soustředění v Uherském Brodě a následným transportem do Osvětimi. Pozornost okupantů se záhy obrátila také vůči českým organizacím a spolkům. Jako jedna z prvních byla zlikvidována Měšťanská beseda, která byla přeměněna na hostinec pro Němce. Sokolská tělocvična byla taktéž zabrána německým vojskem. Rychle následoval zákaz Orla, svazu legionářů a dalších organizací. V listopadu 1941 byly Čechům zabaveny i rozhlasové přijímače.¹⁵⁷ Po roce 1945 se život v Uherském Hradišti začal výrazně proměňovat. Historicky nejdůležitějším krokem bylo založení Slováckého divadla, které sídlilo v městské Redutě. Zahajovací premiérou v roce 1945 byla v sále sokolovny hra Gabriely Preissové *Její pastorkyňa* v režii Oldřicha Lukeše.¹⁵⁸

V počátku první světové války působily v Uh. Hradišti dvě kina - Městské kino v Redutě a Sokol. Sokolskému kinu byla Zemským úřadem naposledy udělena licence 31. října 1939 s platností do 31. října 1942.¹⁵⁹ Ještě k 7. lednu 1941 máme zprávu týkající se povinnosti promítat určité množství filmů domácí výroby a doložení jejich skutečného promítání seznamem Zemskému úřadu

¹⁵⁷ kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007. s. 288-300.

¹⁵⁸ tamtéž, s. 331-333.

¹⁵⁹ SOKA Uherské Hradiště: fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kina v jednotlivých obcích 1918-1949

v Brně, což bylo jednou z podmínek prodloužení kinolice. ¹⁶⁰ V dubnu 1941 však byla protektorátními úřady veškerá činnost sokolská zakázána, a tím i kino Sokol muselo nedobrovolně ukončit svůj provoz. K opětovnému obnovení činnosti již nikdy nedošlo. O sokolskou licenci však obratem požádala Městská rada, která převzala nemovitosti spolku. Město zamýšlelo provozovat tuto licenci pod názvem 'Městské kino' v původní provozovně, tedy bývalém Sokolu (č. p. 480), zatímco původní městské kino mělo být přejmenováno na kino 'Reduta' (namísto dosavadního Městského kina Reduta). Rada se také zavázala převzít zároveň podmínky uvedené v licenci (odvod částí zisku jednotlivým spolkům). K uzavření smlouvy však pravděpodobně nedošlo, jelikož kino Sokol bylo přejmenováno na kino Viktoria a někdy v letech 1946-1947 bylo přejmenováno na kino Čas. V prosinci 1941 byl v kině Viktoria promítán film Jana Cimbury, který navštívilo na 5 000 lidí v 7 představeních. ¹⁶¹ Městské kino v Redutě hrálo dle dochovaných programů každý den a s občasnými přestávkami v době protektorátu plnilo svou funkci až do doby poválečné. ¹⁶²

5.3 Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1939-1945

Pro období druhé světové války existuje poměrně málo dochovaných archivních materiálů týkajících se kin na území Uherského Hradiště, proto je těžké poskytnout ucelenější pohled to problematiku provozu kin. V počátku období Protektorátu Čechy a Morava působily v Uherském Hradišti dvě kina, městské kino a kino Sokol. V roce 1941 však došlo ke zrušení všech spolků, a tudíž i sokolské kino bylo nuceno ukončit svou činnost. Kino bylo přejmenováno na kino Viktoria, avšak nedochovaly se nám žádné inzeráty ze soudobého tisku, které by uváděly program představení tak, jako tomu máme

¹⁶⁰ SOKA Uherské Hradiště: fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kinematografické licence 1926-1942, inv. č. 791, f. 56. Seznam měl obsahovat tyto údaje: Kalendářní dny, ve kterých se konala představení; jméno filmu, resp. filmů, tvořících celý program představení; jméno a sídlo výrobce těchto filmů (nikoliv půjčovny); délku filmů v metrech; byl-li film mládeži přístupný, resp. kulturně-výchovný; udání, v jakém časovém období mění biograf své programy.

¹⁶¹ Korvas, s.31.

¹⁶² Korvas, s.32.

doloženo v případě Městského kina. V roce 1957 však začalo sokolské kino sloužit výhradně sportu. Stál zde boxerský ring, který zde byl až do doby, než byla Sokolovna rekonstruována pro účely Slováckého divadla, které zde sídlí dodnes.

6 Kinofikace Uherského Hradiště 1946 - 1989

6.1 Historický a právní kontext 1946 - 1989

Plány pro zestátnění československé kinematografie probíhaly již během války pod záštitou ilegálního Národně revolučního výboru inteligence, jehož předsedou byl Vladislav Vančura, a Československé filmové společnosti. Film měl být plnohodnotným kulturním fenoménem působící v národním zájmu a součástí kulturního dědictví národa. Iniciátory tajných jednání a hlavními aktéry, zastupujícími několik profesně, politicky i regionálně různorodých skupin, byli František Papoušek, Jindřich Elbl či Lubomír Linhart. Již 9. května 1945 začalo s povolením České národní rady vyvlastňování kin a výrobních prostředků z německého a soukromého držení. Po příjezdu košické vlády byl při ministerstvu informací, do jehož kompetence film patřil, zřízen filmový odbor v čele s Vítězslavem Nezvalem. Dekret prezidenta Beneše z 11. srpna 1945 uváděl, že „k provozu filmových ateliérů, k výrobě osvětlených filmů kinematografických, k laboratornímu zpracování filmů, k půjčování filmů, jakož i k jejich veřejnému promítání je oprávněn výhradně stát". Kinematografie se stala prvním zestátněným odvětvím státního hospodářství v poválečné historii země. Jednotlivé správní úseky byly v průběhu let postupně převedeny do účetnictví národních výborů namísto centrální Československé filmové společnosti (Československý státní film). Nově byl zřízen také Československý filmový ústav a dekretem prezidenta 27. října 1946 filmová škola při Akademii múzických umění (FAMU).¹⁶³

Cenzurní orgán zřízený při ministerstvu informací sdružoval zástupce úřadů a Svazu filmových pracovníků. Podle zařazení filmů do jedné ze sedmi kategorií se stanovovala dávka ze zábav (I. kategorie oproštěna, dávky z II.-VII. kategorie se pohybovaly ve výši 4-15%).¹⁶⁴ Avšak již v roce 1947 byly tyto kategorie zrušeny a nahrazeny sazbami z cen vstupenek.

¹⁶³ BILÍK, Petr: *Kinematografie po 2. světové válce (1945-1970)*. In: PTÁČEK, Luboš: *Panorama českého filmu* (ed.) Rubico. Olomouc 2000. s. 85-89.

¹⁶⁴ HAVELKA, Jiří: *Československé filmové hospodářství II 1945-1957*. Akademie múzických umění Praha 1958. s. 10-11.

Zájem diváků hledajících v kinech útek od válečných útrap přetrvával až do osvobození celého území republiky. Narůstající tržby vedly k rychlému obnovení provozu kin, přestože řada z nich měla zastaralé technické vybavení. Na konci roku 1945 bylo v provozu 87% všech kin.¹⁶⁵ Počet kin v následujících letech výrazně narůstal. Jednak se budovala kina na úzký film (16mm), jejichž zbudování bylo méně nákladné, jednak vzniklo množství kin převážně ve venkovských obcích v reakci na centrálně řízenou kinofikaci a novou tendenci vyrovnávat rozdíly mezi městem a venkovem.¹⁶⁶ Vzrůst počtu filmových návštěvníků po válce byl zbrzděn nedostatkem filmů a jejich kopií, avšak i přes nepříznivý vliv měnové reformy počet diváků i nadále narůstal. V roce 1946 se jednalo o 110 milionů návštěvníků, o rok později 126 milionů (tedy téměř stejně jako v roce 1944). Tento trend byl umocněn uváděním širokou nabídkou zahraniční filmové produkce.¹⁶⁷ Pokles návštěvnosti následoval po roce 1950 z důvodu velkých zásahů do programů kin. Došlo jednak ke snížení počtu uváděných filmů a byla značně omezena jejich pestrost. Základ programů tvořil filmy české a sovětské.¹⁶⁸ V tomto období bylo dosaženo maximálního počtu kin na našem území¹⁶⁹ a v první polovině padesátých let se navrátila i tradice kočovných (putovních) kin.

Stát začal podporovat i dlouhodobě nevýdělečné podniky, což byl případ i některých kin. Během války nebylo možné obnovovat vybavení kin (mnoho kin vlastnilo jen promítací přístroj, který musel být během představení i pětkrát vypínán), provozovatelé se starali především o splnění všech podmínek

¹⁶⁵ Jednalo se o 1418 hrajících kin oproti 57 provozu schopných kin na konci května téhož roku. PIŠTORA, Ladislav: *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky od roku 1945 do současnosti*. In: *Illuminace*, ročník 9, 1997, č. 2. s.

¹⁶⁶ Přestože nebyla zdůrazňována ideologická stránka věci, šlo o nejvýraznější a nejučinnější prostředek ovlivňování mínění širokých vrstev obyvatelstva. Tamtéž.

¹⁶⁷ Jednalo se především o filmy USA, Velké Británie a Francie, jejichž podíl na uskutečněných představeních představoval v roce 1947 téměř polovinu (49,1%) a v následujícím roce více než dvě pětiny. Na konstantní úrovni se udržoval zájem o české filmy, navštěvovalo je každý rok asi jedna třetina všech diváků. (PIŠTORA, Ladislav: *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky od roku 1945 do současnosti*. In: *Illuminace*, ročník 9, 1997, č. 2. s.ú

¹⁶⁸ České a sovětské filmy tvořily dvě třetiny všech filmů, sovětské filmy pak v roce 1953 tvořily polovinu všech titulů.

¹⁶⁹ V roce 1951 jich bylo 2872, polovinu představovala kina na úzký film (venkovská).

bezpečnostních předpisů a nehleděli tolik na pohodlí diváků. Stará cena vstupenek činila kolem 7 Kčs, později 10,60 Kčs.¹⁷⁰

V lednu 1953 bylo zrušeno Ministerstvo informací a osvěty, do jehož působnosti spadal i ČSF. Řízení československé kinematografie bylo přeloženo pod Hlavní správu českoslov. kinematografie a jí podřízenou rozpočtovou organizaci Československý státní film. Tím se ČSF organizačně i rozpočtově rozdělil a v září téhož roku přešel pod nově zřízené Ministerstvo kultury.¹⁷¹ Vládním nařízením z ledna 1957 byl zrušen Československý státní film. Místo něj byla utvořena Ústřední správa československého filmu, která spadala pod Ministerstvo školství a kultury. Tyto dvě instituce byly pověřeny vydáváním předpisů k provozu kin. Směrnice z let 1957 a 1958 upravovaly kompetence ministerstva v provozu kin a hlavní zásady pro správu a provoz kin, financování, nakládání se vstupenkami, promítání reklamních filmů, zaměstnání, technické kontroly i postupy pro zkoušky k veřejnému promítání. Kina, která byla dosud státní, spravovaly nejprve od ledna do března 1957 krajské filmové podniky, od 1. dubna pak přešly pod správu národních a místních výborů.¹⁷²

Šedesátá a sedmdesátá léta byla charakteristická dalším poklesem filmových návštěvníků z důvodu širokého rozšíření televizních přijímačů v domácnostech. Ke zpomalení úbytku došlo pouze v roce 1968 v důsledku uvolnění režimních poměrů, což se projevilo i v dramaturgické skladbě programů. V roce 1970 navštívilo česká kina 84 246 tisíc návštěvníků.

Na návštěvnost kin však mělo značný vliv i televizní vysílání, které bylo zahájeno v roce 1953. V roce 1958 kina zaznamenala šestimilionový úbytek návštěvníků a o rok později desetimilionový. Pokles se zastavil na 133 milionech až v roce 1960 po protipatřích filmové distribuce. Zaváděním nových technologií jako trojrozměrný obraz, širokoúhlý film, stereofonní zvuk apod. se částečně podařilo zpomalit pokles diváků. Kina začala být vybavována systémem Cinemascope (první v roce 1956). Počet kin sice stagnoval, ale měnila

¹⁷⁰ HAVELKA, Jiří: *Československé filmové hospodářství II 1945 – 1957*. Praha: Akademie mužických umění, 1958, s. 48.

¹⁷¹ Bartošek, L: *Náš film*, s. 348.

¹⁷² HAVELKA, Jiří: *Československé filmové hospodářství II 1945 – 1957*. Praha: Akademie mužických umění, 1958, s. 6-39.

se jejich struktura. Klesal podíl 16mm kin na úkor širokoúhlých. Pokračovalo se v budování letních kin a ubývalo kin putovních.¹⁷³

Období normalizace a reálného socialismu přineslo opětovný úbytek diváků především z toho důvodu, že kina byla nucena promítat sovětské filmy. Svůj podíl však mělo i zavedení druhého televizního programu a postupné rozšiřování barevného vysílání. V roce 1970 navštívil každý obyvatel v českých zemích kino přibližně devětkrát v porovnání s rokem 1989, kdy to bylo již pouze pětkrát.¹⁷⁴ Po roce 1971 a XIV. sjezdu KSČ došlo k zavedení tvrdé cenzury a většina filmů z druhé poloviny 60. let byla zakázána. V roce 1973 byly Ústřední půjčovnou filmů stanoveny tři kategorie kin podle návštěvnosti. Kina I. kategorie měla měsíční návštěvnost nad 10 000 diváků, II. kategorie v rozmezí 3 000-10 000 a III. kategorie zahrnovala biografy s návštěvností menší než 3 000 diváků. V roce 1975 byl poprvé použit systém zvuku Dolby stereo. V osmdesátých letech vznikaly Městské a okresní správy kin, které měly za úkol soustředit malá kina do hospodářsky výhodných celků.

6.2 Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1946 - 1989

V roce 1945 začal v okrese Uherské Hradiště rozsáhlý kinofikační proces z popudu Československého státního filmu. Struktura okresu s vysokým počtem obyvatel v jednotlivých obcích si vyžádala vytvoření 43 kin ve 41 obcích a dalších 42 kin v rámci Osvětových besed. S rozmachem televize, především po roce 1960, však zaznamenala kina úbytek návštěvnosti.¹⁷⁵ Město se pokoušelo zvrátit tento trend strategií modernizace mnohdy provizorních prostor kin. Zastavení klesání návštěvnosti se tak podařilo v roce 1968, kdy širokoúhlá kina převzala monopol návštěvnosti i tržeb. V padesátých letech bylo Uherské Hradiště posledním okresem v tehdejším Jihomoravském kraji¹⁷⁶ bez širokoúhlého plátna.

¹⁷³ Pištora, s. 66-68.

¹⁷⁴ PIŠTORA, Ladislav: *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky*. In: *Illuminace*, ročník 9, 1997, č. 2, s. 66-68.

¹⁷⁵ Okresní statistické údaje hovoří o propadu na 815 700 diváků v roce 1969 (41 kin) z 1 050 000 diváků v roce 1960 (43 kin). Zdroj: Korvas, s. 34.

¹⁷⁶ V současnosti je okres Uherské Hradiště součástí Zlínského kraje.

Až počátkem 60. let přistoupilo město k návrhu vybudovat nové moderní kino na náměstí Míru jako spojnicí centra s novou sídlištní výstavbou Na Rybníku.¹⁷⁷

Následující období kinofikace je tedy v Uherském Hradišti charakteristické výstavbou dvou kin - nejprve v roce 1953 vzniklého kina Mír a v roce 1967 moderního širokoúhlého kina Hvězda. Až do tohoto roku, kdy vzniká první účelová budova v okrese – kino Mír, je tedy kinematografické působení realizováno v provozovnách umístěvaných do tělocvičen, restaurací, tanečních sálů, prostor vyřazených škol apod.

Dříve než se zaměřím na nově vzniklá kina Mír a Hvězda, je nutné ještě krátce zmínit poválečné osudy sokolského kina. Kino Sokol, které bylo v době protektorátu přejmenováno na kino Viktoria, bylo po válce opět přejmenováno na kino Čas (5.10.1946 nebo 5.11.1947). Dle materiálů dokumentujících odhad škod způsobených za okupace byly škody Sokola celkově vyčíslené na téměř 1,5 milionu korun, konkrétně na budově Sokolovny č.p. 450, kde byly promítací prostory, to bylo asi 29 tisíc. Kino během nečinnosti odvedlo dle knihovnických záznamů Bank der Deutschen Arbeit A.G Praha v letech 1942-1945 celkově přes 90 tisíc.¹⁷⁸ V roce 1954 působilo pod názvem Kino Oko. V této podobě uvedlo 189 představení. Od roku 1957 začala být sokolovna využívána výhradně pro sport včetně filmového sálu a později byla budova rekonstruována pro nově vzniklé Slovácké divadlo.¹⁷⁹

Filmová představení v Uherském Hradišti byla v poválečných letech soustředěna do účelové budovy, která od roku 1954 nese název kino Mír. Toto kino s kapacitou 299 míst bylo řízeno Okresní správou kin až do roku 1990. Nová správní organizace Městská kina využívá prostor budovy vedle kinematografických představení i k jiným kulturním účelům. Zároveň s otevřením kina Mír ustávala i činnost kina v Sokolovně a Městského kina v Redutě, ačkoliv se ze zprávy ze zasedání zastupitelstva města z června roku 1957 můžeme přesvědčit, že měl Československý státní film v úmyslu umístit v širokoúhlé

¹⁷⁷ HRABCOVÁ, Lucie: *Historie kina Hvězda v Uherském hradišti*. Seminární práce. Dostupné online. Masarykova universita, Filosofická fakulta, Ústav filmu a audiovizuální kultury. Brno 2005

¹⁷⁸ SOKA Uherské Hradiště. Fond Sokol - tělocvičná jednota Uherské Hradiště 1871-1953 . Inv. č. 42, k. 7. f. 1-3.

¹⁷⁹ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 31.

plátno v budově Reduty. Představitelé ČSF počítali s tím, že taková modernizace v budoucnu vyloučí použití sálu k jiným účelům. Usnesení bylo jednomyslně pozitivní a jednání pokračovala až do roku 1958, kdy však bylo rozhodnuto o zamítnutí záměru, jelikož širokoúhlý film měl být promítán také v Gottwaldově (Zlín).¹⁸⁰

Vlastní provoz a správu uherskohradištských kin zajišťovalo nejdříve samo město prostřednictvím odboru kultury, od roku 1969 pak Městskou správou kin, sídlící v kině Hvězda. Činnost tohoto zařízení bez právní subjektivity byla ukončena k 1. lednu 1983, kdy rozhodnutím pléna ONV z 22. prosince 1981 vznikla organizace Okresní správa kin Uherské Hradiště.

Uherské Hradiště se od roku 1957 zároveň mohlo pyšnit i novým přírodním amfiteátre zbudovaném také na náměstí Míru ve Smetanových sadech. Byl vybudován primárně k oficiálnímu zahájení oslav sedmisetletého výročí založení města. Amfiteátr sloužil kromě prostranství pro letní kino také folklorním či výročním programům. Prostor měl pojmut až 2500 osob, disponoval tribunou, promítací kabinou, toaletou a pódium. Projektor stál ve svahu v místě dnešního kina Hvězda směrem do parku společně s trvale umístěnými lavičkami, spád byl tedy tvořen přirozeným výškovým rozdílem výstavního prostranství a úrovní zděného pódia, které bylo navrženo s ohledem na možnost vystoupení většího soubor. Plátno bylo umístěno na čelní stěně pevné tribuny s pódium a hlediště s pódium byly od ostatního prostranství odděleny zelenou stěnou, promítací kabina byla nainstalována do ochozu výstavních kójí. Avšak se stavbou nového kina Hvězda v polovině šedesátých let byla činnost amfiteátru ukončena.¹⁸¹ Plán pro rok 1964 však počítá s vybudováním přírodního hlediště či s promítáním širokoúhlých filmů ve Sportovní hale. Zároveň se zde dočteme, že aparatura pro promítání širokoúhlých filmů byla odprodána z důvodu jejího nevyužívání.¹⁸²

V roce 1968 je v uherskohradištském okrese celkem 45 kin národních výborů a společenských organizací, z toho je 7 kin širokoúhlých (Uherské

¹⁸⁰ Korvas, s. 33

¹⁸¹ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 34

¹⁸² SOKA Uherské Hradiště: Fond Městský národní výbor Uherské Hradiště 1919, 1945-1990 (2002) inv. č. 464, f. 81.

Hradiště, Uherský Brod, Staré Město, Bílovice, Buchlovice, Uherský Ostroh a Polešovice), 14 kin promítajících formát 16 mm a 24 kin promítajících formát 35 mm. Zároveň s výstavbou nových kin počítá MNV Březová a Ostrožská Nová Ves. Vybudování dvou kin v přírodě k promítání filmů formátu 70 mm plánuje Uherské Hradiště a Uherský Brod.¹⁸³

V padesátých letech vzrostl zájem o natáčení amatérského filmu, která byla příznačná již pro období mezi světovými válkami. V roce 1960 bylo založeno Studio amatérského filmu (SAF), které sídlilo v prostorách Závodního klubu soudů a prokuratur a o šest let později přešlo pod nově vzniklý Sdružený klub pracujících. Ročně zde vzniklo asi dvacet filmů, které získaly řadu ocenění v celorepublikových soutěžích i přehlídkách. V letech 1957 a 1968 bylo Uherské Hradiště místem konání Celostátní soutěže amatérského filmu.¹⁸⁴

V roce 1981 se v Uherském Hradišti poprvé konala Letní filmová škola. Mezi lety 1984-1992 však na čas zanikla, údajně z důvodu nedodržování kulturní politiky strany. Dva ročníky Letní filmové školy poté proběhly ve Světlé nad Sázavou a v Trutnově.¹⁸⁵

6.2.1 Kino Mír

Kino Mír bylo postaveno v letech 1953-1954. Ze zápisu z porady městské rady Okresního národního výboru Uherské Hradiště ze dne 6. února 1952¹⁸⁶ se dovídáme, že město plánuje vybudování nového úsporného kina v Uherském Hradišti. Za lokaci vhodnou k jeho umístění bylo zvoleno náměstí Míru, (prostranství u Slováckého muzea, ke kterému je kino přistavěné z jedné strany), přiléhající k třídě Maršála Malinovského. Kino má disponovat počtem 400-450 sedadel, jelikož město počítá s tím, že kino bude sloužit veškerému lidu z okolních sídlišť a továren.¹⁸⁷ Zástupci ČSF však doporučují snížit počet sedadel

¹⁸³ Zpravodaj města Uherské Hradiště, říjen 1968.

¹⁸⁴ HUDEC, Zdenek: *Historie kin v Uherském Hradišti*. In: Tabery, *Kinofikace Moravy*, s. 122-123

¹⁸⁵ tamtéž, s. 123

¹⁸⁶ SOKA Uherské Hradiště. Fond Městský národní výbor Uherský hradiště 1919 1945-1990 (2002); inv. č. 420., f. 19r.

¹⁸⁷ Město kalkuluje s 9000 obyvateli, kteří podle zápisu mají dosáhnout (po dostavbě plánovaných sídlišť a továren) cca 15 000 obyvatel, dále pro čtvrť Mařatice o 1700 obyvatel, Derfle (dnešní

na 400 z důvodu úspory výdajů. Plán předpokládá začátek stavby v druhém pololetí téhož roku. Z dalšího dokumentu se dovídáme, že pozemek budoucího kina je převeden do vlastnictví ČSF a místo předpokládaných 2,680,000 Kčs je nutno počítat se vzrůstem nákladů na 3 miliony Kčs.¹⁸⁸

Definitivní plán stavby je projednáván 29. srpna téhož roku. Zástupci Československého státního filmu však navrhovali najít vhodnější místo pro umístění budovy nového kina, mimo jiné také z důvodu nečekaně vysokých nákladů na položení základů.¹⁸⁹ Městská rada dříve uvažovala nad alternativním umístěním kina v zahradě bývalého pivovaru, avšak toto místo bylo shledáno příliš malé a odlehlé a náklady na stavbu kina by zde dosáhly stejné výše. Rada považuje za prioritní, aby byla budova kina vyřešena architektonicky tak, aby korespondovala s dosavadní výstavbou města a okolí, ve kterém bude situována jednak z hlediska již vybudovaných staveb, tak z pohledu těch plánovaných. Stanovené umístění kina je centrální, poblíž křižovatky dvou hlavních ulic a na místě význačném.¹⁹⁰ MNV dále požaduje, aby byla podlaha sálu skloněna tak, aby se zlepšila viditelnost v předních řadách.¹⁹¹

6.2.2 Kino Hvězda

Počátkem šedesátých let město přistoupilo k návrhu vybudovat nové moderní širokoúhlé kino,¹⁹² umístěné v těsné blízkosti Slováckého muzea

Sady) s 1000 obyvateli a Jarošov s 1400 obyvateli. Zástupci Československého státního filmu (Ing. Dr. Jan Novák, vedoucí filmového projektu; V. Toma, stavitel a zástupce Správy kin; Antonín Tesařík, krajský ředitel ČSF) předložili radě skici několika typů kin, tyto návrhy se však bohužel nedochovaly.

¹⁸⁸ Jako důvod jsou uvedeny zvýšené náklady na zakládání stavby (část pozemku je zasypána, což snižuje únosnost stavby), zároveň se v předchozím dokumentu se dočteme, že umístění nového kina v těsné blízkosti Slováckého muzea předpokládá určité přizpůsobení architektonických úprav, především vyloučení typizované střešní konstrukce. Tamtéž, ff. 22-24.

¹⁸⁹ ČSF argumentuje také celkovou izolovaností kina a nutností přizpůsobit se architektonicky svému okolí. tamtéž, f. 24

¹⁹⁰ tamtéž, f. 24

¹⁹¹ tamtéž, f. 24

¹⁹² Podle slov architekta Michala stála v počátku vzniku nového kina myšlenka vybudovat protijaderný kryt zabudovaný do konceptu jiné veřejné budovy, např. vinárny, baru apod. Michal však přišel s nápadem začlenit kryt do budovy kina, na což reagovala Civilní obrana zakázkou pro Uherské Hradiště. Obdobně byly vystavěny podle návrhu architekta Michala také kina

a několik metrů od kina Mír a sportovní haly, které spolu s parkem tvoří kulturní prostor města.¹⁹³ Stavba byla realizována v letech 1965-1968 na prostoru asi 10 000 m³. K otevření kina a zahájení jeho provozu došlo 7. října 1967 při slavnostním představení Vlácilova filmu Markéta Lazarová. Mezi další filmy promítané krátce po otevření kina patřilo Včera, dnes a zítra, americký velkofilm Čingischán, Ta naše písnička česká apod.¹⁹⁴ Hradiš'skou stavbu, pojatou jako víceúčelový objekt, prováděly Pozemní stavby Gottwaldov (Zlín) - Stavební správa Uherské Hradiště pod vedením Otakara Jaroše. Projekt byl zadán tak, aby splňoval zároveň funkci civilního objektu a protijaderného krytu, které se v období doznívající studené války stavěly většinou v bytových domech.¹⁹⁵ Jádrem stavby je železobetonový válec, který nese klenbu, kterou chrání vrstva zeminy. Sklon osy kopule odpovídá akustickým požadavkům kinosálu. Nadzemní část stavby tvoří prostorné foyer a provozní místnosti, podzemní částí je kinosál podkovovitého tvaru, jenž disponuje 510 (podle jiných zdrojů 509) sedadly, 19 (16) efektoými reproduktory a širokoúhlým plátnem parabolického tvaru o rozměrech 11,3 x 4,3 metru. Projekt stál 5,5 milionu a navrhl ho brněnský architekt Ing. Zdeněk Michal, CSc.¹⁹⁶ V roce 1972 byla Janem Florencem, vedoucím správy kin, provedena první bilance návštěvnosti a statistický přehled filmů a tržeb. *„Za dobu pětileté činnosti od 7. října 1967 do 6. října 1972 bylo filmovým divákům předvedeno 682 titulů filmové světové produkce, bylo uspořádáno celkem 4 032 filmových představení, promítacím zařízením přešlo 2 046 000 metrů filmového pásu a do kina přišlo přes tři čtvrti milionu*

v Prostějově, Přerově a částečně v Košicích. (KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007.)

¹⁹³ Kino Hvězda stojí na malé vyvýšenině na okraji parku, viditelné z neživější městské křižovatky. Svou pravidelností čtvercového půdorysu - až diktátorsky pravoúhlo a opakující se v detailu - je ostrým protikladem k nedbalosti starého parku a okolních budov. Jen cíp zeleného trávníku mezi křižovatkou a silnicí podlehl diktátu nové budovy a byl spoután pravoúhle se křižujícími cestičkami. Fasády budovy pokračují v komponované, až klasicistní pedanterii celého exteriéru, ale pokračují v ní v elegantním rytmu, vynalézavě využívající zdánlivě velmi omezených možností tohoto principu. (...) Předložené schodiště, zdůrazněný vstup a hlavně skutečnost, že se k budově přibližujeme v ose, v prodloužené střední příčce, čtvercového obrysu budovy, nás znovu utvrzuje v onom klasicistním dojmu. Stavba se uplatňuje v obrysu, frontálně. (...) Vaďura, Petr: *Kino Hvězda v Uherském Hradišti*. In: *Architektura ČSSR*, roč. 1969, č. 2., s. 98-102.

¹⁹⁴ Korvas, s. 11

¹⁹⁵ Korvas, s. 10 Kopule byla vystavěna pomocí skořepiny dvanáct metrů dlouhé a čtyři centimetry tlusté s poloměrem 27 metrů a třicetimetrovou železobetonovou klenbou, která byla zasypana metrem hlíny proti záření. Z důvodu dvojí funkce je součástí budovy i dvojí zdravotnicka, elektroinstalace i vzduchotechnika.

¹⁹⁶ HRABCOVÁ, Lucie: *Historie kina Hvězda v Uherském hradišti*. Seminární práce. Dostupné online. Masarykova universita, Filosofická fakulta, Ústav filmu a audiovizuální kultury. Brno 2005

*návštěvníků - přesně 776 783. Kino Hvězda se stalo nejen kulturně společenským centrem Hradišťanů, ale i vyhledávaným kulturním zařízením občanů celého okresu.*¹⁹⁷

Při Hvězdě byla zřízena také kavárna a vinárna, které fungovaly od počátku vzniku kina až do konce 90. let.¹⁹⁸ Pod Okresní správu kin patřily kromě uherskohradišťských kin Mír a Hvězda také dvě dodnes fungující kina v přilehlých městech - kino Sputnik (Lidový dům) ve Starém Městě a kino Lípa v Kunovicích.

Z roku 1977 se dochoval přehled počtů sedadel a promítaných filmů ve výše zmíněných kinech.¹⁹⁹

	KINA			
	Hvězda	Mír	Sputnik	Lípa
Počet sedadel	509	299	355	221
Počet filmů za rok	151	199	182	134
České filmy	48	55	57	35
Ruské filmy	36	48	54	25
Filmy soc.-dem. zemí	19	36	22	30
Filmy socialist. zemí	121	161	149	104
Jiná produkce	30	38	33	30
Filmy k XXV. sjezdu KSSS	7	5	4	2
Filmy k XV. sjezdu KSČ	9	7	6	3

V srpnu roku 1977 byl při kině Hvězda založen Filmový klub, jenž čítal 200 členů, pro něž bylo každoročně v jarním a podzimním cyklu připravováno asi 20 filmových akcí v téměř 45 představeních s lektorským úvodem. Hradišťská kina byla v tomto období centrem kulturně-politického dění. Kromě promítání Filmového klubu zde figuroval také Klub přátel sovětského filmu, stejně jako

¹⁹⁷ citace: Zpravodaj města Uherské Hradiště, listopad 1972.

¹⁹⁸ KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007. s. 38.

¹⁹⁹ SOKA Uherské Hradiště. Fond Okresní národní výbor Uherské Hradiště, inv. č. 887.

samostatné projekce a výstavy ve vestibulu Hvězdy reflektující každoročně významné události a politická výročí. Zároveň bylo každoročně realizováno na 40-50 projekcí výchovných a vzdělávacích představení pro mateřské školky a školy a další akce pro děti a mládež. V následujících letech byla pořádána pásma filmů na festivalech (Filmový festival pracujících, Festival sovětského filmu, Dětský filmový festival).

V lednu 1980 se ve Hvězdě uskutečnila premiéra filmu Antonína Kachlíka *O moravské zemi*, natočeného podle románu *Hesla na vratech* slováckého autora Fanka Jilíka. Pro rok 1980 máme také k dispozici shrnutí věkového složení publika, které na počátku 80. let navštěvovalo městská kina. Diváků do 27 let bylo celých 60%, od 28 do 35 let pak 10 % a diváků starších 36 let bylo 30%. Koncem dubna 1981 se v kině Hvězda uskutečnila předpremiéra filmu *Sonáta pro zrzku* v režii Víta Olmera podle námětu uherskohradištského autora Vojtěcha Vackeho. V tomto roce se také v Uherském Hradišti uskutečnila první Letní filmová škola, o které v této práci pojednává zvláštní kapitola.²⁰⁰

V počátku osmdesátých let pocítila uherskohradištská kina negativní dopad rozmachu televizního vysílání na návštěvnost, což podnítilo Okresní správu kin k širšímu zabezpečení propagace filmových představení jako vydávání plakátů pro všechna stěžejní kina okresu, spolupráci s místními zpravodaji, bulletiny a rozhlasem, rozšiřování spolupráce se společenskými organizacemi, školami, závody, brigádami socialistické práce apod. V roce 1982 bylo v kině Hvězda uskutečněno 748 projekcí s návštěvností 167 462 diváků, avšak o rok později lze s počtem 794 projekcí s návštěvností 176 528 (podíl 28,13% všech kin v okrese) diváků sledovat nárůst. V roce 1982 také Uherské Hradiště hostilo Okresní soutěž amatérského filmu, která hodnotila 26 filmů v pěti kategoriích. Dětský filmový klub byl otevřen o rok později v rámci programu *Mládež a kultura*, který zahrnuje promítání s lektorským úvodem pro malé diváky jednou za 14 dní.

Komplexní rozbor činnosti za rok 1989 se zmiňuje o klesající rentabilitě kin okresu a předpokládá uzavření několika menších kin včetně Míru. V témže roce byla přerušena činnost Filmového klubu.

²⁰⁰ Korvas, s. 37-39.

6.3 Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1946-1989

Po druhé světové válce byl zahájen rozsáhlý kinofikační proces pod vedením Československého státního filmu. V padesátých letech byl uherskohradišťský okres poslední z tehdejšího Jihomoravského kraje bez širokoúhlého plátna. To se v následujících letech mělo změnit nejprve výstavbou nového kina Mír v roce 1953 a v roce 1967 otevřením moderního širokoúhlého kina Hvězda. Obě kina jsou situována v těsné blízkosti Slováckého muzea a sportovního stadionu, a tvoří tak centrum volnočasových aktivit města. Správu kin nejprve zajišťovalo samo město prostřednictvím odboru kultury, od roku 1969 pak Městskou správou kin sídlící v kině Hvězda. Od roku 1983 vznikla organizace Okresní správa kin Uherské Hradiště.

V roce 1957 bylo na náměstí Míru ve Smetanových sadech zbudován přírodní amfiteátr, který mohl pojmout až 2500 osob a sloužil jednak jako letní kino, jednak jako místo pro různé folklorní a výroční programy. V polovině šedesátých let byla činnost amfiteátru ukončena se stavbou nového kina Hvězda. V roce 1968 bylo v uherskohradišťském okrese celkem 45 kin, z toho 7 širokoúhlých. Kino Mír bylo zbudováno v letech 1953-1954, Hvězda se dočkala otevření v říjnu 1967 slavnostním představením Vláčilova filmu Markéta Lazarová.

Kino Hvězda bylo konstruováno tak, aby zároveň plnilo funkci protijaderného krytu. V roce 1977 zde byl založen Filmový klub, který umožňoval svým členům zhlédnutí filmů, které se v běžné distribuci neobjevily a které byly doplňovány lektorskými úvody. V roce 1981 se v Uherském Hradišti poprvé konala Letní filmová škola. Rok 1989 pak znamenal konec činnosti pro kino Mír i pro Filmový klub.

7 Kinofikace Uherského Hradiště 1990 - 2016

7.1 Historický a právní kontext 1990 - 2016

Celospolečenské změny po roce 1989 měly zásadní vliv na stávající hospodářsko-tržní mechanismy a změny ve způsobu provozování a financování městských kin na sebe nenechaly dlouho čekat, současně s celkovými změnami produkce, distribuce, uvádění i archivování filmů. Legislativní úprava však přišla až v roce 1993, kdy došlo k rozdělení země a vzniku samostatné České a Slovenské republiky a kdy byla zrušena státem řízená kinematografie. Zákon o znárodnění kinematografie z roku 1945 (Benešův dekret) byl zrušen zákonem č. 273/1993 Sb. o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů. Tento trend však byl prakticky v běhu již v roce 1991, kdy vznikl první český film v soukromé produkci.²⁰¹ I některá kina v této době přešla do soukromých rukou.²⁰² V roce 1992 vzniká zákonem 241/1992 Sb. Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, což mělo velký dopad na změnu způsobu rozdělování a koordinace financí. V oblasti distribuce figurovala do roku 1991 Ústřední půjčovna filmů, která byla přejmenována na Lucernafilm, akciová společnost, rozdělena do tří sekcí. Dochází také ke změně půjčovného, které se ustálilo na 50%, 44% a 35%. Tyto sazby zůstaly nezměněny až do konce 90. let.

Před rokem 1989 spravovaly kina převážně Národní výbory buď přímo, nebo prostřednictvím příspěvkových organizací, dále pak odborové svazy, popřípadě městské správy, které měly na starost více menších kin v lokalitě.²⁰³ Privatizace kin začala na začátku 90. let, ačkoliv ještě nebyla legálně podchycena, často také vedla ke zrušení kin či jejich přebudování na restaurační zařízení či herny. Nezřídka došlo i k jejich zbourání. Důvodem byl i jejich převod z národních výborů na okresní či obecní úřady, které neměly dostatečné finance ani odborníky, a tak považovaly vedení kina za zbytečnou administrativní zátěž. V roce 2003 v rámci Reformy územní správy docházelo také k rušení okresních

²⁰¹ Tankový prapor režiséra Víta Olmera z roku 1991 společnosti Bonton.

²⁰² DANIELIS, Aleš: *Česká filmová distribuce po roce 1989. Illuminace*, 2007, roč. 19, č. 1, s. 67.

²⁰³ tamtéž, s. 56.

výborů a převodu jejich povinností na obce, čímž se částečně opakoval model, který fungoval před rokem 1898. Dodnes mnoho kin funguje jako příspěvkové organizace či organizační složky obcí.²⁰⁴

Od sametové revoluce ubylo na území České republiky téměř 1500 kin. Nejprve končila kina 16mm, poté z důvodu uvolnění pravidel pro širokoúhlé projekce došlo ke konci 90. let k úplnému vymizení 70mm projekcí.²⁰⁵

Devadesátá léta byla charakteristická dramatickým poklesem počtu kin. Zatímco v roce 1990 jich bylo na území České republiky 2127, v roce 1995 už jen 1120 a v roce 2000 dokonce 874. Stěžejní vliv na tento propad měla rychlá privatizace kin a nedostatečná podpora ostatních kin z veřejných zdrojů, stejně jako pokles diváků.²⁰⁶ V roce 1985 jich bylo přes 57 milionů, v roce 1990 přes 36 milionů a v roce 1995 jen něco málo přes 9 milionů diváků. Na tento trend mělo nezastupitelný vliv běžné užívání moderních technologií jako je video či satelitní vysílání v domácnostech a v neposlední řadě také vznik soukromé televize. Nemůžeme však opomenout ani přirozený přechod zájmu trávení volného času. Obdobný pokles zažily také další oblasti kultury (divadla, knihovny, galerie).²⁰⁷

²⁰⁴ tamtéž.

²⁰⁵ Poslední kino s touto technikou stále funguje v Krnově, kde každoročně probíhá festival 70mm filmů. Více viz oficiální stránky festivalu. tamtéž, s. 56-70.

²⁰⁶ *Kultura České republiky v číslech: Vybrané údaje ze statistických šetření* [online]. Praha: Nipos, 2012 [cit. 17. 3. 2017]. s. 24-25. Dostupný na WWW: < http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Kultura_v_cislech_2012_web.pdf>.

²⁰⁷ Pištora, s.

Tabulka: Vývoj počtu kin, představení, návštěvníků a vstupného v letech 1989-1996²⁰⁸

Rok	Počet kin	Počet představení		Návštěvníci			Průměrné vstupné v Kč
		abs.	index	abs. v tis.	indexy v %		
1989	2 025	540 592	100	51 453	100	x	6,90
1990	1 899	494 480	91,5	36 631	70,7	70,7	7,90
1991		363 000	67,1	29 898	58,1	82,2	10,80
1992	1 827	353 000	65,3	31 239	60,7	104,4	13,80
1993	1 200	301 504	55,8	21 898	42,6	73,2	19,80
1994	1 200	249 000	46,1	12 870	25,0	58,8	23,50
1995	1 233	185 000	34,2	9 253	18,0	71,9	27,50
1996			x	8 990	17,5	97,2	34,50

7.2 Rozvoj kin v Uherském Hradišti 1990 - 2016

O zajištění provozu městských kin v okrese Uherské Hradiště se po revoluci začala starat nová kulturní instituce - Městská kina, která byla zřízena na základě zákona České národní rady č. 367/1990 Sb. ze dne 4. září 1990 o obcích a rozhodnutím Městské rady Uherského Hradiště č. 25/5 ze dne 26. února 1991. Městská kina působí od 1. března 1991 jako příspěvková organizace řízená odborem kultury Městského úřadu.²⁰⁹ V archivu v Uherském Hradišti je uložen fond Městská kina Uherské Hradiště, který však pokrývá pouze činnost Letní filmové školy a bohužel je dosud nezpracovaný, a tudíž nepřístupný veřejnosti. Proto v následující kapitole vycházím především u publikace Josefa Korvase, z internetových zdrojů a Ročenky města Uherské Hradiště, které pokrývají soudobý stav kinematografie na území města.

Dokument Okresní správy kin v Uherském Hradišti v roce 1989 v Komplexním rozboru činnosti za rok 1989 zmínil o klesající rentabilitě kin okresu a předpokládal uzavření několika menších kin včetně kina Mír. V tomto

²⁰⁸ PIŠTORA, J.: *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky od roku 1945 do současnosti*.

²⁰⁹ TABERY, Karel: *Kinofikace Moravy*. Univerzita Palackého. Olomouc 2004, s. 123.

roce také došlo k přerušení činnosti Filmového klubu. Následující roky byly totiž ve znamení hromadného zániku filmových klubů, které měly do té doby punc výjimečnosti (umožňovaly zhlédnout filmy, které se v běžné distribuci nemohly objevit) a symbolizovaly i jakýsi politický odboj.²¹⁰ Jeho činnost byla obnovena v září 1991 (jako ARTkino).

Příspěvková organizace Městská kina Uherské Hradiště zajišťuje provoz kina Hvězda a Mír, provoz rockového klubu Mír a v letních měsících zajišťuje produkci Letního kina. Městská kina spolupracují i s dalšími kulturními organizacemi města, zvláště s Asociací českých filmových klubů, která sdružuje přes 120 filmových klubů a 20 000 členů v celé České republice. Kino Hvězda je od prosince 2005 členem prestižní evropské sítě kin Europa Cinemas - Media Programme. Nezajišťuje jen filmová představení pro veřejnost a školská zařízení ve městě, ale je i místem pravidelného setkávání zájemců o film - Bijásek, Zlatý fond kinematografie, ARTkino či filmové víkendové semináře. Během roku 2006 byly pořádány pravidelné filmové přehlídky - Dny evropského filmu, Český lev, Přehlídka evropského dokumentu a Dny slovenské kultury. Kino se též pravidelně účastní celorepublikových putovních přehlídek (Projekt 100, Jeden svět, Filmostrada, Ozvěny MFF Jihlava atd.). V roce 2006 se uskutečnilo celkem 1 027 filmových produkcí, které navštívilo 61 530 diváků. Průměrná cena vstupného za r. 2006 je 64,70 Kč, řada představení pro studenty SŠ, děti a důchodce je promítána zdarma nebo za výrazných slev.²¹¹

Důležitou institucí města se stalo také Slovácké divadlo, především svou angažovaností v listopadu 1989 si získalo úctu a uznání obyvatel, když se postavilo do čela zdejší Sametové revoluce. Ve Slováckém divadle vzniklo místní Občanské fórum. V letech 1991 - 1992 prošlo divadlo rekonstrukcí a modernizací jevištní techniky.²¹²

Slavnostní otevření rekonstruovaného kina Hvězda se uskutečnilo 8. července 2011. Součástí stálé nabídky se staly také 3D projekce, které se setkaly

²¹⁰ KRÁLÍK, Jiří: *Zamyšlení nad filmovým klubem*. In: Slovácké noviny, 9.10.1991, č. 40. s. 2.

²¹¹ Ročenka města Uherské Hradiště, 2006, s. 56.

²¹² kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007. s. 341-343.

s velkým úspěchem u návštěvníků. Další fáze rekonstrukce počítala s dokončením amfiteátru kina ve Smetanových sadech a zadní částí budovy kina Hvězda.²¹³

7.2.1 Kino Mír

Po roce 1989 se projeví snahy organizace Městská kina přebudovat prostory kina Mír na videopůjčovnu s videoprojekcemi, tento pokus o samofinancování příspěvkové organizace však nepřinesl kýžený výsledek a záhy byl ukončen.²¹⁴ O rok později byl sál kina technicky upraven tak, aby umožňoval kromě filmových představení i jiné kulturní akce typů hudebních koncertů či alternativních divadelních představení. V roce 2008 podstoupila budova kina opravu kanalizace s rozpočtem 848 tis. Kč.²¹⁵

7.2.2 Kino Hvězda

Činnost kina hvězda byla poznamenána povodněmi v červenci roku 1997. Ačkoliv byla budova kina vybavena protipovodňovým systémem, kinosál byl zaplaven do 13. řady, plátno do výšky téměř 140 cm, což byla úroveň vnější hladiny vody.²¹⁶ Z tohoto důvodu musela být LFŠ přesunuta do Jihlavy. Provoz v části kina byl obnoven v prvním srpnovém týdnu, avšak škody napáchané povodní byly průběžně napraveny až do roku 1998.

V roce 2007 prošlo kino renovací a instalací nového zvukového systému a výměny plátna. V tomto roce se také v Uherském Hradišti konala celostátní premiéra snímku Edith Piaf a ve Smetanových sadech bylo vybudováno Letní kino. Zároveň na tento rok připadaly oslavy 750 let od založení města a 40 let kina Hvězda, které bylo doprovázeno oslavami. Během roku byly pořádány filmové přehlídky Ozvěny Dnů evropského filmu, Ozvěny LFŠ atd. V roce 2007 se uskutečnilo celkem 1 087 filmových produkcí, které navštívilo 73 213 diváků.

²¹³ Ročenka města Uherské Hradiště 2011, s. 76.

²¹⁴ TABERY, Karel: Kinofikace Moravy. Univerzita Palackého. Olomouc 2004, s. 123.

²¹⁵ Ročenka města Uherské Hradiště, s. 28.

²¹⁶ Korvas, s. 45.

Průměrná cena vstupného za r. 2007 byla 64,80 Kč. Z hlediska návštěvnosti to byl velmi úspěšný rok, o čemž svědčí výsledky a distributorská pochvala za návštěvnost některých filmů - např. Vratné lahve. Celoroční konečná čísla stvrzují postavení kina Hvězda jako 5. nejnavštěvovanějšího jednosálového kina na Moravě a 12. v celé ČR.²¹⁷

V průběhu roku 2008 došlo k technickému zkvalitnění filmových projekcí z klasického filmového pásu a dataprojektoru. Na podzim pak započaly přípravy na první fázi rekonstrukce kina, která byla zahájena 29. 8. 2008 s termínem dokončení 10. 4. 2009, a která spočívala ve statickém zajištění základových konstrukcí a sanaci stávajících ochozů kina včetně všech schodišť a nového schodiště, které mělo ve výhledu spojit letní amfiteátr (první fáze rekonstrukce).²¹⁸ Kino zaznamenalo nárůst návštěvnosti a podle výsledků Unie filmových distributorů obsadilo kino Hvězda za rok 2008 sedmé pořadí za nejlepší tržby a 6. místo za nejlepší návštěvnost v celé ČR (vyjma multikin).²¹⁹ O rok později však vzniklo multikino ve Zlíně, které znamenalo novou konkurenci. V závěru roku bylo kino digitalizováno.²²⁰ V lednu následujícího roku bylo nově digitalizované kino předvedeno veřejnosti spolu s 3D technologií, která se setkala s velkým zájmem diváků, stejně jako nabídky přímých satelitních přenosů filharmonie či sportovních událostí a rockových koncertů. V souvislosti s plánovanou rekonstrukcí bylo kino srpnu přestěhováno do prostor Reduty a kina Mír, zatímco Hvězda byla předána stavební firmě ke generální rekonstrukci, která měla pokračovat až do června roku 2011. Rekonstrukce se pochopitelně projevila negativně na počtu návštěvníků a z důvodu 3D projekcí stoupla i cena vstupného. Rekonstrukce budovy spočívala v úpravě prostor bývalého Barzika (dříve pronajímáno pro diskotéky) v suterénu kina Hvězda a jeho využití jako multifunkčního prostoru pro potřeby MK UH.²²¹ Dále došlo k přestavbě kina pro multifunkční využití - přestavbou prošel kinosál (včetně uzpůsobení na 3D projekce), foyer včetně výtahu, kavárny, sociálního zařízení, respiria a zázemí pro zajištění provozu zařízení. Modernizace si vyžádala snížení počtu sedaček. Z původních 424 míst kino nyní disponuje počtem 348 sedaček, z nichž 252

²¹⁷ Ročenka města Uherské Hradiště, 2007, s. 59-60.

²¹⁸ Ročenka města Uherské Hradiště 2008, s. 26.

²¹⁹ tamtéž, s. 63.

²²⁰ Ročenka města Uherské Hradiště, 2009, s. 64.

²²¹ Ročenka města Uherského Hradiště, 2010, s. 69.

je opatřeno sklopnými stolky pro přednášky a kongresy.²²² Celkové náklady činily 39 720 milionů Kč.²²³ V rámci rekonstrukce v červnu 2011 byly prostory kina vybaveny volným interiérem, a to prezentačními a výstavníckými prvky, LCD monitory a svítidly v prostor foyer, židlemi a stoly pro kavárnu a dalšími prvky pro zajištění provozu kina v hodnotě 1 887 milionů Kč.²²⁴

7.2.3 Letní filmová škola

Myšlenka pořádání letního filmového semináře pro zástupce filmových klubů vznikla v šedesátých letech. První takové setkání proběhlo v roce 1964 v Čimelicích a zúčastnilo se ho necelých padesát filmových fanoušků, kteří měli možnost zhlédnout umělecké filmy, na které diváci v běžné distribuci nemohli narazit. Součástí seminářů byly i přednášky předních filmových odborníků. Cílem těchto setkání bylo umožnit dialog organizátorů a lektorů filmových klubů a prohloubení jejich odborného vzdělání.

V dalších třinácti letech byla filmová setkání pořádána v Písku pod názvy Seminář filmových klubů a Seminář pro členy filmových klubů (viz tabulka). Od roku 1975 jej známe pod současným názvem Letní filmová škola. Od roku 1978 se místa pořádání měnila a od roku 1992 se natrvalo přesunula do Uherského Hradiště, s výjimkou roku 1997, kdy byla LFŠ kvůli povodním přesunuta do Jihlavy.²²⁵

²²² Uherské Hradiště příští rok dokončí rekonstrukci kina Hvězda. Dostupné online:<<http://www.vz24.cz/clanky/uherske-hradiste-pristi-rok-dokonci-rekonstrukci-kina-hvezda/>>.

²²³ Ročenka města Uherského Hradiště, 2011, s. 27.

²²⁴ tamtéž, s. 28.

²²⁵ Historie letní filmové školy, dostupné online <<http://2010.lfs.cz/historie.htm>> a Historie LFŠ <<http://www.lfs.cz/o-festivalu/historie/>>

Tabulka: Seznam měst pořádajících Letní filmovou školu v letech 1964-2016²²⁶

Ročník	Název akce	Místo konání	Datum konání
1.	Seminář filmových klubů	Čimelice	1964
2.-7.	Seminář filmových klubů	Písek	1965-1970
8.-10.	Seminář pro členy filmových klubů	Písek	1971-1973
11.	Seminář filmových klubů	Písek	1974
1.-3.	Letní filmová škola	Písek	1975-1977
4.-6.	Letní filmová škola	Hořovice	1978-1980
7.-10.	Letní filmová škola	Uherské Hradiště	1981-1984
11.	Letní filmová škola	Strážnice	1985
12.	Letní filmová škola	Světlá nad Sázavou	1986
13.-17.	Letní filmová škola	Trutnov	1987-1991
18.-22.	Letní filmová škola	Uherské Hradiště	1992-1996
23.	Letní filmová škola	Jihlava	1997
24.-43.	Letní filmová škola	Uherské Hradiště	1998-2016

Původní akce, určená jen pro členy filmových klubů, se postupně rozrůstala. V roce 1975 se školy zúčastnilo asi 250 návštěvníků, na začátku 80. let jich bylo více než 500. LFŠ se však až do roku 1989 potýkala s hrozbou zákazu ze strany komunistické moci, avšak po převratu ztratila punc výjimečnosti a došlo k prudkému oslabení účasti. Od roku 1993 je LFŠ otevřena pro všechny zájemce o český i zahraniční film. Na akci jsou zvány osobnosti světové úrovně, filmový program byl rozšířen a doplněn o doprovodné akce a zvýšil se i počet promítacích míst. Letní filmová škola je nesoutěžní typ festivalu.²²⁷

V roce 1992 byla Letní filmová škola obnovena po jednání s Asociací českých filmových klubů.²²⁸ Organizace druhého ročníku se ujala brněnská Nadace Art spolu s ředitelem Městských kin a LFŠ Jiřím Králíkem. Tradiční, každoročně se opakující cykly se postupně ustálily na tématech Osobnosti a výročí, Cinepur's Choice, Nový český a slovenský film a Ozvěny filmových

²²⁶ Seznam měst pořádajících Letní filmovou školu v letech 1964-2016. Dostupné online <<http://2010.lfs.cz/historie.htm>>

²²⁷ tamtéž.

²²⁸ První ročník obnovené LFŠ trpěl špatnou organizací, mimo jiné se kryl s MFF v Karlových Varech.

festivalů. Projekce jsou pořádány kromě kina Hvězda také v prostorách klubu Mír, v Redutě, na Domě kultury, sportovním stadionu či v Lidovém domě ve Starém Městě.²²⁹ Díky spolupráci s Britskou radou v Praze navštívilo LFŠ řada zahraničních režisérů jako Peter Greenway či Lindsay Anderson²³⁰ a od roku 1995 vznikl Seminář britského filmu, který je vždy zasvěcený britskému filmu a ohlédnutí za tvorbou některého významného britského režiséra. Forma semináře vychází z charakteru vzdělávacího konceptu podobných seminářů a edukačního charakteru Letních filmových škol. Projekce jsou uvedeny lektorským úvodem a uzavírají je případné besedy s tvůrci. Seminář doprovází workshopy, přednášky, výstavy apod.²³¹ Ředitel Městských kin, Jiří Králík, stojí za vznikem Projektu 100, Semináře archivního filmu a projektu Film a škola. Tyto projekty spolu navzájem souvisí a jsou propojeny. Jejich hlavní myšlenkou a cílem je všeobecná filmová výchova a posílení a propagace filmového umění.²³²

Letní filmová škola Uherské Hradiště je řadu let největším nesoutěžním filmovým festivalem v České republice. Po roce 2000 zaznamenala významné změny a ze semináře zaměřeného na členy filmových klubů se stala druhou největší filmovou akcí na území České republiky. V roce 2008 se na akci akreditovalo 6 120 účastníků. V programu projekcí bylo 180 celovečerních, 45 středometrážních a 160 krátkometrážních filmů.²³³ Škola není jen festivalem, ale nabízí systematickou výuku filmem a o filmu prostřednictvím tematických přednášek, masterclass s výraznými filmovými tvůrci, workshopy, semináře a diskusní panely. Komplexní a výrazný odborný doprovodný program tvoří specifikum Letní filmové školy jako filmového festivalu s řadou přesahů.²³⁴

²²⁹ Korvas, s.42-43.

²³⁰ V dalších letech navštívili LFŠ osobnosti jako Mike Leigh, David Lean či Nick Parker.

²³¹ tamtéž, s. 44.

²³² Korvas, s. 61.

²³³ Ročenka Města Uherské Hradiště, 2008, s. 52.

²³⁴ Historie LFŠ. Dostupné online <<http://www.lfs.cz/festival/o-festivalu/>>.

7.3 Shrnutí kinofikace Uherského Hradiště v letech 1990-2016

Kino Hvězda přešlo po revoluci od Okresní správy kin do kompetencí nově vzniklé příspěvkové organizace Městská kina, která zajišťovala také provoz kina a klubu Mír. Celorepublikový pokles počtu kin v tomto období se dotkl také Uherského Hradiště, které na čas přišlo o kino Mír. Po roce 1990 prošlo Kino Hvězda celou řadou technických změn. První rozsáhlá rekonstrukce byla provedena po záplavách v roce 1997, které způsobily rozsáhlé škody na budově kina, především hlavního sálu. Další opravy se týkaly celkové modernizace vybavení. V roce 2007 prošlo kino renovací zvukového systému a výměnou plátna. O rok později bylo kino digitalizováno a v roce 2009 předvedlo poprvé svým divákům 3D technologii. Klub Mír sídlící ve stejnojmenném kině od roku 1992 představuje zvláštní součást příspěvkové organizace Městská kina a především poskytuje projekce a koncerty širokého žánrového zaměření, od rocku a jazzu přes metal, punk až po elektronickou hudbu a VJing (míchání videa na hudební motivy).

Bohatá kulturní minulost dává pevné základy pro rozvoj kulturního potenciálu města do budoucna. V současné době se místní zastupitelé orientují především na uchování a další rozvoj odkazu folklorních tradic a lidového umění, např. jmenujme každoročně pořádané Slovácké slavnosti vína. Na akce podobného typu je vynakládán největší podíl financí z městského rozpočtu. Klub kultury se stará o zajištění nejširšího spektra kulturních potřeb, čtené financování kulturních zařízení v přílehlých městských částech. Slovácké divadlo, Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana i akce pořádané Městskými kiny (Letní filmová škola) přesahují rámec místní i regionální kultury a setkávají se s pozitivními ohlasy na celorepublikové úrovni.

8 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo chronologicky zmapovat vznik a vývoj kinematografických institucí na území města Uherské Hradiště od konce 19. století do současnosti na pozadí obecného fungování kinematografie na území České republiky.

Práce je založena na získávání informací pomocí heuristického výzkumu, především z fondů Okresního archivu Uherské Hradiště. Obsah práce je do jisté míry závislý na množství a dostupných archivních materiálů, kterého pro některá konkrétní období nebylo mnoho (např. období druhé světové války) či v mnoha případech šlo o materiál nekompletní (např. se nám dochovala žádost o udělení kinematografické licence, avšak její schválení, případně zamítnutí, nejsme schopni doložit). Novinová periodika vycházející na území města byla proti prvotním předpokladům málo informačně obsáhlá, v naprosté většině se soustředila pouze na uveřejňování programů jednotlivých kin bez reflexe úspěšnosti filmů a počtu návštěvníků, popřípadě recenzí. Výjimku tvoří pouze Zpravodaj tělocvičné jednoty Sokol Uherské Hradiště, jehož primární náplní byla propagace promítaných filmů. Pro rok 1897, kdy do Uherského Hradiště přijel první kočovný biograf, nám však chybí informace o diváckých ohlasech, které by případná periodika jistě nějakým způsobem reflektovala. Fond Městská kina Uherské Hradiště obsahující výlučně materiály týkající se Letní filmové školy je dosud nezpracovaný, a tudíž nepřístupný badatelům. Literárně tato práce vychází z poznatků Josefa Korvase a Milana Hudce, kteří částečně zpracovali historii kin v Uherském Hradišti a poskytli mi tak rámcově představu o hloubce a rozsahu zkoumaného problému, nastínili množství archivního materiálu i dalších pramenů a poskytli další cenné informace pro tuto práci (především rozhovory s osobnostmi). Kulturní historii města jsem čerpala především z publikace Uherské Hradiště - královské město na řece Moravě a z dobových novinových článků. K popisu dějin kinematografie, jejích institucí a statistické návštěvnosti mi posloužila série studií uveřejněná ve sborníku Iluminace. Velmi nápomocné mi byly také absolventské práce týkající se kinofikací jiných měst a obcí.

V průběhu výzkumu jsem narazila i na jisté nesrovnalosti v informacích uváděných v literatuře a archivních pramenech, především jde o otázku prvního stálého kinematografu na území města Uherského Hradiště. Dosavadní literatura souhlasně označuje za první majitelku stálého kina Františku Jägermannovou, která začala provozovat licenci v roce 1915 v bývalé Přerovské (Slovácké) pivnici. Dle dostupných pramenů ale minimálně již v roce 1914 provozoval kinematograf na území města Václav Jägermann (pravděpodobně její manžel) a ještě dříve, v roce 1912 podal žádost o provozování stálého kina na území města Jakub Plaček z Brna, což dokládají jednak archivní dokumenty, jednak dochované programy představení ze Slováckých novin a Zájmu Slovače. Zprávy o jeho působení ve městě však záhy umlkají. Obdobně se neshoduje datum otevření městského kina, na což poukazuje i Josef Korvas. Archivní prameny datují otevření kina na 26. září 1929, avšak sporadické zprávy týkající se městského kina, konkrétně jeho technologického zázemí existují již v roce 1923.

Práce je strukturovaná do jedenácti hlavních kapitol. V úvodu pojednávám o použité metodologii a popisuji prameny a literaturu a jejich konkrétní přínos této práci. Druhá kapitola je věnovaná Uherskému Hradišti a stručné kulturní historii města v 19. století. Kapitoly 3-7 tvoří jádro práce a jsou strukturovány podobně - nejprve v úvodu každé kapitoly nastiňuji historicko-právní kontext doby a situaci kinematografie na území České republiky. Na tento úvod navazuje podkapitola o vývoji kultury a kinematografie v Uherském Hradišti, která může být v některých případech dále rozčleněna na jednotlivá kina či instituce. Každou kapitolu uzavírá krátké shrnutí. Osmou kapitolou je závěr. Poté následuje Seznam pramenů a literatury rozdělený do dalších podkapitol, část věnovaná přílohám a nakonec anotace v českém a anglickém jazyce.

Letní filmové škole se v práci věnuji pouze okrajově, ačkoliv je to důležitá část historie uherskohradištských kin, která by si zasloužila více pozornosti. Fond sdružující archivní materiály k tomuto tématu, *Městská kina Uherské Hradiště, příspěvková organizace, 1983-2009*, je však dosud nezpracován, a tudíž není zpřístupněn badatelům. Časová náročnost práce by však hlubší zkoumání LFŠ ani neumožňovala, proto toto téma mohu navrhnout jako impuls pro další badatele zajímající se o historii kin na Uherskohradištsku. Obdobně jsem při výběru

archiválií pro tuto práci často nacházela materiály dokumentující působení kin v jednotlivých obcích regionu, či materiály týkající se divadelních představení provozovaných ve městě, které jsou navíc v případě kočovných divadelních společností dobře ilustrované také v dobovém tisku. Současnou práci lze tedy rozšířit o hlubší souvislosti místních kin s kulturním obrazem města či o podrobnější zmapování historie i současnosti Letní filmové školy.

V současnosti je Uherské Hradiště a jeho okolí regionem s bohatým kulturním životem, založeným na silném kulturním povědomí obyvatel a na bohatých tradicích Slovácka. Kalendáře akcí obsahují každý měsíc rozmanitou nabídku koncertů, výstav, divadelních představení, plesů, karnevalů, folklorních akcí, tanečních programů, přednášek a sportovních akcí. K nejvýznamnějším kulturním institucím patří Klub kultury, Slovácké divadlo, Slovácké muzeum, Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana a především organizace Městská kina. Letní filmová škola si během několika let svého trvání získala mezinárodní věhlas. Své jméno si již vybudovaly také Slovácké slavnosti vína a otevřených památek či jarmarky uměleckých řemesel. Do celorepublikové známosti vešly také umělecké soubory Hradišťan či Svatopluk. Na kulturním dění ve městě se podílí velký počet obyvatel a kvalitní kulturní výchova mládeže dává dobré vyhlídky do budoucnosti.²³⁵

Doufám, že se mi předkládanou prací o uherskohradišťských kinech podařilo prohloubit povědomí o historii důležité části kulturního života města, a že v ní najdou své jak zájemci z řad laiků, tak profesionálů, studentů a regionálních historiků.

²³⁵ Zpravodaj Uherského Hradiště, 2012, s. 10.

9 Prameny a literatura

9.1 Prameny

SOkA Uherské Hradiště, fond Archiv města Uherské Hradiště III, Kinematografická představení 1912 - 1926.

SOkA Uherské Hradiště, fond Archiv města Uherské Hradiště III (AM III), 1279-1945.

SOkA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště (OÚ UH), čas. rozsah 1918-1949.

SOkA Uherské Hradiště, fond Okresní národní výbor Uherské Hradiště (ONV UH), časový rozsah 1969–1989.

SOkA Uherské Hradiště, fond Městská kina Uherské Hradiště (MK UH), čas. rozsah 1983 - 2009 (nezpracováno).

SOkA Uherské Hradiště, fond Sokol - tělocvičná jednota Uherské Hradiště, časový rozsah 1871 - 1953.

9.2 Periodika

Zájmy Slovače; Neodvislý pokrokový list moravského Slovácka. (1907-1938)
Uherské Hradiště: Politický spolek pokrokový pro Slovácko.

Kulturní zpravodaj města Uherské Hradiště (1962-1964; 1965-1967; 1968-1992)
Uherské Hradiště: Sdružený závodní klub ROH.

Slovácké noviny Časopis politický, věnovaný lidu, jeho zábavě a poučení. (1886-1940, 1990-2009). Josef Štancl. Předcházeli: Moravská Slovač.

Slovácký kraj List Národního souručenství. (1940). Uherské Hradiště: Adolf Říha.

Moravsko-slovácký list (1932-1945). Uherské Hradiště: Vydavatelské a tiskové družstvo, z.s. s r.o., zast. M.N. Šalamoun.

Zpravodaj tělocvičné jednoty Sokol v Uherském Hradišti (1929-1941). Uherské Hradiště: Tělocvičná jednota Sokol.

9.3 Literatura

9.3.1 Literatura k metodologii

ALLEN, Robert, Clyde. GOMERY, Douglas: *Film History: Theory and Practice*. New York: McGraw - Hill. 1985.

BARTOŠ, Josef: *Metodika a technika historické práce*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1982.

SVATOŇOVÁ, Kateřina: *Nová filmová historie - přehled*. KFS FF UK (dostupné online z: <http://film.ff.cuni.cz/rozcestnik/teorie/NFH.pdf>).

SZCZEPANIK, Petr: *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Hermann a synové. Praha. 2004.

9.3.2 Literatura o Uherském Hradišti

BUCHLOVAN, Bedřich Beneš. *Putovník po hradištském Slovácku*. Národní hospodářský poradní sbor při ONV v Uh. Hradišti. Bzenec 1948.

DVOULETÝ, Michal a kol.: *Na paletě krojů - Slovácké slavnosti vína a otevřených památek*. Uherské Hradiště 2010.

FROLEC, Václav a kol.: *Slovácko - kapitoly z dějin Slovácka*. Muzejní spolek v Brně. 1978.

JANČÁŘ, Josef. *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2002.

JŮZOVÁ, Alena. JŮZA, Vilém: *Uherské Hradiště: Monografie o stavebním a uměleckém vývoji města*. Spolek přátel literatury a knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana, Uherské Hradiště 2003.

kol. autorů: *Uherské Hradiště, královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště 2007.

KORVAS, Josef: *40 let kina Hvězda a historie filmu a promítání v Uherském hradišti*. Městská kina Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 2007.

TABERY, Karel: *Kinofikace Moravy*. Univerzita Palackého. Olomouc 2004.

9.3.3 Kinematografie obecná

BARTOŠEK, Luboš: *Náš film: kapitoly z dějin (1896-1945)*. Mladá fronta. Praha 1985.

BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*. Karolinum. Praha 2003.

DANIELIS, : *Česká filmová distribuce po roce 1989*. In: *Iluminace*, ročník 19, 2007, č. 1. s. 53-104.

EISMANN, Šimon: *Osudy spolkových biografů v poválečném Československu*. In: *Iluminace*, roč. 11, 1999, č. 4. s. 53-84.

KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895-1912 (část druhá)*. In: *Iluminace* 14, 2002, č. 2.

KLIMEŠ, Ivan: *První právní předpisy pro kinematografii na území Čech, Moravy a Slezska 1896-1918*.

KLIMEŠ, Ivan: *Kinozákon 1919*. In: *Iluminace*, 10, 1998, č. 4, s. 119 – 136.

KNEŽEVIC, Srdan: *První právní předpisy pro kinematografii na území Čech, Moravy a Slezska (1896-1918)*. *Iluminace* 6, 1994, č. 2.

NOVÁK, Václav: *Historie brněnských kinematografů - kočovné kinematografy. Kočovná kina hostující v Brně*. In: SKOPAL, Pavel: *Kinematografie a město: Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno 2005.

PIŠTORA, : *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky. Od vzniku filmu do roku 1945*. In: *Iluminace*, 10, 1998, č. 4, s. 119 – 136.

PIŠTORA, : *Filmoví návštěvníci a kina na území České republiky od roku 1945 do současnosti*. In: *Iluminace*, 9, 1997, č. 2, s. 63 – 106.

ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1896 a 1897*. Praha: Československý filmový ústav, 1979.

9.3.4 Absolventské práce

BERANOVÁ, Adéla: *Historický nástin kinofikace města Rožnov pod Radhoštěm od počátků po současnost*. Olomouc, 2013. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Zdenek Hudec. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/v6gwg5/00179463-153076102.pdf>>

BITTNEROVÁ, Alice: *Historie kin v Olomouci od čtyřicátých let po současnost*. Olomouc, 2011. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Bilík. Dostupné z: <http://theses.cz/id/pvmcdv/Diplomov_prce_Alice_Bittnerov.pdf>.

BITTNEROVÁ, Alice: *Kinofikace Svatého Kopečka u Olomouce (na pozadí stručného nástinu dějin československé kinematografie) 1927 - 1991*. Olomouc 2008. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Bilík. Dostupné z <<http://theses.cz/id/yf6lap/47206-497933984.pdf>>.

ROUŠOVÁ, Lucie: *V organizaci - síla. Spolkový život kinomajitelů v Československu mezi světovými válkami*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Szczepanik. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/179628/ff_m/>.

VAŠÁKOVÁ, Klára: *Historický nástin kinofikace města Broumov od počátků do roku 1939*. Olomouc, 2016. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Bilík. Dostupné z <<http://theses.cz/id/sOfz7q/metadataTheses.xml>>.

9.3.5 Internetové zdroje

Uherské Hradiště příští rok dokončí rekonstrukci kina Hvězda. Dostupné online:<<http://www.vz24.cz/clanky/uherske-hradiste-pristi-rok-dokonci-rekonstrukci-kina-hvezda/>>.

10 Přílohy

10.1 Seznam tabulek

Tabulka 1. Přehled počtu biografů vybavených zvukovou aparaturou v letech 1930 - 1937, s. 35.

Tabulka 2. Přehled počtu filmů promítaných Jednotou Sokol v Uherském Hradišti v letech 1930 - 1932, s. 47.

Tabulka 3. Přehled počtu biografů, sedadel a návštěvníků na území Protektorátu Čech a Morava, s. 53.

Tabulka 4. Přehled počtu sedadel a počty promítaných filmů z r. 1977 v kinech Hvězda, Mír, Sputnik a Lípa, s. 68.

Tabulka 5. Vývoj počtu kin, představení, návštěvníků a vstupného v letech 1989 - 1996, s. 71

Tabulka 6. Seznam měst pořádajících Letní filmovou školu v letech 1964 - 2016, s. 76.

Tabulka 7. Seznam majitelů kinematografických licencí na Uherskohradištsku 1926-1942. s. 89.

10.1.1 Tabulky

Tabulka 7. Seznam majitelů kinematografických licencí na Uherskohradištsku 1926-1942:²³⁶

1. Místní jednota čsl. obce legionářské ve Zlíně.
2. Tělocvičná jednota Sokol v Napajedlích.
3. Tělocvičná jednota Sokol v Uherském Ostrohu.
4. Místní skupina Družiny čs. válečných poškozců ve Veselí nad Moravou.
5. Tělocvičná jednota Sokol v Malenovicích.
6. Tělocvičná jednota Sokol v Bzenci.
7. Tělocvičná jednota Orel v Bílovicích.
8. Tělocvičná jednota Orel v Polešovicích.
9. Městská rada v Uherském Hradišti.
10. Tělocvičná jednota Sokol ve Zlíně.
11. Tělocvičná jednota Sokol v Moravském Písku.
12. Tělocvičná jednota Orel v Domaníně.
13. Tělocvičná jednota Sokol v Kunovicích.
14. Tělocvičná jednota Sokol v Buchlovicích.
15. Cyrillo-Methodějské družstvo „Velehrad“ na Velehradě.
16. Tělocvičná jednota Orel v Ořechově.
17. Tělocvičná jednota Sokol v Uherském Hradišti.
18. Tělocvičná jednota Sokol v Otrokovicích.
19. Tělocvičná jednota Sokol v Babicích.
20. Tělocvičná jednota Sokol v Nedakonicích.
21. Obecní rada ve Starém Městě.
22. Tělocvičná jednota Sokol v Hluku.
23. Kino Lidový dům v Ostrožské Nové Vsi.
24. Tělocvičná jednota Sokol v Tlumačově.
25. Tělocvičná jednota Sokol Blatnici.

²³⁶ SOKA Uherské Hradiště, fond Okresní úřad Uherské Hradiště, Kinematografické licence 1926-1942, f. 1.

10.1.2 Seznam obrazových příloh

1. Novinový inzerát Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912. č 29, s. 3.
2. Novinový inzerát Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912. č 30, s. 4.
3. Novinový inzerát Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912, č. 31, s. 4.
4. Novinový článek o kinematografu Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912, č. 31, s. 2.
5. Novinový článek Quo Vadis. Slovácké noviny, 30. ledna 1915.
6. Projekční přístroj Ica, Drážďany. Studentská kolej sv. Antonína.
7. Kinematografická licence Tělovýchovné jednoty Sokol z 31. října 1933.
8. Kinematografická licence města Uherské Hradiště z 31. října 1935.
9. Stavební plán novostavby sokolovny otevřené v roce 1930.
10. Titulní list Zpravodaje tělocvičné jednoty Sokol v Uherském Hradišti z května 1930, roč. 2, č. 5.
11. Inzerát ze Zpravodaje tělocvičné jednoty Sokol. Show of Shows z října 1930, roč. 2, č. 9.
12. Program Městského kina a kina Sokol, Moravsko-slovácký list, č. 1, 3. září 1932.
13. Program Městského kina a kina Sokol, Moravsko-slovácký list, č. 2, 11. září 1932.
14. Program Městského kina. Slovácký kraj, ročník 1, č. 17, 31. května 1940.
15. Odehraná sokolská představení v roce 1933.
16. Odehraná sokolská představení v roce 1934.
17. Odehraná sokolská představení v roce 1935.
18. Stará Střelnice - pohled z konce XIX. století.
19. Nová budova sokolovny. (Dostupné z: <http://www.sokol-uh.cz/o-sokole/>)
20. Kino Sokol v období Protektorátu.
21. Kino Mír.
22. Plánek Uherského Hradiště.
23. Interiér kina Hvězda.
24. Interiér kina Hvězda.

1. Novinový inzerát Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912. č 29, s. 3.

Stálé kinematografické divadlo
v Uh. Hradišti na Střelnici.

PROGRAM:

V sobotu, dne 20. a v neděli dne 21. dubna:

1. Columbie a její okolí. Přírodní kolorov. snímek.
2. Zimní radosti. Přírodní snímek.
3. Kapitán Käthe. Drama I stupně.
4. Své povinnosti věrný vyhýbkář. Železniční drama.
5. Opice Adam II. variete Píška uspořádala parforsní honbu. Komické.
6. Sím na světě. Drama.
7. Vokurka potřebuje peněz. Komické.

V neděli jsou 2 představení: První o 4. hod. odp., druhé o půl 8. hod. več. Dvakrát týdně nový program.

O hojnou návštěvu prosí
J. PLAČEK.

2. Novinový inzerát Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912. č 30, s. 4.

Stálé kinematografické divadlo
v Uherském Hradišti na Střelnici.

Program:

Ve středu, dne 24. a ve čtvrtek dne 25. dubna.

1. Stavba automobilu. Přírodní snímek.
2. Píšce chce být zápasníkem s býky. Komické.
3. Osud vojáka. Drama.
4. Jan napil se koňského léku. Komické.
5. Jakož i my odpouštíme. Drama.
6. Vzestup na pohorí Mont-Blanc.
7. Vzhůru do letní zeleně. Komické.
8. Lenka a tyč ke šplhání.

O hojnou návštěvu prosí
J. Plaček

3. Novinový inzerát Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912, č. 31, s. 4.

Stálé kinematografické divadlo
v Uherském Hradišti na Střelnici.

Program:

V sobotu, dne 27. a v neděli dne 30. dubna.

1. Jízdecká škola v Ippemu. Přírodní kolorov. snímek.
2. Svatba lékárníka. Komické.
3. Šlechetnost mezi nepřáteli. Drama.
4. Státní cestující. Komické.
5. Cela č. 13. Drama.
6. Město Massafra. Přírodní snímek.
7. Toto a velikonoční vejce. Komické.
8. Salonní akrobatů. Variete.

V neděli jsou 2 představení: První o 4. hod. odpo.,
— druhé o půl 8. hod. večer. —

O hojnou návštěvu prosí **J. Plaček**

4. Novinový článek o kinematografu Jakuba Plačka. Slovácké noviny, 1912, č. 31, s. 2.

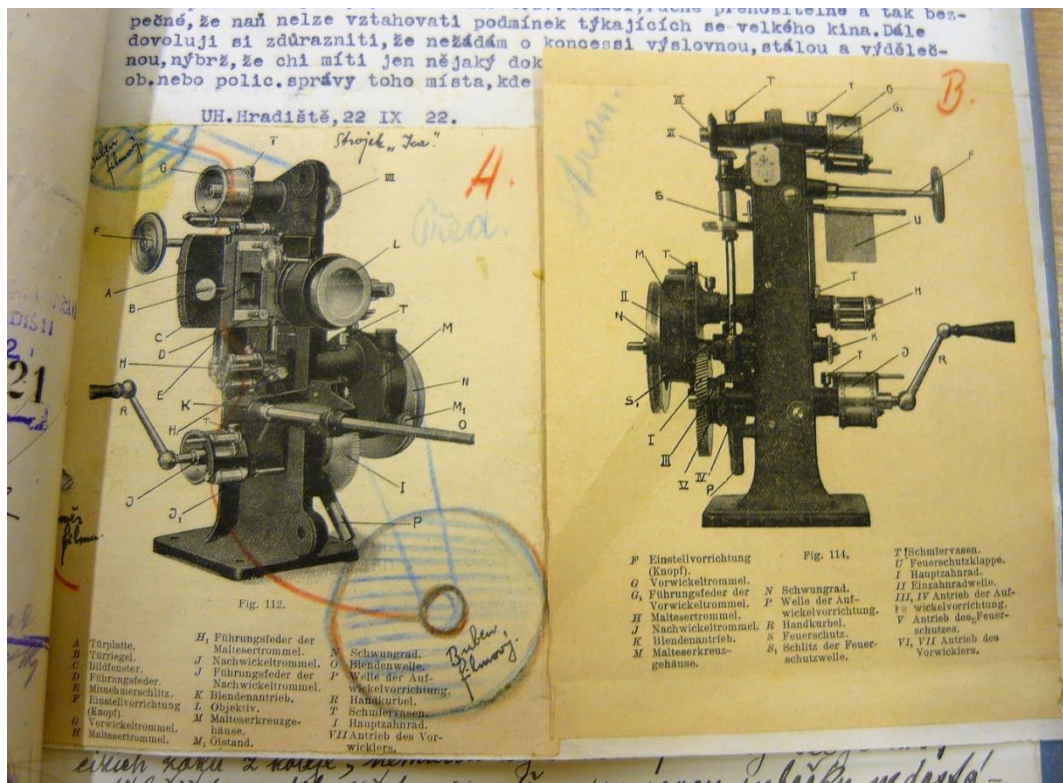
Kulfánková odkázala v poslední vůli našemu spolku 200 korun začež budiž jí vděčná pamět zachována.

Kinematografické divadlo na „Střelnici“ těší se stále větší přízni obecnstva. V sobotu a v neděli opět změna programu. V pondělí bude nový, zvláště bohatě vypravený program. Začátek o půl 8 hodině večer.

5. Novinový článek Quo Vadis. Slovácké noviny, 30. ledna 1915.

šetření zůstal v dosavadní službě dále.
Quo vadis? ve zdejší Kinu. Na mnohostranou žádost v pondělí 1. a v úterý 2. února, na Hromnice, hraje se tento velkolepý historický děj z dob pronásledování křesťanů ve starém Římě. Obrovské dílo to, zpracované ve film dle slavného polského románu H. Sienkiewicze nalezlo vždy a všude zasloužený obdiv a jistě zdejší i okolní obecenstvo nenechá si ujíti tak vzácnou příležitost, uviděti dílo tak úchvatných výjevů a trvalých dojmů, jež odehrává se většinou na původních historických místech starého Říma. Odporučujeme hojně návštěvě zvláště z okolí.
 Další dary odvedené v domě pro reconvalescenty odboru >Č. K.< v Uh. Hradišti. Společnost divadelních ochotníků na

6. Projekční přístroj Ica, Drážďany. Studentská kolej sv. Antonína.

7. Kinematografická licence Tělovýchovné jednoty Sokol z 31. října 1933.

ZEMSKÝ ÚŘAD V BRNĚ.

Čís. 45.987/III-6/30.

LICENCE

ku pořádání veřejných představení kinematografem.

Zemský úřad v Brně uděluje spolku "Tělocvičná jednota Sokol" v Uh. Hradišti ~~nar.~~

osobní a nepřenositelné právo ku pořádání kinematografických představení dle § 3: 1 a 2 ministerského nařízení ze dne 18. září 1912, č. 191 z. ř., v sokolovně číslo p. 480 v Uh. Hradišti pod vnějším označením "Kino Sokola v Uh. Hradišti" do 31. října 1933.

Zemský úřad současně schvaluje zástupcem (obchodvedoucím) podle § 9 uvedeného nařízení pana Vojtěcha Matulíka, nar. r. 1897 v

Při provozování licence dlužno dbáti nejen předpisů minist. nařízení ze dne 18. září 1912, čís. 191 z. ř., nýbrž i zvláštních dále uvedených předpisů.

Nebude-li všech těchto předpisů šetřeno, bude licence — nehledíc k zákonným trestním ustanovením — podle § 26 zmíněného ministerského nařízení, odňata.

Zaznamenáno v katastru licencí ^A/_B post. čís. 20 U.Hr.

V Brně, 5. listopadu 1930.
Za zemského presidenta:

8. Kinematografická licence města Uherské Hradiště z 31. října 1935.

Zemský úřad v Brně

ZEMSKÝ ÚŘAD V BRNĚ.

Čís. 39.367/III-7

LICENCE

ku pořádání veřejných představení kinematografem.

Zemský úřad v Brně uděluje městu Uh.Hradišti

osobní a nepřenositelné právo ku pořádání kinematografických představení dle § 3: 1 a 2 ministerského nařízení ze dne 18. září 1912, č. 191 z. ř., v Uh.Hradišti /redutním sále/ pod vnějším označením "Městské kino" do 31.října 1935.

Zemský úřad současně schvaluje zástupcem (obchodvedoucím) podle § 9 uvedeného nařízení pana Julia Kavana, nar. 1900 ve Vídni

Při provozování licence dlužno dbáti nejen předpisů minist. nařízení ze dne 18. září 1912, čís. 191 z. ř., nýbrž i zvláštních dále uvedených předpisů.

Nebude-li všech těchto předpisů šetřeno, bude licence — nehledíc k zákonným trestním ustanovením — podle § 26 zmíněného ministerského nařízení, odňata.

Zaznamenáno v katastru licencí ^A/_B post. čís. 1 /Uh.Hradiště/.

V Brně, 19. září 1935.
Za zemského presidenta:

10213

10. Titulní list Zpravodaje tělocvičné jednoty Sokol v Uherském Hradišti z května 1930, roč. 4, č. 5.

11. Inzerát ze Zpravodaje tělocvičné jednoty Sokol. Show of Shows z října 1930, roč. 2, č. 9.

20. hod
EC
la básník
u Sokol

KINO SOKOLA V UH. HRADIŠTI

předvádí v sobotu 1. listopadu o 20. hodině
a v neděli 2. listopadu o 17 $\frac{1}{2}$ a 20. hodině

největší zvukovou revui světa

Show of Shows.

Barevná fotografie provedena systémem Technicolor.
V hlavních úlohách stačlenné tančící a zpěvní sbory.
Mimo to 77 nejoblíbenějších amerických hvězd.

br. Karla
to sokol
okolsko
svěřenc
vlaste
lézáním
a lásku

hudbou
en, kde
valstvo
ránem
denně,
é tělo.

pruž-
dváž-
také
mena
jednu

nička
i br
ou je
enců

entý
čen
tva

am
nu
ve

OBSAH REVUE:

Fantastický prolog.

Scéna představuje revoluční soud, při němž revolucionář vyzývá lid, aby zpátečnický Prolog byl popraven. To se stane a revolucionář zahajuje první obraz revue výkřikem: „Prolog je mrtev — ať žije revue všech revui!“

Vojenská přehlídka.

Účinkuje Monte Blue a sbor tři set girls.
Obraz představuje barvitý nástup a pestré cvičení dívek oblečených za vojáky. Při závěru obrazu účinkuje kapela amerických legionářů ze světové války, složená z pištců a bubenků.

Kvarteto Kocourkovských učitelů.

Konferencier večera Frank Fay zpívá v komickém kvartetu kocourkovských učitelů, jejichž vystoupení díky tenoristovi Fayovi dopadne velice komicky, neboť kvarteto provádí všechno jiné, jen ne zpěv.

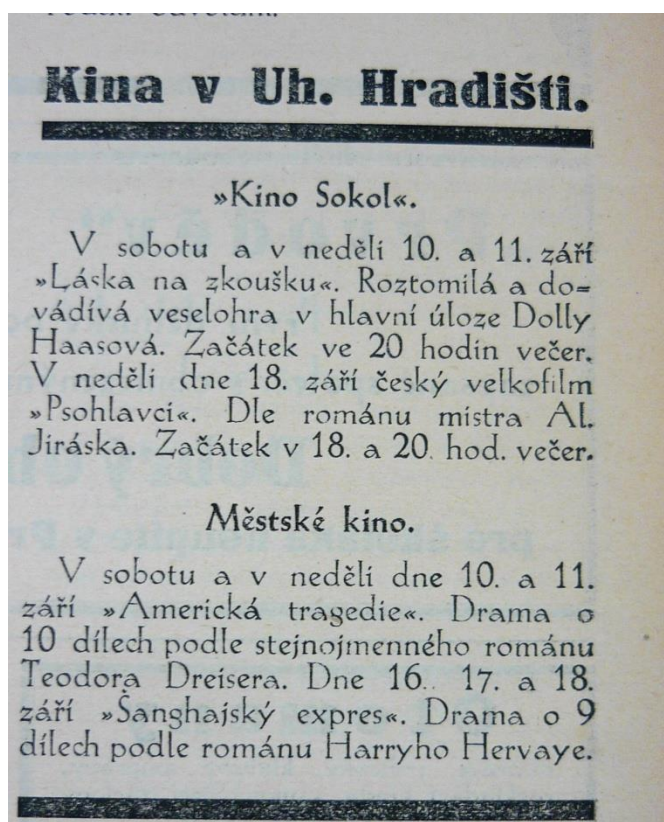
Fantasie na pirátské lodi.

Na lodi pirátů jsou zajaty krásné dívky, které se mají dostat na pospas tlupě pirátů. Vtom však se ozvou zvuky jazzového orchestru, který piráty zkrátí tak, že se dají do tance a přihlížejí s uspokojením výkonu akrobatických tanečníků.

12. Program Městského kina a kina Sokol, Moravsko-slovácký list, č. 1, 3. září 1932.

13. Program Městského kina a kina Sokol, Moravsko-slovácký list, č. 2, 11. září 1932.

Městské kino v Uher. Hradišti
OD 1. ČERVNA do 5. ČERVENCE.

V sobotu a v neděli: **KOZÁCKÁ KREV.** — Americký dobrodružný film.

Ve středu 5. června: **JARKA A VĚRA.** — Česká veselohra. Hrají: L. Pešek a E. Gerová.

V sobotu a v neděli 8. a 9. června: **VLÁDCE.** — Německý velkofilm E. Janningse.

Ve středu 12. června: **LAZEBNÍK SEVILLSKÝ.** — Španělský hudební film.

V sobotu 15. a v neděli 16. června: **HUMORSKÁ RESKA.** — Reprisa českého filmu.

Ve středu 19. června: **VÝSTŘEL V KABINĚ ČÍS. 7.** — Německý sensační film.

V sobotu 22. a v neděli 23. června: **NEVĚRNÝ ECKEHART.** — Bujná německá veselohra.

Ve středu 26. června: **SLUHOVÉ PROSÍ.** — Německá veselohra.

Ve čtvrtek 27. června až neděle 30. června: **OKÉNKO DO NEBE.** — Nejnovější česká veselohra. — V hlav. úl. Dohnal, Pešek, Šustrová, Gollová a j.

Ve středu 3. července: **HAZARDÉR.** — Německý film s Lídou Baarovou.

V pátek 5. července: **POZOR, VYSOKÉ NAPĚTÍ!** — Španělský film.

15. Odehraná sokolská představení v roce 1933.

124

Seznam odehraných českých filmů v roce 1933.

	od do	Název filmu:	Výrobce	Délka	Mládeži připustný ?
1.	6-8/1	Kantor Ideal	Flektafilm, Praha	2800 m	ne
2.	2/3	Rižové kombiné	L. Gaumont, Praha	2380 m	ne
3.	29/1	Vězeň na Bezdězi	K. Špelina, Praha	2300 m	ano
4.	11-12/3	Extase	Slavi afilm, Praha	2525 m	ne
5.	8/4	Písní čekáň	A. B. film. tov. Praha	3000 m	ano
6.	15/-17/4	Anton Špelec	detto	2650 m	ne
7.	6-7/5	Pepina Rejholcová	Jos. Engl, Praha	2550 m	ne
8.	3-5/6	Mízející svět	A. B. film. tov. Praha	2500 m	ano
9.	12-13/8	Záhada m. pokoje	Fr. Lepka, Praha	2380 m	ne
10.	1-3/9	Okénko	Ufafilm, Praha	3225 m	ne
11.	9-10/10	IX. slet všesokolský	Bloodbor Č.S.	2.840 m	ano
12.	23/10	Ze světa les. samot	Beda Heller, Praha	2300 m	ne
13.	6-8/10	U sv. Antonička	Flektafilm, Praha	2900 m	ne
14.	21-22/10	Diagnosa X	K. Špelina, Praha	2400 m	ne
15.	18/11	Strýček z Ameriky	Monopolfilm, Brno	2350 m	ne
16.	19/10	Vojenské snímky	Voj. techn. ústav,	2700 m	ano
17.	2/10	Bouře v Tatrách, Vě- žec, Lov medvěda	Masarykův lidov. ústav, Praha	1350 m	ano
18.		Revisor	Meisnerfilm, Praha	2050 m	ne
19.	23-25/12	Reka	Flektafilm, Praha	2450 m	ano
20.	9-10/12	S vyloučením veřejn.	detto	2460 m	ne

7a
 KINO SOKOLA
 V UH. HRADIŠTI
Kučelny

16. Odehraná sokolská představení v roce 1934.

123

Seznam odehraných českých filmů v roce 1934.

od-do	Název filmu:	Výrobce	Délka	mládež přístupný ?
1. 5-6:1.	Prodaná nevěsta	Esposfilm, Praha	2780 m	ano
2. 24/2	Vojenské filmy	Film.voj.ústav	3200 m	ano
3. 3-4/3	U snědeného krámu	J.Kantárek, Praha	2780 m	ne
4. 1-3/4	Život je pes	Moldaviafilm,"	2800 m	ne
5. 13-15/4	Srdce za písničku	Slaviafilm, Praha	2900 m	ano
6. 6/7	U sv. Antonička	Flektafilm, Praha	2900 m	ne
7. 13-15/7	Dobry trampa Bernášek	A.B. akc. spol., Praha	2550 m	ne
8. 15/8	Svítání	Nationalfilm, Praha	2380 m	ne
9. 7-9/9	Volha v plamenech	A.B. Praha	2600 m	ne
10. 13-14/10	Její lékař	Ufafil m, Praha	2700 m	ne
11. 31/10.	Reka	Flektafilm, Praha	2850 m	ano
12. 3-4/11	za řádovými dveřmi	J. Špelina, Praha	2345 m	ne
13. 16-18/11	Život vojenský	Flektafilm, Praha	2335 m	ano
14. 26/9	Tyršovy hry a j.	ČOS, Praha	1800 m	ano
15. 7-9:12	Žena která ví.	Slaviafilm, Praha	2950 m	ne
16. 19/12	Písničkář	A.B. Praha	2950 m	ano
17. 23/12	Z bláta do louže	Esposfilm, Praha	2800 m	ne
18. 29-30/12	Pokušení pí. Antonie	A-B. a. s., Praha	2900 m	ne.

Za
 KINO SOKOLA
 V UH. HRADIŠTI
V. Kuchelny

17. Odehraná sokolská představení v roce 1935.

122

Seznam odehraných českých filmů v roce 1935.

	od-do:	Název filmu:	Výrobce	Délka	mládeži připustno ?
1.	4-6/1	Poslední muž	Modlevia, Praha	2750 m	ne
2	11-13/1	Hudba srdcí	Beda Heller, Praha	2980 m	ne
3	24/1	Fidlovačka	Kantárek, Praha	2800 m	ano
4.	2-3/2	Mazlíček	Moldaviafilm, Praha	2780 m	ne
5.	1-3/3	Na rážích ustláno	Loydfilm, Brno	2950 m	ne
6.	30/1	Javorina s dodatky	Masar. lid. ústav	2300 m	ano
7.	15-17/3	Hej-Rup	Meisnerfilm,	2700 m	ne
8	13/3	Madla z cihelny	Ufafilm	2650 m	ne
9	14/3	Manevry na Česko- mor. vysocine	Voj. ústav	3200 m	ano
10.	20/3	Strážní služba	detto	2400 m	ano
11.	24-26/5	Jedna z milionů	J. Schmitt, Praha	2680 m	ne
12.	8-10/6	Nezlobte Dědečka	Helliosfilm, Praha	2700 m	ne
13	4-5/7	Tatranská romance	Flektafilm,	2800 m	ano
14	11/9	Pokusení pí Antonie	Jul. Schmitt	2900 m	ne
15.	28-29/9	Studenská máma	Flektafilm	3000 m	ne
16.	11-13/10	První políbení	Jul. Schmitt	2900 m	ne
17.	2-3/11	Král ulice	Slaviafilm	3100 m	ano
18/	16/11	Táboření a jiné tělocvičné filmy	ČOS, Praha	2100 m	ano
19.	25-26/12	Jedenácté přikázání	Flektafilm,	2900 m	ne
20.	12-14/4	Za ranních červánků	A. B. a. s. Praha	3440 m	ano

Za
KINO SOKOLA
V UH. HRADIŠTI
Muekman

18. Stará Střelnice - pohled z konce XIX. století.

19. Nová budova sokolovny.

20. Kino Sokol v období Protektorátu.

21. Kino Mír.

22. Plánek Uherského Hradiště.

23. Interiér kina Hvězda

24. Interiér kina Hvězda.

11 Abstrakt v češtině

NÁZEV:

Rozvoj kin na území města Uherské Hradiště v letech 1897 - 2016

AUTOR:

Bc. Ludmila Šišáková

KATEDRA:

Katedra divadelních a filmových studií

VEDOUcí PRÁCE:

doc. Zdeněk Hudec, Ph.D.

ABSTRAKT:

Cílem této diplomové práce bylo chronologicky zmapovat vznik a vývoj kinematografických institucí na území města Uherské Hradiště od roku 1897 do současnosti (2016) na pozadí obecného fungování kinematografie na území České republiky a v kontextu sociálního a kulturního vývoje Uherského Hradiště. Práce je založena na získávání informací pomocí heuristického výzkumu a komparativní analýzy a vycházejí z archivních materiálů, novinových článků a kronik města uložených ve fondech Státního okresního archivu v Uherském Hradišti a ve fondech Vědecké knihovny v Olomouci.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Kino, kinofikace, Uherské Hradiště, lokální historie, Sokol.

12 Abstrakt v angličtině

TITLE:

The historical development of cinemas in the town of Uherské Hradiště since 1897 to 2016

AUTHOR:

Bc. Ludmila Šišáková

DEPARTMENT:

The Department of Theatre and Film Studies

SUPERVISOR:

doc. Zdeněk Hudec, Ph.D.

ABSTRACT:

The aim of this MA thesis is to describe the history and development of movie theatres in the town Uherské Hradiště since the beginning (in this case it is the year 1897) up to present (2016). The history of cinemas is reflected in the context of general history of Czechoslovak cinema, and social and cultural development of Uherské Hradiště. The results were achieved through heuristic research and comparative analysis; and are based on archive materials, newspaper articles, chronicles and annals of the town stored in the State District Archive in Uherské Hradiště and the Scientific Library in Olomouc.

KEYWORDS:

cinema, cinefication, Uherské Hradiště, local history, Sokol.